

Notulen

Provinciale Staten van Noord-Holland

Datum	:	9 oktober 2017
Voorzitter	:	dhr. J.W. Remkes
Griffier	:	mw. K. Bolt
Contactpersoon griffie	:	mw. C. Frijns 023-514 4186 statengriffie@noord-holland.nl

- 5 **Aanwezig:** Mw. R. Alberts (SP), dhr. E. Annaert (VVD), Dhr. W. Bakker (D66), dhr. S. van Berkum (GL), mw. I.A. Bezaan (PVV), mw. C. Boelhouwer (SP), dhr. J.M. Bruggeman (SP), dhr. T.M. Buijtendorp (D66), mw. S.S. Doevendans (PvdA), mw. M. van Duijn (PvdA), dhr. H.J. de Graaf (CDA), mw. J.M.E. de Groot (SP), dhr. F. de Groot (D66), dhr. D.G. Heijnen (CDA), mw. J.G. Haagsma (CDA), dhr. A. Hietbrink (GroenLinks), dhr. W. Hoogervorst (SP), mw. A.A.J. Jellema (PvdA), mw. J.F.L. Kaamer van Hoegee (VVD), dhr. N. Kaptheijns (PVV), mw. H. Keur-Polman (CDA), mw. P.E. Kirch-Voors (VVD), dhr. 10 M.C.A. Klein (CU-SGP), mw. R.P.M. Kocken (GroenLinks), mw. W. Koning-Hoeve (CDA), dhr. F. Kramer (GroenLinks), dhr. J. Kramer (VVD), mw. A. van Langen-Visbeek (VVD), dhr. J.H. Leever (ONH), dhr. A.E. van Liere (PvdD), dhr. M.S. Ludriks (PVV), mw. O.A.C. de Meij (50PLUS), de heer N. Papineau Salm (PvdA), mw. E.A.S. Rommel (VVD), mw. C.W.M. van Rooij (PvdA), dhr. P.P.J. Slettenhaar (VVD), dhr. D.J. van der Sluijs (PVV), dhr. J.P.M. van Straaten (VVD), mw. A.J.C.E. Strens (D66), dhr. H.W. Struben 15 (D66), dhr. R. Tan (VVD), dhr. A.E. Tijssens (D66), (PvdA), mw. L.D. Vermaas (PvdD), dhr. L.Hj. Voskuil (PvdA), mw. C. Weemhoff (D66), dhr. M.R.F. Wieseahn (VVD), dhr. A.J.C. de Wit (VVD), dhr. Z. Yurdakul (D66), mw. I. Zaal (D66), dhr. F.A.S. Zoon (PvdD)
- 20 **Afwezig:** dhr. J.J.A.M. van Hooff (PVV), mw. S. Klaassen (D66), dhr. J. Portegijs (PVV), dhr. R. Sint (SP), dhr. X.J. den Uyl (PvdA)

	Agenda	Paginanummer
25	1. Opening en mededeling	02
	2. Vaststelling agenda	02
	3. Richtinggevend debat aan de hand van het discussiedocument 'Drie verhaallijnen op weg naar de Koers NH2050'	03
	4. Sluiting	86
30		

1. Opening en mededelingen

De **VOORZITTER**: Dames en heren, van harte welkom. De vergadering is geopend. Ik verzoek u uw mobiele telefoons tijdens de vergadering uit te zetten. Vrijdagochtend bereikte ons het droevige bericht van het overlijden van Eberhard van der Laan, de burgemeester van Amsterdam. Eberhard van der Laan was sinds juli 2010 burgemeester van Amsterdam, hij was de eerste burgemeester in onze provincie die ik mocht installeren. Ons provinciaal bestuur heeft grote waardering voor de wijze waarop Eberhard van der Laan zich in deze en andere functies heeft ingezet voor het openbaar bestuur. Hij was een man met idealen, een sociaaldemocraat in hart en nieren, het ging hem altijd om de ander en daarmee heeft hij groot respect verdiend en een blijvend stempel gedrukt op zijn Amsterdam. Het maakte hem een bevlogen en bewogen bestuurder, niet alleen in Amsterdam, maar ook daarbuiten. Zo was hij voor de MRA het boegbeeld, als geen ander heeft hij onze gezamenlijke belangen behartigd zonder het belang van zijn stad uit het oog te verliezen. Ook sloot hij bijvoorbeeld partnerschappen met krimp gemeenten, zoals Delfzijl, Heerlen en Sluis, gewoon om solidair te zijn en onze expertise in te zetten bij de aanpak van hun problemen. Eberhard van der Laan was zeer geliefd in de hoofdstad. In zeven jaar tijd groeide hij uit van burgemeester tot burgervader van alle Amsterdammers. Ze zagen in hem een verbinder en hij werd geroemd om zijn directe bestuurlijke stijl. Toen hij aan het begin van dit jaar bekendmaakte dat hij ongeneeslijk ziek was, kreeg hij heel veel steunbetuigingen. Bekende en onbekende Amsterdammers reageerden met een spotje, ze beloofden goed op zijn stad te passen. Honderden mensen bekeken deze zomer gezamenlijk een op grote schermen vertoond televisie-interview met hun burgemeester en nadat hij op 18 september in een brief aangaf dat hij zijn werk neerlegde – hij was uitbehandeld en hem restte niet veel tijd meer – kwamen vele Amsterdammers samen op de gracht voor de ambtswoning van hun burgervader. Met een staande ovatie maakten zij luid en duidelijk hun liefde voor hun burgemeester kenbaar. Een sociaaldemocraat in hart en nieren, een daadkrachtig bestuurder en een bijzonder mens is ons ontvallen. Wij zullen hem missen en wensen zijn geliefden, vrouw, kinderen, familie, vrienden en alle Amsterdammers veel kracht en sterkte toe bij het dragen van dit verlies. Ik wil u uitnodigen te gaan staan en een minuut stilte in acht te nemen. Ik deel u mede dat bericht van verhindering is ontvangen van de leden Den Uyl, Van Hooff en Portegijs.

2. Vaststelling agenda

De **VOORZITTER**: De vaststelling van de primus, dat is nr. 9, mevrouw Vermaas. Wenst iemand over de agenda het woord?

De heer **SLETTENHAAR** (VVD): Voorzitter, ik doe graag een voorstel over de orde van de vergadering. Het gaat over het debat. In de voorgestelde opzet krijgen GS gelegenheid om een reactie te geven en vervolgens wordt het in stemming gebracht. Omdat wij vandaag discussiëren over een veelheid van onderwerpen, gaan wij horen welke wensen er leven bij de Staten en wij willen GS goed in de gelegenheid stellen om voldoende tijd te nemen om daarop te reageren en

75 een impactanalyse te doen, dus vandaag de moties niet in stemming te brengen. Omdat er tijd nodig is om dat goed te doen, willen wij vragen om dat op 13 november te laten plaatsvinden.

80 De **VOORZITTER**: Volgens mij is het ordevoorstel helder. Dat betekent dat PS vandaag volop de gelegenheid krijgen om hun beschouwingen over de voorliggende stukken te geven, moties kunnen indienen, over de moties niet wordt gestemd, de moties worden dan aangehouden. Het college zal dan denk ik vandaag met name in een luisterende rol zitten, tenzij gedeputeerde(n) de behoefte hebben om toch iets te zeggen, maar het woord is vandaag primair aan de Staten. Ik hou even een slag om de arm, want 13 november staat als reservedatum. Ik kan op dit moment niet helemaal overzien in hoeverre dit in de schema's van het college is in te passen. Misschien kan gedeputeerde Geldhof daar iets over zeggen.

85 Gedeputeerde **GELDHOF**: Voorzitter. Het bericht dat u ons wat meer tijd wilt geven om een en ander te beantwoorden, wat wij normaal tijdens de schorsing van een vergadering doen, dat wij daar wat meer dagen voor hebben, had ons bereikt en wij zijn gaan rekenen. Wij vinden het belangrijk dat wij de rest van het programma kunnen blijven doen, zodat de besluitvorming over
90 het koersdocument op basis van de discussie van vandaag en de moties die u gaat indienen, in december kan geschieden. Het zou wel kunnen, het hangt er een beetje vanaf wat er binnenkomt aan moties, dat wij het wellicht al op 6 november aan u zouden kunnen voorleggen, maar de gebruikelijke aanlevertijd zou weleens vier weken kunnen zijn, maar dat is voor een commissievergadering, moties beantwoorden is soms al binnen tien minuten. Als u akkoord kunt
95 gaan met dat u het een aantal dagen van tevoren toegestuurd krijgt voor 6 november, zou dat ook een mogelijkheid zijn en dat geeft ons iets meer gelegenheid om de commissie en Statenvergadering van december goed te kunnen halen.

100 De heer **SLETTENHAAR** (VVD) Ik zie de collega's instemmend knikken.

De **VOORZITTER**: Een slagje om de arm dus. Wie van u over het ordevoorstel? Daar is geen belangstelling voor. Mag ik concluderen dat u instemt met het ordevoorstel? Ik zie alom geknik. Dan gaan wij dat vandaag op deze manier doen. Er zijn geen verzoeken ingediend tot het agenderen van een actualiteit.

105 **3. Richtinggevend debat aan de hand van het discussiedocument 'Drie verhaallijnen op weg naar de Koers NH2050'**

110 De **VOORZITTER**: De heer Leever zal onze vergadering zo meteen moeten verlaten vanwege droeve omstandigheden. Wij wensen hem daar veel sterkte bij. Hij heeft nu het woord.

De heer **LEEVER** (ONH): Voorzitter. Centraal in de vele discussies en documenten staat het begrip fysieke leefomgeving. Wanneer we kijken naar alles wat onder die fysieke leefomgeving valt, zaken als natuur, bodem, lucht, water, bouwwerken, cultureel erfgoed, landschappen, ben je
115 geneigd je af te vragen: is er nog meer? Zeker is er nog meer, veel meer, naast de fysieke leefomgeving is er ook nog de geestelijke leefomgeving en dan denken wij allereerst aan de

samenleving waarin we leven, hoe we met elkaar omgaan, welk gedrag speelt daar een rol, welke ideeën motiveren de burgers om te handelen, om zich bezig te houden met het fysieke domein, gaat het in de maatschappij om werken of genieten, enzovoorts. Zo zijn er nog talloze zaken te noemen die tot de geestelijke leefomgeving behoren, een omgeving die in de samenleving rust en is en zit. Twee leefomgevingen die naast elkaar bestaan, maar die elkaar wel beïnvloeden en nauw met elkaar verweven zijn. Vandaag gaat het alleen over de fysieke leefomgeving, een leefomgeving die op zichzelf kan bestaan, maar die elkaar wel beïnvloeden en nauw met elkaar verweven zijn. Vandaag gaat het alleen over de fysieke leefomgeving, een leefomgeving die op zichzelf kan bestaan. Wonen, werk, voedsel, onderhoud zijn vereist voor een goed functionerende samenleving en dit geheel veronderstelt in die samenleving een goed functionerende economie. Dit heeft weer tot gevolg dat vanuit de samenleving door burgers, bedrijven en overheden talloze activiteiten worden uitgevoerd die invloed hebben op de fysieke leefomgeving of die de leefomgeving wijzigen. Dit was de aanleiding in het verleden om eigenlijk voor elk onderdeel van de fysieke leefomgeving regels op te stellen, regels die ook weer steeds aangepast zijn aan de maatschappelijke ontwikkelingen. Uiteindelijk is nu het huidige omgevingsrecht een verbrokkeld geheel van tientallen wetten voor bijvoorbeeld bodem, lucht, geluid, water, infrastructuur, enzovoorts dat niet meer voldoet aan de huidige opvattingen over duurzaamheid. Verder worstelen initiatiefnemers van activiteiten, burgers, bedrijven en overheden met die vele verschillende wetten met elk hun eigen procedures, planvorming en regels. De voorgestelde nieuwe Omgevingswet integreert nu die vele wetten in een wet met een samenhangend stelsel van planning, besluitvorming en procedures, waarbij de continu zorg voor de kwaliteit van de fysieke leefomgeving centraal staat en ruimte ontstaat voor een meer duurzame ontwikkeling. Een duurzame ontwikkeling zoals die in 1987 reeds gedefinieerd werd door de commissie Brundtland van de VN. Nu is deze definitie wereldwijd geaccepteerd en ik citeer: "Een 'duurzame ontwikkeling' is het voorzien in de behoeften van de huidige generatie zonder daarmee voor toekomstige generaties de mogelijkheid in gevaar te brengen om ook in hun behoeften te voorzien." Deze definitie voor duurzame ontwikkeling is voor ONH het uitgangspunt geweest voor de vorming van de nieuwe Omgevingsvisie. Het coalitieakkoord 'Ruimte voor groei' is voor ons hieraan ondergeschikt. Dat neemt niet weg dat het beleid van de provincie nu en straks bij het werken met de Omgevingsvisie gericht moet zijn op een duurzame economische structuur. De vraag is natuurlijk welke prioriteit wordt daaraan gegeven. In dit verband vinden wij dat in de huidige tijd de economie vaak een te dominante positie heeft of gegeven wordt. Te veel horen wij tegenwoordig bij een nieuwe activiteit of voorstel 'het is goed voor de economie, dus doen.' Die dominante positie van de economie strookt vaak niet met de vereiste integrale omgang met het fysieke domein. Het discussiedocument met 'Drie verhaallijnen op weg naar de Koers NH 2050' vormt een prima document om zicht te krijgen op de talloze zaken die een rol spelen bij de totstandkoming van die integrale nieuwe Omgevingsvisie. Onze spreektijd voorziet er niet in om op al deze zaken in te gaan, dus ik beperk me tot een aantal opmerkingen. Allereerst de integrale aanpak van de nieuwe Omgevingsvisie. Er wordt hierover gesuggereerd dat aanvragen van de burger of het bedrijf voor bepaalde activiteiten sneller afgehandeld kunnen worden. Wij vragen ons dat af als we zien in het discussiedocument hoeveel zaken in de beoordeling van de activiteiten meegenomen moeten worden. In een provincie als Drenthe gaat dit misschien op, maar in een dichtbevolkte provincie als Noord-Holland ligt dit

160 geheel anders, met alles moet rekening gehouden worden. Daar komt bij dat een activiteit ook in
 zijn geografische samenhang bekeken moet worden. Dit kan inhouden dat de provincie contact
 moet opnemen met andere provincies, regio's of gemeenten. Het zijn vooral de gemeenten die
 hierbij een rol spelen daar zij het bevoegde gezag zijn voor de meeste activiteiten van burgers en
 bedrijven met betrekking tot de fysieke leefomgeving. Voor de provincie ligt hier een belangrijke
 165 bestuurlijk verbindende en regisserende rol. Een integrale aanpak veronderstelt ook dat de
 betrokken ambtenaren integraal geschoold moeten zijn. Dat kost tijd en bij elk onderdeel van de
 Omgevingsvisie zoals bodem, lucht, water, infrastructuur behoort weer de eigen specifieke
 kennis. Deze integrale ambtelijke vorming lijkt ons geen eenvoudige opgave. Kortom, die
 integrale aanpak maakt het niet eenvoudiger. Kwaliteit van leven. Bij het verhaal Gezond en Veilig
 170 komt de kwaliteit van het leven als uitgangspunt/prioriteit naar voren. Opvallend is dan de
 invulling van die kwaliteit van het leven: luchtkwaliteit volgens de WHO-normen, waterkwaliteit
 volgens de toekomstige KRW-normen, bodemsaneringsopgaven voorkomen door strenge eisen
 aan bedrijvigheid, terugdringen van stikstofdepositie. Hier zien we de beperktheid van de fysieke
 Omgevingsvisie, het is alleen fysiek, maar er is meer. Als we een willekeurige burger zouden
 175 vragen waar wordt de kwaliteit van het leven door bepaald, dan denk ik dat de kans nihil is dat
 we de bovenstaande invulling over lucht, water, bodem en stikstofdepositie als antwoord krijgen.
 Meer zal het antwoord zijn hoe de samenleving draait, hoe de burgers met elkaar omgaan,
 gedrag, normen en waarden, goede werkomgeving en behoud van voorzieningenniveaus. Niet
 een fysieke, maar een sociale, ook geestelijke invulling. Digitalisering. Binnenlands Bestuur heeft
 180 eind september een congres gehouden over de Omgevingsvisie. Duidelijk kwam daar naar voren
 dat het geen zin heeft om met de nieuwe Omgevingswet te starten als niet alle onderdelen
 gedigitaliseerd zijn. In uw document wordt ook het belang van digitalisering genoemd. Hoe staat
 de provincie ervoor met die digitalisering? Krimp en trek naar de grote stad. De laatste tijd
 komen wij het verschijnsel van krimp en trek naar de grote stad regelmatig in de media tegen,
 185 maar ook in de commissies. Beide verschijnselen hebben negatieve gevolgen. Bij krimp ontstaat
 leegstand en neemt het voorzieningenniveau af. Bij trek naar de grote stad zien we de huren en
 prijzen van woningen extra stijgen. Alleen tweeverdienende yuppies kunnen dat nog betalen
 wordt weleens gezegd. Verkeersstromen naar de MRA zijn niet te dotteren. In beide gevallen
 wordt de samenleving onevenwichtiger in leeftijdsopbouw. Natuurlijk zijn wij in Nederland vrij
 190 om te wonen en te werken waar we willen, maar een evenwichtige samenleving is ook belangrijk.
 Dat geldt op niveau van een dorp maar ook voor een grote plaats of een stad als Amsterdam.
 ONH zou graag zien dat de provincie daar sturend bij gaat optreden. Met de woningtoewijzing
 heeft de provincie een middel in de hand waarmee wat gedaan kan worden, bijvoorbeeld minder
 woningen naar de grote stad en meer naar de kleinere plaatsen. En verder het aantrekkelijk
 195 maken voor bedrijven, ook financieel, zich meer in de kleinere plaatsen te vestigen met een goed
 OV, zeker in de Kop van Noord-Holland in plaats van afbouwen van OV-lijnen. Het streven naar
 een evenwichtige samenleving heeft voor ONH hoge prioriteit. Wij vinden het nodig dat dit
 duidelijk in de fysieke Omgevingsvisie naar voren moet komen. Dit houdt voor ONH in dat wij
 geen behoefte hebben aan een concentratie en verdichting in de MRA zoals we dat kunnen lezen
 200 bij de verhaallijn Economisch duurzaam. Te meer daar u zelf wijst op de negatieve gevolgen van
 die concentratie en verdichting voor het fysieke domein van lucht, water, bodemdaling, geluid en
 veiligheid. Concreet houdt dat ook in dat de groene buffer rond Amsterdam wordt vrijgehouden

van stedelijke ontwikkeling wat bijdraagt aan een aantrekkelijk vestigingsklimaat en een gezond leefmilieu. Mobiliteit. Woon-werkverkeer van en naar de MRA verbeteren door de frequentie van de verschillende vormen van vooral nieuwe vormen van OV te verhogen en stimuleren. Verder in en naar de MRA ruim baan voor de fiets al of niet elektrisch. Deze maatregelen kunnen en moeten het autogebruik in de MRA terugdringen. Optimalisatie van de beladingsgraad van vrachtwagens en koppeling van logistieke centra aan transferia voor vervoer over water leiden tot minder vervoer over deze weg, minder vervoersbewegingen in steden. Dit proces kan ook versneld worden door vrachtverkeer in stadcentra te weren of te beperken door tijd en milieuzones in te voeren. Bestuurslagen en hun takenpakket. Vooralsnog wordt de invoering van de nieuwe Omgevingswet niet gecombineerd met een wijziging van de verschillende takenpakketten voor de drie bestuurslagen. Het zou niet verstandig zijn zo'n wijziging van taken te combineren met de invoering van de Omgevingsvisie. Alleen de Omgevingsvisie is al een enorme klus, maar wat niet is, kan komen. Planning document koers NH 2050. Volgens de planning komt het document Koers NH 2050 december 2017 reeds in de Staten. De invoering van de Omgevingswet is echter al tweemaal uitgesteld door minister Schultz. Eerst van 1 januari 2018 naar 2019 en nu weer uitgesteld naar 2020 of misschien wel naar 2021. De precieze datum is nog niet bekend gemaakt door de minister. Volgens minister Schultz wordt de vertraging van de wet vooral veroorzaakt door de complexiteit van de materie. Tot slot nog een vraag. Is het misschien verstandig om gezien deze vertraging wat meer tijd te nemen voor de totstandkoming van het document Koers NH 2050 voor ons als Staten? Het zal naar onze mening de behandeling van de verordening voor de fysieke leefomgeving die daarna in behandeling komt, alleen maar ten goede komen.

De heer **VAN DER SLUIJS** (PVV): Voorzitter. Laat ik maar meteen met de deur in huis vallen. Mijn fractie heeft grote moeite met de brief van GS waarin zij aangeven dat het koersdocument als uitgangspunt het coalitieakkoord krijgt, en ook veel moeite met de mail waarin de vier fractieleiders van de VVD, D66, CDA en PvdA dit nog eens bevestigen. Dit zet grote druk op de Staten omdat er dan onzes inziens van een vrije discussie geen sprake meer kan zijn en daar zou het vandaag toch om moeten gaan. Desalniettemin zal ik vandaag mijn voordracht toch onbevangen houden, niet gebonden aan een of ander tijdsgebonden coalitieakkoord.

De heer **ANNAERT** (VVD): Voorzitter. Ik neem aan dat de heer Van der Sluijs refereert aan het standpunt dat kennelijk door de fractievoorzitters van de coalitie is ingenomen. Ik neem aan dat de heer Van der Sluijs refereert aan het ordevoorstel dat is gedaan. Klopt dat?

De heer **VAN DER SLUIJS** (PVV): Nee, aan de mail van de fractievoorzitters. Als u zegt, wij zien af van die mail, dan vind ik dat prima.

De heer **ANNAERT** (VVD): Ik vraag of uw betoog gebaseerd is op de mail waarin namens de coalitiepartners een ordevoorstel is gedaan en dat begint met een stuk tekst waarin gezegd wordt hoe wij deze Statenvergadering zouden beleven.

245 De heer **VAN DER SLUIJS** (PVV): Ik heb dat niet helemaal duidelijk meegekregen. Misschien kunt u het nog een keer vertellen.

De heer **ANNAERT** (VVD): U verkondigt namelijk iets, dan moet u dat ook waarmaken. Wat heeft u dan precies gelezen als ik vragen mag?

250

De heer **VAN DER SLUIJS** (PVV): Dat u de lijnen van het coalitieakkoord zult volgen.

De heer **ANNAERT** (VVD): Dan heeft u dat dus niet goed gelezen.

255 De heer **VAN DER SLUIJS** (PVV): Dan ben ik blij dat u deze mededeling nu heeft gedaan, dan is dat ook weer duidelijk.

De **VOORZITTER**: Het stond namelijk niet op die manier in het mailbericht.

260 De heer **VAN DER SLUIJS** (PVV): Zo heb ik het wel gelezen. Ik ben blij dat dat nu duidelijk is en daar ben ik de heer Annaert zeer erkentelijk voor. De Omgevingswet en de AMvB's moeten het gemakkelijker maken voor de burger, minder regels en één loket bij de gemeente waar alles geregeld kan worden. Waar de burger voorheen door een moeras van bureaucratie moest, moet nu eenvoud troef zijn. Niet meer bijvoorbeeld voor de aanleg van een steigertje achter je huis en
265 naar de gemeente, én naar de provincie én naar het waterschap. Die taak is nu voor de gemeente. Dit legt veel regeldruk op de gemeenten en zal veel rompslomp geven achter de schermen. Ook zal dit voor gemeenten extra kosten met zich mee gaan brengen. Daarom vraag ik het college, wordt door de provincie extra geld vrijgemaakt voor de gemeenten of moeten zij aankloppen bij het Rijk? Mijn fractie denkt dat transparantie in dit proces van groot belang zal zijn voor het
270 welslagen. Dan over duurzaamheid. Mijn fractie wil niet – en dat zal u niet verbazen – dat de nieuwe Omgevingsvisie een vrijbrief wordt om geheel Noord-Holland vol te zetten met windmolens en zonneparken, zoals u op de foto ziet bij windmolenpark Flevoland. En iedereen die weleens door Flevoland heen is gereden, zal dit beeld ongetwijfeld herkennen. Het zou toch vreemd zijn als je 50 tot 60% van het Noord-Hollandse landschap zou laten verpesten door
275 windmolens die nog geen 2% bijdragen aan ons totale energieverbruik. Een mooi voorbeeld waar het landschap duurzaam is verpest, is Flevoland zoals ik al zei. Dan heb ik het nog niet over de overlast voor de direct omwonenden die wel de lasten maar niet de lusten van de windmolens hebben en wij kunnen niet elke omwonende in een bedrijfswoning laten wonen. Ook wil mijn fractie niet dat er een re-industrialisatie plaatsvindt in de landbouw, dus geen grootschalige
280 gebouwen voor biomassa met als gevolg dat wij ons eten zoals aardappels en graan, uit het buitenland moeten gaan halen. Als dat gebeurt, dan schiet de klimaatkerk toch echt een beetje door. Ik heb vorige week ook al gezegd, wij moeten er rekening mee houden dat het energieverbruik door toename van welvaart, huishoudens en industrie in 2050 wereldwijd is verdubbeld. Laten wij als provincie Noord-Holland in Nederland de slimste zijn en ons niet
285 vastbijten in kleine beetjes die een bijdrage leveren aan het totale energieverbruik. Zelfs als we het aantal windmolens in Nederland en op zee verdubbelen, dan nog is de bijdrage ervan aan ons totale Nederlandse energieverbruik te verwaarlozen. Windenergie speelt op wereldschaal

nauwelijks een rol, nu niet en ook niet in de toekomst. Laten wij in Noord-Holland over onze schaduw heenstappen en ruimte bieden aan grotere zaken, laten wij visie tonen. Zoals ook in het coalitieakkoord is vermeld en ik citeer: "Het stimuleren van ontwikkelingen met betrekking tot verschillende vormen van duurzame energie, zoals warmtenetten, getijdenstroom, osmose en alternatieve bronnen van energie zoals thorium. Wij houden daarom een breed onderzoek naar nieuwe duurzame en alternatieve vormen van energie." Mijn fractie is inmiddels nieuwsgierig naar hoe het staat met dit onderzoek, zeker in het licht van de nieuwe Omgevingsvisie kunnen bepaalde vormen van energieopwekking zeer landschapsbepalend zijn. Een motie van mijn fractie om een provinciale conferentie te organiseren over thorium is indertijd door de Staten helaas niet aangenomen, maar het is nu toch een mooi moment om te bepalen of wij met deze vorm van energieopwekking iets moois naar Noord-Holland zouden willen halen. Het NRG in Petten doet hier ten slotte al deelonderzoek naar. Als wij het klimaatakkoord van Parijs willen uitvoeren met het plaatsen van windmolens, dan dienen wij tot 2100 elk jaar 375.000 windmolens van 3 MW te plaatsen wereldwijd en om deze windmolens te maken, verbruiken wij de halve kolenvoorraad van de EU en dat volgens het IPC en staatssecretaris Dijksma voor een temperatuurreductie van slechts 0,45 graad Celsius. U mag zelf bepalen wat u daarvan vindt. Daarnaast zullen de energiekosten voor huishoudens de pan uitrijzen. Wij hebben het over een parel van een pervers effect waar je wel even voor moet gaan zitten. Over de gas- en lichtrekening worden drie belastingen geheven: energiebelasting, btw en ODE, Opslag Duurzame energie – die eigenlijk geen belasting mag heten – buiten de forse netkosten. Hierbij is de ODE de boosdoener. De transitie naar een duurzame samenleving wordt zwaar gesubsidieerd. Daarvan worden vooral windenergie, biomassa en grootschalige zonneparken betaald. De subsidie moet worden opgebracht uit de ODE. Aan het begin van de regeling in 2013 kostte die per huishouden maar een paar euro omdat er nog maar weinig gesubsidieerde energie werd opgewekt. Naarmate de duurzame energieproductie op stoom komt, gaat de ODE rap in tempo mee omhoog. Dit jaar was per huishouden 60 euro op de rekening en over drie jaar is het 200 euro en zo loopt het verder op.

De heer **KLEIN** (CU/SGP): Ik hoor u citeren uit een artikel uit de Volkskrant van afgelopen zaterdag. Nu ben ik ook wetenschapper en ik heb geleerd dat het wel netjes is om je bronnen te vermelden. Daar wilde ik u even op wijzen.

De heer **VAN DER SLUIJS** (PVV): Bij deze, uit de Volkskrant maar u spreekt het in elk geval niet tegen en daar ben ik wel blij om. Daarbij verbleekt de verhoging van de zorgpremie – en dat stond niet in de Volkskrant – en dat terwijl windenergie nog niet 1% van ons totale energieverbruik levert in Nederland. Daarom komt mijn fractie met een motie om een stap in de goede richting te maken.

Motie 58/09-10-17

Haalbaarheidsonderzoek thorium

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 9 oktober 2017

Constateernde dat:

- Het energieverbruik door huishoudens en industrie in 2050 mogelijk is verdubbeld;
- Zelfs een enorme stijging van het huidige aantal windmolens op land en zee maar een zeer beperkte bijdrage levert aan ons totale energieverbruik;
- 335 - In het licht van een nieuwe Omgevingsvisie bepaalde vormen van energieopwekking, waaronder windmolens, zeer landschapsbepalend zijn met alle gevolgen van dien;
- Thoriumenergie een beter alternatief is dat een oplossing kan bieden voor vraagstukken op het gebied van milieuvervuiling, kernafval en (fossiele) grondstoffenvoorraad;
- 340 - Wereldwijd projecten gestart zijn rondom inherent veilige kernenergie met gesmolten zoutreactoren met thorium als brandstof, waaronder het SAMOFAR-project onder leiding van prof. Dr. Ir. Jan-Leen Kloosterman (TU Delft);
- Er voor tienduizenden jaren voldoende thorium beschikbaar is voor goedkope energie, zonder noemenswaardig afvalprobleem;
- Afval van uranium ook in een thoriumcentrale kan worden opgewerkt.

Overwegende dat:

- Het college niet onwelwillend tegenover thoriumenergie staat, blijkende uit het Coalitieakkoord 2015-2019 "Ruimte voor groei", waarin staat dat het college ook ontwikkelingen stimuleert m.b.t. alternatieve bronnen van energie, zoals thorium en
- 350 daarom een breed onderzoek wil houden naar nieuwe, duurzame, alternatieve vormen van energie;
- In Noord-Holland en aangrenzende provincies bedrijven en kennisinstellingen (ECN/TU Delft) aanwezig zijn om mee te liften in deze energierevolutie welke steeds meer gezien wordt als de "gamechanger" van de toekomst.

Roepen het college op om:

- Zo snel mogelijk een haalbaarheidsonderzoek te starten naar thorium als duurzame energiebron voor Noord-Holland en elk halfjaar in de vakcommissie verslag te doen van de vorderingen betreffende het haalbaarheidsonderzoek;
- 360 - Tevens te onderzoeken of samenwerking met andere provincies mogelijk is

en gaan over tot de orde van de dag.

Fractie PVV

365 De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer **VAN DER SLUIJS** (PVV): Zoals gezegd zorgen windturbines en uiteraard soms ook andere objecten voor overlast bij omwonenden. Soms te voorkomen, soms niet. Mijn fractie heeft gemerkt dat dit soms nare consequenties geeft voor omwonenden in de vorm van

370 waardevermindering van het eigen object, ofwel, er is sprake van planschade. Leve de planschaderegeling zou je dan denken. Echter, in sommige gevallen wordt gebouwd nadat de planschaderegeling is verlopen en dat is na vijf jaar het geval. Een voorbeeld hiervan heeft recent in Nieuwe Niedorp plaatsgevonden. Omwonenden hebben niet altijd in de gaten wanneer de

375 planologische wijziging tot stand is gekomen. Hierdoor krijgen zij na de bouw van het overlast
gevende object te maken met planschade. Het zou dus ook duidelijker zijn als het
planschadeproces voor de burger ingaat op het moment dat een vergunning is afgegeven en het
object daadwerkelijk is gebouwd. Ik wil namens mijn fractie een motie indienen.

Motie 59/09-10-17

380 Lobby gelijke termijnen vergunning en planschade

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 9 oktober 2017

Constateernde dat:

- 385 - *Geduceerden aanvragen voor tegemoetkoming in planschade door windmolens of andere
overlast gevende objecten kunnen indienen tot vijf jaar nadat het inpassingsplan
onherroepelijk is geworden;*
- *Bouwvergunningen voor windmolens of andere overlast gevende objecten vaak een veel
langere looptijd hebben dan vijf jaar.*

390

Overwegende dat:

- *Het zeer onwenselijk is dat geduceerden geen tegemoetkoming in planschade kunnen
aanvragen als een windmolen of ander overlast gevend object na de genoemde termijn
van vijf jaar wordt geplaatst;*
- 395 - *Deze opmerkelijke gang van zaken zich bijvoorbeeld heeft afgespeeld in Nieuwe Niedorp,
waar een solitaire windturbine bijna anderhalf decennium nadat de bouwvergunning was
afgegeven, is geplaatst.*

Roepen het college op om:

400 *Zo snel mogelijk, al dan niet in IPO-verband, een lobby te starten bij het Ministerie van
Economische Zaken om de genoemde termijn voor het kunnen indienen van aanvragen voor
tegemoetkoming in planschade door windturbines of andere overlast gevende objecten op zijn
minst te verlengen of geheel te koppelen aan de duur van de verleende bouwvergunning*

405 *en gaan over tot de orde van de dag.*

Fractie PVV

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

410 De heer **VAN DER SLUIJS** (PVV): De minister kan dat dan straks bij de invoeringswet van de
Omgevingsvisie gelijktrekken. Tot zover onze bijdrage aan duurzame energie. Ook mobiliteit in
Noord-Holland staat bij mijn fractie hoog in het vaandel. Goede verbindingen en goede
doorstroming maken dat iedereen op zijn of haar plaats van bestemming kan komen. Het is een
feit dat een motor die rond 90 km per uur kan rijden, een betere en schonere verbranding heeft
415 dan een auto die in de file staat, buiten de ergernis die dat aan zijn berijder geeft. Mijn fractie
ziet graag dat wegen worden verbreed, nieuwe wegen worden aangelegd mits van toegevoegde

420 waarde, en flessenhalzen in bestaande en nieuwe wegen zoveel mogelijk worden weggewerkt of voorkomen. Maar wij kunnen nu al een start maken met een betere doorstroming door bijvoorbeeld meer groene golven op provinciale wegen te creëren en met nadruk provinciale wegen, want wij gaan niet over wegen van gemeenten.

De heer **PAPINEAU SALM** (PvdA): U verwacht alle heil van de auto in de komende dertig jaar, maar wat verwacht u van de fiets?

425 De heer **VAN DER SLUIJS** (PVV): Ik denk als u in Haarlem woont en u moet naar Den Oever, dan wens ik u een plezierige fietsrit. Ik denk dat u dan wel degelijk de auto of het openbaar vervoer moet nemen. Ik zie het afschaffen van wegen nog niet gebeuren.

430 De heer **PAPINEAU SALM** (PvdA): Een mooie fietssnelweg aanleggen.

De heer **VAN DER SLUIJS** (PVV): Ja, en dan rijdt u in uw nette pak naar een meeting in Den Oever en vervolgens weer terug, succes. Er komt ook geen trein in Den Oever, dus dan zult u toch met de auto of bus moeten. Van de provinciale wegen kan ik legio voorbeelden noemen in en rond grote steden zoals Haarlem, Amsterdam en Alkmaar. Dus in het kader van een betere
435 doorstroming, een motie.

Motie 60/09-10-17
Groene golven

440 *Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 9 oktober 2017*

Overwegende dat:

- *Groene Golven leiden tot een rustiger en daarmee veiliger verkeersbeeld;*
- *Door het ononderbroken rijden de luchtkwaliteit verbetert;*
- 445 - *De capaciteit van de wegen toeneemt.*

Roepen het college op om:

Onderzoek te doen op welke weggedeelten Groene Golven zouden kunnen bijdragen aan bovengenoemde doelstellingen en PS hierover te informeren vergezeld van financiële
450 *consequenties*

en gaan over tot de orde van de dag.

Fractie PVV

455 De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer **VAN DER SLUIJS** (PVV): Dat geld vrijmaken kan uiteraard pas nadat bekend is om hoeveel wegen het gaat. Ik denk dat de meesten van jullie weleens de ergernis hebben dat je op een mooie provinciale weg zit en dat je voor elk verkeerslicht moet stoppen, dus houd dat in het

460 achterhoofd. Dit kan in de commissie M&F worden besproken. Burgerparticipatie, een grijs gebied. Het lijkt eenvoudig maar is misschien wel het grootste en moeilijkste spanningsveld uit de Omgevingswet. Burgers hebben het recht om serieus genomen te worden en als politicus is dat ook je plicht. Sterker nog, naast politicus in Noord-Holland zijn wij ook allemaal burger in een gemeente. Als politicus moet je altijd een afweging maken van wat het beste is voor de burgers
465 zonder arrogant en belerend over te komen. Burgerparticipatie maakt het mogelijk voor de burger om zelf initiatieven aan te dragen. Hier zitten natuurlijk weleens initiatieven tussen die je als politicus die verantwoordelijk is voor het totaaloverzicht, liever niet tot uitvoering brengt. De crux is dus hoe hiermee om te gaan en op welke wijze komen burger en politicus er gezamenlijk uit. Mijn fractie is van mening dat burgers van meet af aan goed over plannen geïnformeerd
470 dienen te worden en dat goede ideeën van burgers zoveel mogelijk gehonoreerd dienen te worden. Dus niet elke zienswijze met een motivatie afdoen en naar de prullenbak verwijzen.

De **VOORZITTER**: ik begrijp dat de motie die u zojuist aankondigde ook nu officieel is ingediend en dus deel uitmaakt van de beraadslagingen.

475 Mevrouw **STRENS** (D66): Ik ben blij dat u begint over burgerparticipatie en dat wij moeten kijken hoe wij initiatieven kunnen accommoderen die zij aandragen, maar hoe wilt u dan omgaan met lokale energiecorporaties die bijvoorbeeld een windmolen of zonneweide voorstellen?

480 De heer **VAN DER SLUIJS** (PVV): Wat ik in mijn verhaal al zei, ik ben geen voorstander van windmolens, maar dat heeft een hele andere reden, dat je daar vanaf het begin af aan de burger goed moet informeren over wat hem te wachten staat bij die windmolen en niet alleen de verhalen in de pers dat het zo goed is voor het milieu en vervolgens kan niemand hem vertellen waarom het zo goed is voor het milieu, want dat kunnen ze je ook niet vertellen en zeker niet als
485 je dan de burger – en ik ben heel blij met deze vraag – vertelt dat alle windmolens die wij met zijn allen van plan zijn te gaan betalen, ongeveer 100 miljard euro gaan kosten terwijl al die windmolens nog niet eens 2% bijdragen aan het totale energieverbruik. Dank u voor deze vraag want nu kon ik dit nog even kwijt. Met enige goede wil van beide partijen dienen wij daaruit te komen. Het vraagt veel van beide partijen, onder andere wederzijds begrip, maar op termijn zal
490 men de politiek dan weer serieus gaan nemen en wat is er nou mooier voor een politicus dan serieus genomen te worden door de burger? Alles in ogenschouw genomen streeft mijn fractie naar een provincie waar initiatieven van burgers mits zij bijdragen aan een beter en mooier Noord-Holland, serieus worden genomen, er goede verbindingen zijn waar burgers heerlijk kunnen recreëren en waar het Noord-Hollandse landschap niet verpest wordt door plannen die
495 voortkomen uit de energietransitie. Ik laat het hier voorlopig even bij.

De heer **PAPINEAU SALM** (PvdA): Voorzitter. Nog bedankt voor de ruimte die wij gekregen hebben om te werken met ondersteunend beeldmateriaal en ik hoor na afloop wel of dat een goede ervaring is. In mei 2016 hebben wij als Staten de startnotitie vastgesteld om te komen tot
500 de Omgevingsvisie. Het proces is voortvarend opgepakt en uitgevoerd. Er zijn verkenningen uitgevoerd, bijeenkomsten georganiseerd, er is met een groot aantal mensen gesproken en er is een actieve campagne in de sociale media gevoerd. De Staten zijn er actief bij betrokken en

voortdurend goed geïnformeerd. Op de gemeenteraden komt straks mijn collega terug. De PvdA dankt het projectteam en de gedeputeerden hartelijk voor het proces tot nu toe. De

505 Omgevingsvisie betreft de situatie in de provincie in 2050 en dat is een verdere reikwijdte dan het huidige coalitieakkoord. De PvdA neemt daarom de vrijheid om ambities voor de langere termijn uit te spreken, die afwijken van het akkoord. Aan de hand van een aantal thema's zal ik de ambities formuleren zoals de PvdA die graag zou zien in het koersdocument. Heel belangrijk gezond en veilig. De inwoners van de provincie noemen een gezonde en veilige leefomgeving als

510 het belangrijkste voor de toekomstige inrichting van de provincie. De PvdA onderschrijft dit van harte. Nu is dat absoluut niet zo, kijk maar naar de situatie rond Schiphol, ook bij wegen waar de normen van lucht en geluid regelmatig zijn overschreden. Dit moet in 2050 anders zijn. Er mogen dan geen plekken meer zijn waar mensen wonen die vijftien jaar eerder overlijden omdat ze op een slechte plek wonen. Wij zijn blij dat GS stellen dat voor Noord-Holland de normen van

515 de WHO gaan gelden want die gaan verder dan de Europese normen. Heel belangrijk dat die terechtkomen in de Omgevingsvisie. Ruimtelijk moet er worden gestuurd zodat er overal gezonde lucht en geen geluidsoverlast is en gezonde voeding. Noord-Holland is de provincie met grondgebonden en duurzame landbouw. De landbouw levert een belangrijke bijdrage aan de biodiversiteit. Dat betekent dat de agroproductie in 2050 vooral in kassen plaatsvindt. De andere

520 consequentie is dat Schiphol niet verder kan groeien zolang dat niet hand in hand gaat met minder overlast en milieubelasting. Dan het thema Landschap en Waterhuishouding. Naast gezondheid zijn landschap en waterhuishouding een van de prioritaire thema's voor de inrichting van onze ruimte. Voldoende groen en een waardevol landschap. Dit betekent dat er in 2050 meer hectaren groen zijn dan in 2015. Groen is van dusdanige kwaliteit dat de biodiversiteit

525 substantieel is verbeterd. Het gaat ook om voldoende groen in de stad. Ook in de MRA wordt het landschap ingericht volgens het kwaliteitsbeeld zoals dat is opgesteld door onze parkadviseur. Dus landschappen in een kwaliteitsbeeld heeft hij keurig neergelegd. Deze kwaliteitsbeelden sluiten goed aan bij de groene en gezonde keuzes voor Noord-Holland van terrein behorende organisaties waar zij een pleidooi houden om het landschap te versterken. Dit kan worden

530 geregeld door het instellen van provinciale landschappen. Een mooie suggestie zou zijn bijvoorbeeld om van de Waddenboog, het gebied tussen Den Oever en Den Helder, hier een plaatje, een provinciaal landschap te maken. Een andere belangrijke pijler is onze waterhuishouding die er in 2050 totaal anders uitziet en zodanig ingericht is dat wij in staat zijn om de gevolgen van klimaatverandering op te vangen. Onze kusten, waterkeringen worden op

535 een natuurlijke manier aangelegd waarbij er een goede en duurzame balans is tussen veiligheid, natuur en recreatie. In dorpen en steden is voldoende ruimte gemaakt om stevige regenbuien op te vangen. Wij geven water de ruimte en zorgen dat mensen veilig wonen. Dit betekent dat het water prioriteit heeft bij de ruimtelijke inrichting. Het beleid voor het Groene Hart moet volledig op de schop om de CO₂-uitstoot en de bodemdaling te stoppen. Wij ondersteunen een motie die

540 daartoe is ingediend om daarmee bodemdaling tegen te gaan. Wellicht varen wij over enkele jaren in het Groene Hart meer in plaats van dat wij er wandelen, want de veehouderij is vervangen door natte teelten. Wat de PvdA betreft, is Noord-Holland in 2050 wereldwijd het kenniscentrum voor innovatie geworden voor natte teelt.

545 De heer **VAN DER SLUIJS** (PVV): Ik hoor de heer Papineau Salm spreken over bodemdaling en CO₂-uitstoot. Kunt u misschien aangeven over hoeveel PPM wij dan hebben?

De heer **PAPINEAU SALM** (PvdA): Wat bedoelt u met PPM?

550 De heer **VAN DER SLUIJS** (PVV): Dat is de eenheid van CO₂ in het klimaat, Particles Per Million. U hebt het over CO₂-uitstoot, dan ga ik ervan uit dat u ook weet over hoeveel CO₂-uitstoot wij het dan hebben, want anders is het een beetje een loos verhaal.

555 De heer **PAPINEAU SALM** (PvdA): Er zijn recent artikelen verschenen over de uitstoot bij de bodemdaling van laagveen, waar mensen zich uitermate zorgen over maken. Dat moeten wij tegen zien te gaan. In de Omgevingsvisie moeten wij regelen dat de CO₂-uitstoot minder wordt. Ik weet niet precies op welke aantallen wij uitkomen.

560 De heer **VAN DER SLUIJS** (PVV): Ik vind het toch een beetje vreemd dat wij bereid zijn om miljarden uit te geven aan CO₂-uitstoot, terwijl u volstrekt geen flauw idee hebt over hoeveel CO₂ wij het hebben en waarom u dan denkt dat dat schadelijk is voor de omgeving.

De heer **PAPINEAU SALM** (PvdA): Leest u dan niet de kranten, zoals de Volkskrant? En ons college heeft een proef gestart samen met landschap Noord-Holland bij Ilperveld om dat te gaan doen.

565 Het wordt niet voor niets door de provincie benoemd om daar de bodemdaling tegen te gaan en daarmee de CO₂. Die discussie hebt u zelf meegemaakt als Statenlid. Hier ziet u een foto van het Groene Hart zoals wij dat niet graag zien, want de wateropvang gaat gewoon niet goed daar. Noord-Holland is het innovatiecentrum voor natte teelt, samen met de Green Campus, Seed Valley en eigen boeren. Er is al veel gezegd over de energievoorziening, daar ga ik niet veel over

570 zeggen. Wij willen doorgaan met zonnepanelen. Wij willen graag zien dat na dit coalitieakkoord er windmolens komen op bedrijventerreinen. Wij wijken hiermee af van de huidige afspraken maar wij denken dat wij in het Westelijk Havengebied stringent beleid hebben gevoerd en wij zouden graag zien dat daar na 2019 meer windmolens komen. Verder zetten wij in op geothermie en warmtenetten. Wonen. De Omgevingsvisie moet beter omgaan met de woonvraag

575 en hoe wij dat gaan plaatsen dan tot nu toe. Wij moeten beter kijken dat eerst de mobiliteit op orde is voordat wij nieuwe woningbouwlocaties kiezen. Voor ieder mens is een woning van belang, ook met een laag inkomen. Meer kijken naar andere woonvormen, groepswonen voor ouderen, Tiny Houses waarvan u hier een voorbeeld ziet en natuurlijk zorgen voor betaalbare woningen. Nieuwe locaties gaan voor ons verder dan waar nu de MRA-discussie over plaatsvindt.

580 Wij denken dat wij niet kunnen volstaan met alleen maar woningbouw binnen de MRA. Daarom willen wij het OV-knooppuntenverhaal uit de kast halen om aan de hand daarvan te gaan bouwen. Je zou eraan kunnen denken om de spoorlijn bij Obdam te verdubbelen zodat daar ook mensen kunnen wonen. Nog een vraag aan de gedeputeerde. De MRA roept nu dat 73.000 woningen kunnen worden gebouwd in de MRA, maar is dat een echt reëel verhaal? Daar komen wij later op

585 terug. Mobiliteit. De mobiliteit moet anders in de komende jaren. Het metronetwerk is fors uitgebreid. Wij hebben een metro van Purmerend naar Schiphol, de Noordzuidlijn is daar doorgetrokken. De spoorlijn van Haarlem naar Uitgeest functioneert als een lightrail.

Bereikbaarheid is ook voor de kleine kernen van groot belang. Wij moeten blijven zorgen voor een goed OV en vervoer op maat. Er komt een samenhangend netwerk van fietspaden, samen met de vervoersregio. Ik zou graag een fietsnetwerk zien van Amsterdam tot aan Den Helder waar je snel kunt gaan fietsen. Dat is een fantastisch mooie route. Het gebruik van de OV-fiets is overal geschikt voor het voor- en natransport. Werkgelegenheid. Bij een aantrekkelijke provincie hoort voldoende werkgelegenheid voor iedereen. De energietransitie zal veel nieuwe werkgelegenheid opleveren. Duurzaamheid komt ook tot uitdrukking in goede arbeidsvoorwaarden en bestaanszekerheid. Noord-Holland is aantrekkelijk als vestigingsplaats door de aansluiting van het onderwijs op de arbeidsmarkt en de beschikbaarheid van goede arbeidskrachten. Andere economische dragers zullen tegen die tijd zijn duurzame landbouw en recreatie. Ik kom aan het eind van mijn betoog. In 2050 staat hier voor de deur een iets grotere auto voor de gedeputeerden, maar die wordt dan opgeladen via de elektrische oplaadpunten. Dat zou onze ambitie zijn. Ik wens de gedeputeerden veel succes met het maken van scherpere en meer ambitieuze keuzes dan nu in het document staan. Het voorliggende document gaat niet ver genoeg en er moet scherper worden aangegeven waar we heen willen en welke dingen niet meer kunnen in onze provincie.

Mevrouw **DE GROOT** (SP): Voorzitter. In de brief die GS op 28 augustus naar PS stuurden, staat geschreven dat het coalitieakkoord streeft naar een duurzame economische structuur en daarnaast ook naar behoud van leefbaarheid en veiligheid. De Omgevingsvisie moet aan deze doelen voldoen, althans zolang deze coalitie standhoudt en voor deze Statenperiode. Daarna kan de Omgevingsvisie aangepast worden. De dominante invalshoek is een duurzame ruimtelijke economische ontwikkeling gericht op een economisch vitale provincie. Wij zetten in op een toekomstbestendige economische groei die vooral wordt ingevuld door activiteiten met een hoge toegevoegde waarde die kenmerkend zijn voor de kenniseconomie. Het college zegt, denk dan aan stedelijke centra, maar ook aan grotere complexen als de Amsterdamse Haven en Schiphol. Het is me wat, economie voorop, leefbaarheid en veiligheid op de tweede plaats. Zijn wij met zijn allen niet een beetje dom bezig? Het begrip duurzaam leidt inmiddels tot veel verwarring. Doorgaans en in de volksmond betekent duurzaam goed voor het milieu. Bij duurzame economie gaat het erom de concurrentiepositie van de Noord-Hollandse economie in de dynamische wereldeconomie te verstevigen, zodat de Noord-Hollandse bevolking in welvaart leeft. Daar zijn wij het als SP helemaal mee eens, mits die welvaart beter verdeeld wordt en ook een veel betere positie oplevert voor de mensen die nu door het grootkapitaal uitgebuit worden en voor hen die ten prooi vallen aan de willekeur van UWV en Sociale Dienst. Dat schort er nog aan in de visie! Bovendien kan de duurzame economische structuur ervoor zorgen dat de duurzame milieustructuur, de duurzame bodemstructuur, de duurzame veeteelt, het duurzame wonen en het duurzame openbaar vervoer in de buitengebieden de das wordt omgedaan. Met deze kijk op de zaken wil de SP ingaan op een discussiedocument over de Omgevingsvisie en de rest van de paperassen. De SP geeft aan bij het richtinggevend debat dat wat ons betreft de Omgevingsvisie alleen dan over een duurzame economische structuur moet gaan wanneer de duurzame economische structuur de welvaart verbetert, als de welvaart eerlijk verdeeld wordt, dus als er ook plaats is voor leefbaarheid voor mensen met een krappe portemonnee door middel van eerlijk werk en een goede cao. Ook voor hen met een opleiding die door velen van ons als 'laag'

wordt betiteld. De zogenaamde 'onrendabelen' van de Noord-Hollandse samenleving moeten ook ruimschoots meedelen. De Omgevingsvisie mag wat ons betreft dan ook naast een duurzaam tintje in de zin van duurzaamheid van milieu en leefbaarheid, dan ook best een socialistisch tintje krijgen. GS hebben een goede poging gedaan om alle geledingen van de bevolking bij de Omgevingsvisie te betrekken. Zo hebben GS voor de campagne 'Jouw Noord-Holland' maar liefst voor 71.000 euro en nog wat geadverteerd op AT5, RTV N-H en in de HMC dag- en weekbladen. Daar heeft de SP voor gepleit en dat is zeer te waarderen. Wat ons opvalt is dat GS ondanks de gedane moeite, de doorsnee van de bevolking, de gewone mensen, weer niet bereikt hebben. Het is blijkbaar niet gelukt de gewone mensen te betrekken. Jammer, jammer. Hoe kunnen wij op een wijze communiceren die ook aanslaat bij de doorsnee Noord-Hollander? Even wat achtergrond. Afgelopen september concludeerde Kenniscentrum Movisie dat veel democratische vernieuwingsexperimenten nogal een elitair karakter hebben. Ze worden vooral benut door autochtone hoogopgeleide inwoners, mensen die ook zonder deze experimenten de weg naar gemeente en PS wel kennen. Daarom kan via hetzelfde onderzoeksbureau juist tweedeling ontstaan tussen een klasse van hoogopgeleide autochtonen die wegen vinden en mensen met minder opleiding, een migratieachtergrond of sommige ouderen die niet mee kunnen komen. In 2016 concludeerde het Sociaal Cultureel Planbureau vrijwel hetzelfde. Nieuwe politieke initiatieven worden door een zeer selecte groep gebruikt. Ik loop nu de drie verhaallijnen door. Gezond en veilig Noord-Holland. De dominante invalshoek is een gezonde en veilige leefomgeving, omdat dit een basisbehoefte is en tevens bijdraagt aan een goed vestigingsklimaat voor kenniswerkers. De gezondheid, het welzijn en het welbevinden van de mensen in de provincie staat voorop. Dat zeggen GS hierover. Natuurlijk staat het als een paal boven water dat Noord-Holland gezond en veilig moet zijn. Het eerste dat ons opvalt is dat GS willen bijdragen aan een goed vestigingsklimaat voor kenniswerkers. Waarom alleen voor kenniswerkers? Moeten de gewone mensen van Noord-Holland niet ook een goed vestigingsklimaat hebben met betaalbare woningen en een schone leefomgeving? Op dit moment zijn er besluiten in voorbereiding die zeker niet bijdragen aan de schone leefomgeving. Wij denken dan aan de aanleg van de A8/A9, de A8 door Zaanstad, Schiphol, Tata Steel, et cetera. En bij de woningbouw van voldoende en betaalbare woningen hebben GS en PS blijkbaar ook niet veel in de melk te brokkelen. En als wij het dan toch over veiligheid hebben, waarom is de HFR bij Petten nog niet ontmanteld? En waarom komt er een nieuwe? Pallas. Het feit dat de Pettenaren vorig jaar jodiumtabletten hebben ontvangen, is niet bepaald geruststellend. Het is een juiste veronderstelling dat bepaalde vormen van duurzame energie overlast en veiligheidsrisico's geven. De SP heeft al meerdere malen gepleit voor het volleggen van alle daken met zonnepanelen en een behoorlijke subsidieregeling hiervoor. Ook pleitte de SP ervoor om windturbines zoveel mogelijk op bedrijventerreinen te plaatsen of andere plaatsen waar niemand woont, behalve in natuurgebieden. Hier moet meer mee gedaan worden. Wij kunnen wel blijven dromen van een toekomst, maar zorg eerst maar eens voor maatregelen in het heden. Dan wordt de toekomst vanzelf gezond en veilig. Spreiding van bedrijvigheid zou ervoor kunnen zorgen dat er minder geforensd moet worden naar Amsterdam en de regio Amsterdam en zou het aanleggen van meer asfalt kunnen voorkomen. En inderdaad, een hoogwaardig OV is nodig, maar waarom worden dan buslijnen vooral die naar de wat meer afgelegen dorpen, geschrapt? Economisch duurzaam Noord-Holland. De dominante invalshoek is een duurzame ruimtelijk economische

ontwikkeling gericht op een economisch vitale provincie. Wij zetten in op een
675 toekomstbestendige economische groei die vooral wordt ingevuld door activiteiten met een hoge
toegevoegde waarde die kenmerkend zijn voor de kenniseconomie. Ik zei het al een keer, zo
denken GS erover. Zij noemen een aantal gebieden die ik net ook al heb genoemd. Zoals ik al
eerder heb gezegd, de SP is het eens als de welvaart beter verdeeld wordt en als die welvaart ook
680 een veel betere positie oplevert voor mensen die nu worden uitgebuit en een betere positie voor
hen die ten prooi vallen aan de willekeur van het UWV en de Sociale Diensten. Kennis kan
overigens ook bestaan uit het uitoefenen van een beroep met de handjes en van levenslessen uit
het leven zelf. Zo zijn wij allemaal kenniswerkers, u ook. GS zeggen, er is sprake van een
krimpende beroepsbevolking. De SP denkt dat het wel meevalt. Veel ouderen en mensen die niet
685 behoren tot de kenniswerkers van GS, worden geen kansen op werk geboden. Over het algemeen
moeten die mensen solliciteren tot ze erbij neervallen en baantjes accepteren die ver beneden het
loon van een normale cao uitkomen. Het zogenaamde flexwerken neemt ook een hoge vlucht.
Gevolg: grote onzekerheid bij de werkenden. Het is niet voor niets dat veel werknemers uit Oost-
Europa hier komen werken. In veel gevallen worden deze werknemers door agrarische en andere
ondernemers uitgebuit. De toekomstbestendige economische groei lijkt alleen te kunnen bestaan
690 doordat een aantal werkgevers het recht op een goed loon en sociale zekerheid van werknemers
van waar ook ter wereld, met voeten treedt. En ja, Noord-Holland is van iedereen. Dientengevolge
past het niet om Noord-Holland in te richten voor enkelen, zij die de ruimte exploiteren en eraan
verdienen. Wij denken hierbij bijvoorbeeld aan de bescherming van de kust en andere
landschappen. Karakteristiek Noord-Holland. Met hetgeen geschreven is over de karakteristieke
695 invalshoek van Noord-Holland kunnen wij ons verenigen. Toch nog een paar aandachtspuntjes.
Eigenlijk wordt verondersteld dat nieuw landschap ook karakteristiek Noord-Hollands is, maar
daar gaat natuurlijk een langere tijd overheen. En alhoewel grootschalige ingrepen zoveel
mogelijk vermeden zijn ten behoeve van het behoud van de landschappelijke karakteristiek zijn
die grootschalige ingrepen er natuurlijk wel geweest of komende. En hoewel GS zeggen dat om
700 de mobiliteit te faciliteren, vooral is ingezet op het versterken van bestaande infrastructuur
klopt dat natuurlijk niet. Er zijn behoorlijk wat nieuwe infrastructurele projecten die vele Noord-
Hollanders niet karakteristiek voor hun omgeving vinden en waar zij tegen protesteren. Maar wij
begrijpen dat het lastig is om landschap te behouden en tegelijkertijd aan alle wensen van steeds
meer te voldoen. De SP wil daarom vooral inzetten op spreiding van werk, dus aanbod overal, en
705 het verminderen van de automobiliteit, dus overal openbaar vervoer, ook in de kleine dorpen. Dit
zal ervoor zorgen dat het landschap zo lang mogelijk karakteristiek blijft en echt Noord-Hollands
open. Wij kunnen ons trouwens grotendeels verenigen in het document dat door de
samenwerkende natuurorganisaties werd geformuleerd. Uit mijn bijdrage mag blijken dat de SP
weet dat er heel veel afhangt van de komende Omgevingsvisie. Daarom heeft de SP nog een paar
710 aanbevelingen gedaan waarvan wij hopen dat ze opgenomen worden. Wij reiken hierbij nog een
aantal moties aan.

Motie 64/09-10-17

Eerlijke verdeling welvaart

715

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 9 oktober 2017

Constaterende dat:

- 720
- *In het discussiedocument onder de verhaallijn Economisch Duurzaam Noord-Holland GS Noord-Holland en haar bewoners langdurige welvaart bieden;*
 - *Er in werkelijkheid een groot aantal mensen is dat niet van deze welvaart kan meeprofiteren, zoals mensen in uitkeringssituaties en met een minimumloon.*

Overwegende dat:

- 725
- De door GS geboden welvaart verdeeld moet worden over alle groepen van de bevolking, dus ook onder de mensen in uitkeringssituaties en met een minimumloon.*

Verzoeken GS:

- 730
- *Ervoor zorg te dragen dat de geboden welvaart op een eerlijke manier over alle groepen van de bevolking verdeeld wordt;*
 - *Er bij andere overheden en bij werkgevers op aan te dringen dat de inkomenssituatie van mensen in uitkeringssituaties en met een minimumloon verbeterd wordt door middel van het verhogen van de uitkeringen, hogere cao-lonen en minder flexbanen, zodat iedere Noord-Hollander van de langdurige welvaart kan meeprofiteren*

735

en gaan over tot de orde van de dag.

Fractie SP

Motie 63/09-10-17

- 740
- Subsidieregeling energie woningeigenaren en huurders**

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 9 oktober 2017

Constaterende dat:

- 745
- *Het evident is dat woningen geïsoleerd moeten worden en hun eigen energie moeten kunnen opwekken als Noord-Holland in de nabije toekomst wil gaan zorgen voor minder energiegebruik;*
 - *Naast het opwekken van stroom door middel van windenergie ook alle Noord-Hollandse daken moeten worden vol gelegd met zonnepanelen;*
- 750
- *Zowel eigendoms- als huurwoningen zoveel mogelijk geïsoleerd moeten worden.*

Overwegende dat:

- *Er woningeigenaren en huurders zijn die vanwege een krappe portemonnee de woningisolatie en energieopwekking niet vanzelfsprekend kunnen betalen;*
- 755
- *Voor een aantal woningeigenaren het zelf energieneutraal maken van de eigen woning onbetaalbaar is;*
 - *Een aantal huurders de huurverhoging die gepaard gaat met het energieneutraal maken van de door hen bewoonde woning, niet kunnen betalen of vanwege de huurtoeslag die*

760 *omlaag gaat of omdat zij bij het betrekken van een energie neutrale woning geen
huurtoeslag meer krijgen.*

Verzoeken GS:

- *Een subsidieregeling op te zetten die voor alle woningeigenaren en huurders voldoet,
765 zodat de lasten van de energietransitie niet vooral komen te liggen bij de inwoners met
een krappe beurs;*
- *Ervoor zorg te dragen dat in de RAP's ook dit onderwerp aan de orde komt*

en gaan over tot de orde van de dag.

Fractie SP

770

Motie 62/09-10-17

Goed vestigingsklimaat

775 *Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 9 oktober 2017*

Constaterende dat:

- *Een goed vestigingsklimaat wordt geschapen voor de zogenaamde kenniswerkers;*
- *Allen die werken, voorafgaande of tijdens hun arbeid kennis hebben moeten verzamelen;*
- *Alle Noord-Hollanders die werkzaam zijn, onder de groep kenniswerkers vallen.*

780

Overwegende dat:

- *Een goed vestigingsklimaat voor iedereen beschikbaar moet zijn;*
- *Alle werkenden kenniswerkers zijn;*
- *Voor iedereen, in alle steden dorpen en op het platteland van Noord-Holland, een goed
785 vestigingsklimaat geschapen moet worden.*

Besluiten:

- *Voor alle Noord-Hollanders die al Noord-Hollander zijn of Noord-Hollander willen worden,
790 of zij nu in steden, dorpen of op het platteland wonen of komen wonen, een goed
vestigingsklimaat te scheppen;*
- *Woorden in het zogenaamde jeukjargon', zoals bijvoorbeeld 'kenniswerkers' in de stukken
van de provincie Noord-Holland voortaan te mijden*

en gaan over tot de orde van de dag.

795 *Fractie SP*

Motie 61/09-10-17

Werklocaties

800 *Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 9 oktober 2017*

Constaterende dat:

- *In Noord-Holland wonen en werken op steeds grotere afstanden van elkaar komen te liggen;*
- *Werken vooral is gecentreerd in de regio rond Amsterdam;*
- *Daardoor investeringen in het verkeers- en vervoersnetwerk noodzakelijk zijn;*
- *Door het veelvuldig gebruik van de auto mede een verslechtering van de luchtkwaliteit aan de orde is;*
- *Sommige openbaar vervoersnetwerken ernstig overbelast zijn.*

Overwegende dat:

- *Resultaten met betrekking tot verbetering van luchtkwaliteit bereikt kunnen worden als wonen en werken dicht bij elkaar komen te liggen;*
- *Voor forensen de reistijd en de daarbij behorende dagelijkse stress verminderd moeten worden.*

Verzoeken GS:

Slimme maatregelen te bedenken om te bewerkstelligen dat de toekomstige werklocaties in de provincie Noord-Holland beter gespreid zullen worden en zich niet overwegend in de regio Amsterdam zullen bevinden

en gaan over tot de orde van de dag.

Fractie SP

De **VOORZITTER**: De vier moties maken onderdeel uit van de beraadslagingen.

Mevrouw **VAN ROOIJ** (PvdA): Ik wilde eerst uw betoog afluisteren voordat ik mijn vragen zou stellen. U had het over gewone mensen. Ik beschouw mijzelf ook als een gewoon mens en ik vraag mij af of u mij ook als een gewoon mens beschouwt of hoor ik bij de andere partij, de ongewonen? U had het in uw betoog over onrendabelen. Graag een definitie van wat u daaronder verstaat.

Mevrouw **DE GROOT** (SP): Allebei mevrouw Van Rooij, beide woorden behoren een beetje tot het jeukjargon. De laatste tijd lees je in de krant veel over gewone mensen en dan bedoelen ze mensen – dan ga ik weer in het jeukjargon – uit de onderklasse die boos zijn. Dat wordt ermee bedoeld. De onrendabelen is ook een woord dat tot het jeukjargon behoort, mensen waarvan anderen vinden dat zij er niet toe doen.

Mevrouw **VAN ROOIJ** (PvdA): Maar niet wat u vindt, u vindt mij wel een gewoon mens?

Mevrouw **DE GROOT** (SP): Ik vind u ook een gewoon mens, alleen niet de gewone mensen uit het jeukjargon.

Mevrouw **ZAAL** (D66): Ik ga niet vragen of u mij ook een normaal mens vindt of een gewoon mens. U heeft het over de hoogte van de uitkeringen, cao-lonen. De Omgevingsvisie gaat over heel veel maar niet over de hoogte van cao-lonen. Wat moeten GS gaan doen om die cao-lonen te verhogen en de uitkeringen?

Mevrouw **DE GROOT** (SP): Ik denk, u hebt niet zo goed geluisterd als ik gewild zou hebben, want ik heb gezegd, wij hebben het in het document vaak over welvaart en wij als SP vinden dat die eerlijk verdeeld moet worden. Daarom vinden wij niet dat provincie de lonen moet verhogen, maar dat de provincie met partners en andere overheden en werkgevers moet gaan praten over hoe de provincie die welvaart die zij voorstaat, beter kan verdelen. Nou, lijkt mij een goed plan. Mooie taak voor u weggelegd. Dat is ook jeukjargon.

Mevrouw **STRENS** (D66): Voorzitter, voordat ik graag inhoudelijk onze visie op Noord-Holland in 2050 geef, zou ik graag willen beginnen om een compliment te maken aan GS voor het doorlopen participatietraject. Een van de belangrijke pijlers van de nieuwe Omgevingswet is participatie. D66 is ervan overtuigd dat vroegtijdig samenwerken de kwaliteit van oplossingen vergroot en ervoor zorgt dat verschillende perspectieven, kennis en creativiteit direct op tafel komen. In het traject naar de uiteindelijke Noord-Hollandse Omgevingsvisie waar we nu middenin zitten, is met diverse partijen vroegtijdig het gesprek aangegaan. Door middel van huiskamerbijeenkomsten, het panel en de Facebookcampagne zijn waardevolle inzichten opgehaald en wellicht nog wel belangrijker, er is bewustwording gecreëerd en het gesprek aangegaan met onze inwoners over de grote opgaves waar we gezamenlijk voor staan. D66 gelooft in de kracht van de initiatiefrijke Noord-Hollanders en weet dat zij een cruciale rol spelen in het aangaan van deze uitdagingen. Wij vragen GS dan ook dit participatietraject in de volgende fase door te zetten waarbij ook de input van andere overheden actief wordt opgehaald en vertaald in onze Omgevingsvisie. Noord-Holland in 2050, dat is 33 jaar vooruit. Dat is ongeveer mijn hele leven, nog een keer. In de afgelopen jaren heb ik mee mogen maken hoe de opkomst van de smartphone ons leven heeft veranderd, auto's niet alleen op vervuilende benzine en diesel kunnen rijden, maar ook op elektriciteit en waterstof, bewust kiezen voor duurzaam echt allang niet meer alleen voor geitenwollensokkentypes is en mensen steeds ouder worden en langer thuis blijven wonen. Wat ik hiermee wil zeggen is dat oplossingen voor de uitdagingen van de toekomst, niet de oplossingen van nu zullen zijn. We hebben te dealen met onzekerheden en aannames en weten dat innovaties razendsnel kunnen gaan en veel kansen bieden. De inwoners van Noord-Holland zijn gebaat bij continuïteit in beleid aangaande de ontwikkelingsrichting, waarbij er onzes inziens voldoende flexibiliteit moet zijn voor aanpassing - adaptief beleid - aan de dynamiek en innovatiekracht in onze samenleving. Wij zien dit uitgangspunt graag terug in het koersdocument. Noord-Holland is een prachtige provincie met veel verscheidenheid. Kenmerkende landschappen met verschillen in kwaliteit van bodem en gebruik. Dat is nu het geval en dat zal in 2050 zeker ook nog zo zijn. D66 wil dat er in de Omgevingsvisie ruimte komt voor die regionale verschillen en maatwerk voor gedragen oplossingen uit de betreffende regio's. Zo liggen er in West-Friesland bijvoorbeeld kansen voor geothermie, terwijl in het dynamische gebied rondom Schiphol zonneparken ruimtelijk goed ingepast kunnen worden. Omarm die regionale verschillen en karakteristieken en benut ze voor de uitwerking van de opgaves.

Wij dienen daarom graag de motie gebiedsgerichte regionale uitwerking in.

Motie 65/09-10-17

890 Gebiedsgerichte regionale uitwerking

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 9 oktober 2017

Constateerende dat:

- 895
- *De provincie een kaderstellende rol heeft met betrekking tot provinciale belangen en gemeentegrens overstijgende verbanden op gebiedsniveau;*
 - *De provincie de verschillen in regio's op het gebied van bijvoorbeeld opgaven, belangen maar ook landschap onderkent.*

900 *Overwegende dat:*

- *De invulling van de provinciale ambities regionaal verschillend kunnen zijn;*
 - *Een gemeentegrens overstijgende gebiedsgerichte uitwerking cruciaal blijft;*
 - *Adaptief beleid bijdraagt aan de dynamiek en innovatiekracht in de samenleving;*
 - *Regionaal draagvlak een belangrijke voorwaarde voor ontwikkeling is, nu maar ook voor toekomstig beleid.*
- 905

Dragen het college op:

bij het vastleggen van de provinciale belangen in de Omgevingsvisie rekening te houden met gebiedsgericht maatwerk

910

en gaan over tot de orde van de dag.

Fractie D66

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

915

Mevrouw **STRENS** (D66): Wat D66 betreft is er een aantal ambities cruciaal om in het koersdocument Noord-Holland 2050 op te nemen. Die gaan over een duurzaam Noord-Holland, aantrekkelijk Noord-Holland en bereikbaar Noord-Holland. Ik loop ze alle drie graag kort even langs. Duurzaam Noord-Holland. Door klimaatverandering neemt de kans op wateroverlast, hitte, droogte en overstromingen toe. Dat levert niet alleen risico's op voor onze economie, natuur, waterkwaliteit, gezondheid en veiligheid, maar kan ook grote financiële schade veroorzaken. De gemaakte afspraken uit het klimaatakkoord van Parijs zijn voor D66 leidend. Het terugdringen van de uitstoot van broeikasgassen moet op verschillende provinciale beleidsterreinen worden aangepakt. Wat D66 betreft komt er meer ruimte voor het opwekken van verschillende soorten van duurzame energie, waarbij de ruimtelijke kwaliteit van het landschap een belangrijke randvoorwaarde is in de uiteindelijke keuze. Wij zien graag dat er regionale energiestrategieën worden opgesteld met daarin concrete uitwerkingen van energielandschappen die passend zijn in de verschillende regio's van Noord-Holland. Inzetten op energiebesparing blijft daarin noodzakelijk, want zoals al vaker door ons geconstateerd, energiebesparing is ruimtebesparing.

920

925

930 Om de CO₂-uitstoot te beperken moet er worden geïnvesteerd om verdere bodemdaling in
veenweidegebieden tegen te gaan en waar mogelijk te herstellen. Er moet gezocht worden naar
nieuwe passende functies voor deze gebieden, bijvoorbeeld natte teelt, natuurontwikkeling of
een recreatieve functie. Het is noodzakelijk om een 'integrale bodemvisie' te ontwikkelen waarin
935 geschetst. Wij dienen daarom graag samen met PvdD, CU-SGP, ONH en GL de motie ambitie
bodemdaling in.

Motie 66/09-10-17

Ambitie bodemdaling

940

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 9 oktober 2017

Constaterende dat:

945 *De provincie zich gecommitteerd heeft aan het behalen van de klimaatdoelstellingen van Parijs
om in 2050 80 tot 95% minder CO₂ uit te stoten.*

Overwegende dat:

- *De uitstoot van CO₂ ook samenhangt met veenverbranding en de daarmee gepaard
gaande bodemdaling in de veenweidegebieden;*
- 950 - *Aangroeiend veen een grote bijdrage kan leveren aan de opname van CO₂;*
- *Veenweidegebieden als beelddrager van het Noord-Hollandse landschap om een
zorgvuldige inpassing in de Omgevingsvisie vragen;*
- *Het noodzakelijk is een 'integrale bodemvisie' te ontwikkelen waarin het
langetermijnperspectief voor veenweidegebieden wordt geschetst met inachtneming van*
955 *het waterpeil, de economische activiteiten en het toekomstig gebruik.*

Verzoeken het college:

*in het koersdocument ten behoeve van het opstellen van de Omgevingsvisie de ambitie op te
nemen om verdere bodemdaling in veenweidegebieden te stoppen en waar mogelijk te herstellen;*

960

en gaan over tot de orde van de dag.

Fractie D66, PvdD, CU/SGP, GL, ONH

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

965

Mevrouw **VAN LANGEN** (VVD): Voorzitter. Hoe ziet u deze motie ten opzichte van de motie die
wij vorige week hebben aangenomen over de ontwikkeling in het Groene Hart?

Mevrouw **STRENS** (D66): Volgens mij hebben wij het hier met elkaar over een ambitie die wij
970 neerzetten in 2050. Wat ons betreft is het onze ambitie om op deze manier met bodemdaling om
te gaan.

Mevrouw **VAN LANGEN** (VVD): Ik denk eigenlijk dat wij daar de vorige keer en zeker ook vanuit de regio in het perspectief dat ze het daar ook over hadden, dus ik denk niet dat het helemaal
975 een antwoord is op mijn vraag. Dan heb ik daarop een aanvullende vraag. Staat de provincie daar alleen voor aan de lat? Het mooie van de motie van vorige week was om daarover met de stuurgroep in overleg te gaan en nu lijkt het alsof wij van bovenaf de ambities nog scherper neerzetten.

980 Mevrouw **STRENS** (D66): Daar staan wij zeker niet alleen voor aan de lat, vandaar dat ik oproep om met een integrale bodemvisie te komen, waarin wij niet alleen kijken naar de CO2-uitstoot maar ook naar het waterpeil en naar de functie van de bodem die op dit moment wordt gebruikt. Dat is een gezamenlijke opgave waarvoor wij nu de ambitie stellen en uitwerken en wie wij daarbij nodig hebben is vraag twee. Dat zal in gezamenlijkheid zijn.

985 Mevrouw **VAN LANGEN** (VVD): Naar de mening van de VVD is het goed om gezamenlijk tot een ambitie te komen voor het draagvlak in plaats van als provincie even iets neer te zetten.

Mevrouw **STRENS** (D66): De transitie naar een circulaire economie en duurzame landbouw moet
990 worden doorgezet. Een circulaire economie vraagt sterke economische clusters met een goede ruimtelijke samenhang. De provincie kan hier een verbindende rol in spelen door bedrijven, activiteiten en kennis blijvend aan elkaar te koppelen. Gezond voedsel groeit op een gezonde bodem. D66 wil dat er een verdere transitie plaatsvindt naar een duurzame kringlooplandbouw, waarbij een gezonde bodemkwaliteit vooropstaat. Dit zorgt er niet alleen voor dat er minder
995 gebruik gemaakt hoeft te worden van bestrijdingsmiddelen en kunstmest, maar ook dat de producten van hogere kwaliteit zijn en wij gezonder kunnen eten. Als laatste onderdeel van een duurzaam Noord-Holland sta ik graag stil bij de ambitie die D66 heeft op het gebied van klimaatadaptatie. Wij wonen, werken en recreëren voor het grootste deel onder zeeniveau in deze provincie. Om dit ook in de toekomst mogelijk te maken is er een omslag in denken nodig. Bij
1000 ruimtelijke (her)ontwikkelingen moet klimaatbestendig en water robuust inrichten het uitgangspunt zijn. Een mooi voorbeeld hiervan is wat D66 betreft, waterbestendig Westpoort. Westpoort in het Amsterdamse havengebied bevat veel vitale functies, die van groot belang zijn voor het functioneren van Amsterdam en de regio. Bij dit project is door het uitvoeren van een klimaatstresstest onderzocht wat zowel de kwetsbaarheid als het adaptief vermogen van het
1005 gebied is om regenwateroverlast, droogte en hitte op te vangen. Op basis hiervan kunnen slimme oplossingen worden gevonden voor een 'resilient area'. Een goed voorbeeld dat wat ons betreft opvolging verdient. Wij dienen daarom graag de motie klimaatadaptief Noord-Holland in.

Motie 67/09-10-17

1010 Klimaatadaptatief Noord-Holland

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 9 oktober 2017

Concluderende dat:

- 1015
- *Het Rijk, de provincies, gemeenten en waterschappen in de bestuursovereenkomst Deltaprogramma de gezamenlijke ambitie hebben opgenomen dat Nederland in 2050 zoveel mogelijk klimaatbestendig en water robuust is ingericht;*
 - *De provincie Noord-Holland deze ambitie ook in de Watervisie 2021 heeft opgenomen.*
- 1020
- Overwegende dat:*
- *Ondanks pogingen de CO2-uitstoot te beperken, Noord-Holland zich voor moet bereiden op klimaatverandering;*
 - *Verdere opwarming door CO2-uitstoot zeer schadelijke gevolgen met zich meebrengt variërend van wateroverlast en een verslechtering van de waterkwaliteit tot hittestress en*
- 1025
- *droogte;*
 - *Het mogelijk is om de veiligheidsrisico's en financiële gevolgen van deze effecten te beperken, door onder andere ruimtelijke adaptatie.*

Verzoeken het college:

- 1030
- In het koersdocument ten behoeve van het opstellen van de Omgevingsvisie de ambitie op te nemen dat klimaatbestendig en water robuust inrichten het uitgangspunt is bij ruimtelijke (her)ontwikkelingen*

en gaan over tot de orde van de dag.

- 1035
- Fractie D66*

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

- 1040
- Mevrouw **STRENS** (D66): Als tweede, Aantrekkelijk Noord-Holland. Noord-Holland is prachtig en is dat wat D66 betreft in de toekomst nog steeds. Een kwalitatief hoogwaardig landschap is cruciaal voor de concurrentiepositie van onder andere de MRA. Daarnaast biedt het onze inwoners de kans om dicht bij hun woonomgeving te genieten van natuur, de openheid van het landschap en gezond te kunnen recreëren. De druk op ons landschap neemt ook de komende jaren verder toe, onder andere door de vraag naar woningen, de ruimte voor het opwekken van duurzame energie
- 1045
- en de recreatiedruk. Wat D66 betreft blijft binnenstedelijk verdichten dan ook het uitgangspunt waarbij investeren in de kwaliteit van de openbare ruimte en het aanbieden van voldoende mobiliteitsopties direct gekoppeld moeten zijn. Vraaggestuurd bouwen met daarbij aandacht voor demografische ontwikkelingen en regionale verschillen vraagt flexibiliteit en goede regionale samenwerking. Wij dienen daarom graag de motie aantrekkelijk Noord-Holland in.

- 1050
- Motie 68/09-10-17**

Aantrekkelijk Noord-Holland

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 9 oktober 2017

- 1055
- Constateernde dat:*

- *De ruimtelijke kwaliteit van het Noord-Hollandse landschap een belangrijke*

randvoorwaarde is voor een aantrekkelijk vestigingsklimaat;

- *De kwaliteit van ons landschap regionaal verschillend is;*
- 1060 - *De druk op het landschap toeneemt, door o.a. de vraag naar woningen, ruimte voor het opwekken voor duurzame energie en klimaatadaptatie en de recreatiebehoefte;*

Overwegende dat:

- *De vraag naar woningen in de komende periode groot is;*
- 1065 - *De demografische ontwikkeling dynamisch is;*
- *Per gebied de vraag naar aard en soort woningen aan verandering onderhevig is;*
- *Het belang van groen en recreatiegebieden alleen maar toeneemt wanneer meer mensen in stedelijk gebied gaan wonen;*
- *Het een belangrijke meerwaarde is dat de overgang tussen stad en land duidelijk*
- 1070 *zichtbaar is in het landschap;*
- *De uitwerking van energielandschappen regionaal verschillend is.*

Verzoeken het college:

- *In het koersdocument ten behoeve van het opstellen van de Omgevingsvisie de ambitie op*
- 1075 *te nemen dat hoge ruimtelijke kwaliteit een randvoorwaarde is voor ontwikkelingen in het landelijk gebied;*
- *Ook in de toekomst over deze ontwikkelingen in het landelijk gebied advies te blijven vragen van een onafhankelijke commissie ruimtelijke kwaliteit*

1080 *en gaan over tot de orde van de dag.*

Fractie D66

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

- 1085 Mevrouw **STRENS** (D66): Onze toplandschappen zoals de kust en de binnenduinrand en ook de groene longen rondom Amsterdam, verdienen een bijzondere status en bescherming. Culturele waarden zijn verspreid door onze provincie aanwezig, zowel in landschap als bebouwing. Een voorbeeld hiervan zijn de buitenplaatszones met hun erfgroen. Daarbij is sprake van gemeentegrens overstijgende verbanden. Unieke kwaliteiten en gebieden die de aantrekkelijkheid
- 1090 van onze provincie vergroten en daarom behouden moeten blijven. D66 wil graag dat er in de Omgevingsvisie van de mogelijkheid gebruik wordt gemaakt om een aantal provinciale landschappen aan te wijzen. Wij dienen daarom graag de motie toplandschappen in.

Motie 69/09-10-17

1095 Toplandschappen

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 9 oktober 2017

Constaterende dat:

- 1100 - *Onze toplandschappen, zoals de kust en de binnenduinrand, maar ook de*

Bufferzone met de 'groene longen' rondom Amsterdam een bijzondere status en bescherming verdienen;

- *Noord-Holland met de stelling van Amsterdam, de grachtengordel, de Beemster en Waddenzee belangrijk UNESCO werelderfgoed heeft;*
- 1105 - *Culturele waarden verspreid in Noord Holland aanwezig zijn in landschappen en bebouwing;*
- *Daarbij vaak sprake is van gemeentegrens overstijgende verbanden zoals de Stelling van Amsterdam, de eeuwenoude buitenplaatszones, droogmakerijen en dijkenstructuren.*
- 1110 *Overwegende dat:*
 - *De provincie zich o.a. als vestigingslocatie vooral onderscheidt door haar ruimtelijke kwaliteit zowel in de verhouding stad-land als door de grote differentiatie en aard van de landschappen;*
 - *Deze verschillende landschappen zich onderling onderscheiden door unieke waarden;*
- 1115 - *De PARK met het kwaliteitsbeeld NH2050 in kaart brengt welke toplandschappen met welke kwaliteiten in Noord-Holland aanwezig zijn;*
- *Het aanwijzen van een "provinciaal landschap" een mogelijkheid is nu het Rijk het Nationale landschap heeft losgelaten.*
- 1120 *Verzoeken het college:*
 - *In het koersdocument ten behoeve van het opstellen van de Omgevingsvisie de ambitie op te nemen om de unieke kwaliteiten van de Noord-Hollands toplandschappen te benoemen en te behouden;*
 - *Van de mogelijkheid gebruik te maken om deze gebieden aan te wijzen als provinciaal*
- 1125 *landschap*

en gaan over tot de orde van de dag.

Fractie D66

- 1130 De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

- Mevrouw **STRENS** (D66): En als laatste een Bereikbaar Noord-Holland. Wat D66 betreft gaat het hier niet alleen om sterke infrastructurele en digitale bereikbaarheid, maar ook om sociale bereikbaarheid in de meer landelijke gebieden. De verwachting is dat de komende jaren de stedelijke regio's zoals Amsterdam, Alkmaar, Hoorn en Haarlem zich verder zullen ontwikkelen en de verschillen met de meer landelijke gebieden in onder andere de Kop van Noord-Holland zullen toenemen. Voor die gebieden is het van cruciaal belang dat er wordt geëxperimenteerd met nieuwe concepten van een gezond en duurzaam dorp, zodat die gebieden op hun eigen wijze aantrekkelijk blijven om te wonen en te werken en de basisvoorzieningen zoals scholen en
- 1135
- 1140 toegankelijke gezondheidszorg, van goede kwaliteit zijn. Uiteraard zullen de meer landelijke gebieden bereikbaar moeten zijn en blijven met (aanvullend) vervoer op maat. Een goede bereikbaarheid zowel binnen als tussen de verschillende regio's is van cruciaal belang voor onze welvaart en ons welzijn. Netwerken moeten worden uitgebouwd, waarbij bestaande

1145 vervoersassen beter worden benut en ruimtelijke ontwikkelingen plaatsvinden bij OV-knooppunten.

1150 Mevrouw **JELLEMA** (PvdA): Ik hoor u pleiten voor goede bereikbaarheid tot en met Alkmaar en daarna wordt het een gebied met dorpen, maar u weet dat Den Helder en Schagen daar nog boven liggen. Heeft u daar ook een visie op?

Mevrouw **STRENS** (D66): Zeker, ik heb het erover dat de verschillende regio's goed aan elkaar verbonden moeten worden en daar hoort ook de Kop van Noord-Holland bij, waarbij ik heb aangegeven dat daar eventueel aanvullende zaken nodig zijn.

1155 Mevrouw **JELLEMA** (PvdA): Voor bijvoorbeeld Den Helder en Schagen.

1160 Mevrouw **STRENS** (D66): Zeker weten. Er moet ingespeeld worden op veranderend reizigersgedrag, waarbij er voor de mobiliteitsconsument wat te kiezen of te delen moet zijn. Geen single focus op vervoer over de weg, maar ook op (light)-rail, water, met de fiets en lopend of misschien wel helemaal niet. De ontwikkelingen in de (voertuig)technologie en Smart Mobility gaan hard. Het is dan ook van groot belang om wendbaar te zijn. Zeker omdat het bij het aanleggen van infrastructuur vaak gaat om meerjarige projecten met een grote ruimtelijke impact die gepaard gaan met hoge investeringen. Het bekende concept van D66 met stamlijnen tussen stedelijke centra en aanvullende fijnmazige regionale oplossingen blijft ons uitgangspunt.

1165 Wij dienen daarom graag de motie duurzaam bereikbaar Noord-Holland in

Motie 70/09-10-17

Duurzaam bereikbaar Noord-Holland

1170 *Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 9 oktober 2017*

Constateernde dat:

1175 *Een goede bereikbaarheid zowel tussen als binnen de verschillende regio's van cruciaal belang blijft voor de welvaart en welzijn van alle inwoners van Noord-Holland.*

Overwegende dat:

- *Het reisgedrag zal veranderen als gevolg van de snelle ontwikkelingen in voertuigtechnologie en Smart Mobility;*
- 1180 - *Het beleid van de provincie zich aan zal moeten passen op de technologische ontwikkelingen, zeker omdat haar investeringen in infrastructuur voor de lange termijn gedaan moeten worden en deze veelal gepaard gaan met een grote ruimtelijke impact;*
- *De technologische ontwikkelingen voertuigen schoner en veiliger maken;*
- 1185 - *De ruimtelijke toedeling van functies medebepalend is voor de reisafstand en modaliteitskeuze van de reizigers.*

Verzoeken het college:

- *In het koersdocument ten behoeve van het opstellen van de Omgevingsvisie de ambitie op te nemen dat een goede bereikbaarheid cruciaal is voor de welvaart en het welzijn van alle inwoners;*
- *Daarbij in acht te nemen dat een goede bereikbaarheid keuzevrijheid voor verschillende modaliteiten voor alle Noord-Hollanders impliceert;*
- *Daarbij in acht te nemen dat mobiliteitsinvesteringen te allen tijde ook rekening moeten houden met de kwaliteit van het landschap, duurzaamheid, veiligheid en gezondheid*

en gaan over tot de orde van de dag.

Fractie D66

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

Mevrouw **STRENS** (D66): Ik rond af. Noord-Holland in 2050. Soms zou ik willen dat ik een glazen bol had en al even kon kijken hoe de wereld er dan uit zou zien. Maar zolang die bol nog niet is uitgevonden, blijft de D66-fractie het een groot genoegen vinden om haar visie te geven op de toekomst van onze duurzame, aantrekkelijke en bereikbare provincie.

Mevrouw **DE MEIJ** (50plus): Voorzitter. Hoewel 50plus zich realiseert dat alle thema's uit de verkenningen van groot belang zijn voor de leefbaarheid, werkgelegenheid, natuur, klimaat, economie en duurzaamheid willen wij ons graag concentreren op enkele thema's die voor onze achterban van groot belang zijn. Tevens willen wij de coalitiepartijen en andere oppositiepartijen niet een ellenlange wensenlijst meegeven, maar aangeven wat voor ons enorm belangrijk is om mee te nemen in de leefomgeving in de toekomst van Noord-Holland tot 2050. Wij willen GS en de ambtenaren bedanken voor hun waardevolle bijdragen tot op heden in de vorm van drie verhaallijnen die ons moeten helpen vandaag het debat te voeren. Het is al een zeer complexe zaak. 50plus is verheugd te lezen dat de gezondheid en veiligheid van de Noord-Hollandse bevolking centraal staat zowel fysiek als sociaal, en dat ruimte en steun gegeven wordt aan innovatie. Nu zal iedere fractie daar iets anders onder verstaan, maar hierna zullen wij aangeven wat wij van groot belang vinden om mee te nemen in de Omgevingsvisie. Wij realiseren ons dat er nog een grote vergrijzingsgolf staat aan te komen en dat dementie de volksziekte wordt van ouderen de komende twintig jaar. Als het huidige kabinetsbeleid zich doorzet en ouderen langer thuis moeten en willen blijven wonen, zal dit gefaciliteerd dienen te worden in een veilige leefomgeving voor ouderen. Tot op heden constateren wij dat er te weinig gebouwd is en wordt voor ouderen. Er zijn te weinig alternatieven om te verhuizen, waardoor ook de doorstroming niet op gang komt. Het liefst blijven ouderen in de kern waar zij vaak al decennia wonen, maar ontwikkelaars en corporaties en helaas ook deze provincie, zien wat ons betreft de ernst van deze situatie nog niet genoeg in en anticiperen te weinig op deze problematiek. Het langer thuis wonen kan en dient te worden ondersteund door technologische ontwikkelingen op het gebied van domotica. Deze voorzieningen zijn duur en dienen te worden ingepast in woonservicezones vlakbij andere voorzieningen waar ouderen kunnen wonen, zoals verpleeghuizen en zelfstandige units eromheen. Dit dient echter ruimtelijk en digitaal te worden ingepast. De provincie kan

- 1230 hierin een belangrijke taak op zich nemen om deze voorzieningen voor ouderen en de bouw van voldoende geschikte woningen nabij voorzieningen aan te jagen. Er kan wat 50plus betreft niet langer gewacht worden. Daarom een motie.

Motie 71/09-10-17

- 1235 Integreren woonzorgzones voor ouderen in Omgevingsvisie 2050 Noord-Holland

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 9 oktober 2017

Constaterende dat:

- 1240 - *Dementie onder ouderen de komende decennia een van de grootste uitdagingen wordt voor de gezondheidszorg;*
- *Er de komende jaren nog een grote vergrijzingsgolf komt, zo ook in de provincie Noord-Holland;*
- *Vooralsnog het kabinetsbeleid uitgaat van het zo lang mogelijk thuis wonen van ouderen en dat vrijwel alle bejaardenhuizen inmiddels zijn wegbezuinigd;*
- 1245 - *De beleidsterreinen Wonen en Zorg inmiddels gescheiden terreinen zijn geworden, ook met betrekking tot de financiën;*
- *De provincie het beleidsterrein 'Zorg' niet als haar speerpunt beschouwt, maar dat de onderwerpen zorg en wonen nauw met elkaar verweven zijn vanwege het ruimtelijke beslag van woningen voor ouderen;*
- 1250 - *Innovatieve ontwikkelingen in de zorg, zoals domotica, een steeds grotere rol spelen, waardoor mensen ook langer thuis kunnen wonen;*
- *Het van belang is dat gemeenten voor woon-zorgzones fysieke ruimte reserveren binnen hun grondgebied op de korte en lange termijn;*
- 1255 - *Dat gemeenten ook bestaand leegstaand vastgoed zoveel mogelijk dienen te gebruiken voor de transitie van voldoende geschikte woningen voor ouderen;*
- *De provincie als aanjager een grote rol kan spelen middels het opnemen van deze woon-zorgzones voor ouderen in haar Omgevingsvisie tot 2050 voor Noord-Holland.*
- 1260 *Verzoeken het college:*
- *Woon-zorgzones op te nemen in de Omgevingsvisie;*
- *Op korte en op lange termijn gemeenten, ontwikkelaars en investeerders aan te sporen rekening te houden met het reserveren van woon-zorgzones binnen hun grondgebied, al dan niet in combinatie met de transitie van bestaand vastgoed, zodat er ook een*
- 1265 *daadwerkelijk alternatief is voor ouderen om te (moeten) verhuizen naar een beschermde woonomgeving*

en gaan over tot de orde van de dag.

Fractie 50plus, ONH

- 1270

Toelichting: PS bevinden zich thans in de fase waarin richting gegeven dient te worden aan de uiteindelijk vast te stellen Koers voor de Omgevingsvisie Noord-Holland op de korte en lange

termijn tot 2050. De afgelopen jaren is er te weinig rekening gehouden met de bouw van
woningen geschikt voor ouderen en het reserveren van fysieke ruimte voor het maken van woon-
1275 zorgzones nabij voorzieningen voor ouderen. De ziekte dementie zal de komende decennia veel
ouderen treffen, waardoor het in veel gevallen niet meer mogelijk zal zijn thuis te blijven wonen.
Het is van het grootste belang om voor de korte en lange termijn fysieke ruimte voor woon-
zorgzones nabij voorzieningen voor ouderen te reserveren, waarbij de provincie een belangrijke
rol als aanjager kan spelen in dit proces. Daarom acht indiener het noodzakelijk om dit op te
1280 nemen in de Omgevingsvisie tot 2050 voor Noord-Holland.

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

Mevrouw **DE MEIJ** (50plus): De provincie en deze coalitie kunnen wat ons betreft voor de langere
1285 termijn niet volhouden dat zorg geen kerntaak is, omdat de zorg voor ouderen sterk samenhangt
met de ruimtelijke inrichting van wonen en andere voorzieningen voor ouderen in de nabijheid
van woningen. Daarnaast blijkt uit vele onderzoeken als je het gewone burgers vraagt, dat zorg
met stip bovenaan staat van wat mensen bezighoudt in dit land. Daarnaast is het bereikbaar
houden van kleine kernen door het aanbieden van enige vorm van vervoer van levensbelang voor
1290 kwetsbare inwoners en ouderen van kleine kernen, juist om het gevoel van veiligheid zowel in
fysiek als sociaal opzicht te garanderen. Enige vorm van openbaar vervoer is een belangrijk
onderdeel om het leefbaar te houden en eenzaamheid in kleine kernen te bestrijden. Het
garanderen van enige vorm van openbaar vervoer naar en van kleine kernen dient te worden
opgenomen in de Omgevingsvisie, zowel voor de korte als langere termijn. Daarom een motie.

1295 **Motie 72/09-10-17**

Leefbaarheid kleine kernen in Noord-Holland: bereikbaarheid middels enige vorm van openbaar
vervoer op de korte en lange termijn te garanderen

1300 *Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 9 oktober 2017*

Constateernde dat:

- *De leefbaarheid in kleine kernen steeds meer onder druk is komen te staan de afgelopen jaren, doordat steeds meer voorzieningen zijn verdwenen;*
- 1305 - *Het verdwijnen van voorzieningen uit kleine kernen met name voor ouderen steeds meer problemen oplevert, doordat zij minder mobiel zijn en veelal geen auto meer (kunnen) rijden om voorzieningen elders in de regio te bereiken;*
- *De provincie enige vorm van openbaar vervoer voor inwoners van kleine kernen en ouderen te allen tijde garandeert, zowel op korte als langere termijn, als voorwaarde*
1310 *voor een gezond en veilig leven, zowel in fysiek als sociaal opzicht.*

Verzoeken het college:

*Zowel op korte als langere termijn enige vorm van openbaar vervoer voor kwetsbare inwoners en
ouderen in kleine kernen te garanderen en op te nemen in de Omgevingsvisie Noord-Holland tot*
1315 *2050*

en gaan over tot de orde van de dag.

Fractie 50plus, ONH

1320 *Toelichting: de leefbaarheid van kleine kernen is de afgelopen jaren steeds meer in het geding*
gekomen door het verdwijnen van voorzieningen uit die kernen. Met name kwetsbare inwoners en
ouderen ondervinden daar last van. Een onderdeel van de afname van die leefbaarheid is het
verdwijnen van openbaar vervoer en/of het niet meer kunnen bereiken van voorzieningen elders
in de regio door bepaalde doelgroepen. In het kader van gezond en veilig dient enige vorm van
1325 *openbaar vervoer te allen tijde gegarandeerd te worden door de provincie naar kleine kernen in*
Noord-Holland als voorwaarde voor een gezond en veilig leven, zowel in fysiek als sociaal opzicht.
Daarom acht indiener het noodzakelijk dit op te nemen in de Omgevingsvisie Noord-Holland tot
2050.

1330 De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

Mevrouw **DE MEIJ** (50plus): Ook dient er daadwerkelijk werk te worden gemaakt met de bouw van
de geplande 65.000 woningen, waaronder ook de bouw van sociale huur, starters en
middeninkomens die steeds moeilijker aan de bak komen, helemaal in Amsterdam en directe
1335 omgeving, niet alleen vanwege de zeer lange wachttijden, maar ook vanwege de financiële
onbereikbaarheid van kopen of huren. De RAP's alleen zijn niet toereikend. Op papier ziet het er
allemaal geweldig uit wat ze allemaal gaan bouwen, maar de werkelijkheid blijkt taaier. Daarnaast
vindt 50plus het van belang dat het landschap zoveel mogelijk openblijft, maar maakt wel de
aantekening dat op plekken binnen kleine kernen of lintbebouwing die willen bouwen om de
1340 voorzieningen op peil te houden en de leefbaarheid te behouden, de provincie moet meewerken
aan kleinschalige woningbouwplannen mits landschappelijk ingepast. Wat betreft het
binnenstedelijk milieu van grotere steden, bouw waar dat kan zoveel mogelijk de lucht in.
Economische duurzaamheid, het altijd maar groeien van de economie en welvaart heeft de
bevolking niet gelukkiger gemaakt. Integendeel. Natuurlijk schept het banen, maar alleen maar
1345 groei van de economie en steeds meer asfalt is niet alleen de oplossing voor de toekomst.
Investeer in meerdere oplossingen voor mobiliteit gelijktijdig, zoals het openbaar vervoer, en het
faciliteren van werkplekken dichtbij huis en/of thuiswerken. Wij hebben nog enkele zaken die wij
graag opgenomen zouden willen zien in de Omgevingsvisie. Wij zien graag dat in de landbouw de
menselijke maat behouden blijft, deze duurzaam wordt en dat iedere vorm van megastallen
1350 verdwenen is in Noord-Holland. Kuststroken blijven voor iedereen bereikbaar, dus geen
uitgebreide groei en bouw van huisjes. Een enkele horeca waar mensen kunnen verpozen, is
prima, maar geen verdere bebouwing. Werkgelegenheid voor ouderen dient ten alle tijde onder
de aandacht te zijn van het bestuur. Mevrouw Van Rooij vroeg wat een gewoon mens is, maar ik
denk dat iedereen hier wel degelijk weet dat de werkgelegenheid van ouderen, de economie
1355 groeit, maar ouderen komen nog steeds heel moeilijk aan de bak of je nou hoog of laag opgeleid
bent. Het is moeilijk, of je nou een gewoon mens bent of niet, ik denk dat iedereen dat wel
begrijpt. De digitale bereikbaarheid van de provincie dient optimaal te zijn in de toekomst,
werken van huis uit ook in verband met de bereikbaarheid en vervoersstromen blijft van groot

belang. Het zal u niet verbazen dat wij tegen windmolens zijn op land, zet ze allemaal alsjeblieft op zee. Dat geldt ook voor zonne-energieparks. Niet in open landschap, maar kijk waar je dat zou kunnen inpassen. We hebben net de PvdA gehoord over geen verdere groei van Schiphol. Daar kunnen wij bij aansluiten. Tot 2020 mogen ze doorgroeien naar 500.000 vluchten. Er is inmiddels al iets gezegd over dat mensen mogen wonen binnen de 20 KE-zone, dat is wat ons betreft uit den boze. Je gaat niet willens en wetens mensen binnen die zone laten wonen, terwijl de overlast van geluid en uitstoot nu al enorm groot is. Tenslotte, het is door enkele fracties al gezegd. Het voorkomen van wateroverlast in de provincie dient grote prioriteit te hebben.

De heer **SLETTENHAAR** (VVD): De VVD is groot voorstander van de nieuwe Omgevingswet. De VVD wil dat de nieuwe Omgevingsvisie meer ruimte geeft voor lokaal maatwerk, flexibel omgaat met initiatieven en minder regels voor burgers en ondernemers oplevert. Er zal in de toekomst maar één overheid bezig zijn met een aanvraag van een burger of ondernemer. Het is daarom extra belangrijk elkaars rol serieus te nemen. In Nederland blijft de bevolking volgens prognoses van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) tot 2030 groeien, daarna is het onzeker. De grote stedelijke regio's kennen een substantiële groei, wat nieuwe mogelijkheden voor ondernemers en bewoners schept. In andere regio's en dan met name in kleinere steden en dorpen, is stabilisatie of afname van de bevolking te zien, evenals een afname van de werkgelegenheid. De vitaliteit en toegang tot voorzieningen van deze regio's komen onder druk te staan. De verschillen binnen en tussen regio's worden zichtbaarder en nemen toe. In die verbinding heeft de provincie een belangrijke rol, zeker in Noord-Holland waar beide ontwikkelingen zo zichtbaar zijn. De spanning tussen wonen en vliegen in de regio Schiphol is bijvoorbeeld een opgave. Vanuit de regio wordt al keihard gewerkt aan samenwerking. Ik noem West-Friesland. In de structuurschets "Een dijk van een regio" genoemd, wordt ingegaan op ambities, perspectief en ontwikkelingsmogelijkheden op onder andere het gebied van vervoer en duurzaamheid. Een vitale regio met onderscheidende kernen. Dat is maatwerk. Dat laat zich niet in verhaallijnen opsluiten. Vandaag voeren wij in de Staten een richtinggevende discussie over het discussiedocument. Ik zal ingaan op diverse thema's om namens de VVD inhoudelijk richting te kunnen geven. Allereerst is het belangrijk om met elkaar vast te houden dat een doel van de Omgevingswet is dat besluitvorming zo dicht mogelijk bij de burger ligt. Dat besluitvormingsniveau wordt vertegenwoordigd door onze gemeenteraden. Door samen te werken binnen de diverse regio's van onze provincie zou de wens per vertegenwoordigende regio moeten worden opgehaald. Een Facebookpagina of een enquête van een paar honderd mensen vervangt de representatieve democratie niet. Bovendien, hoe worden de bestaande visies van de regio's meegenomen op een vertegenwoordigende manier? Bouwstenen net als het Perspectief Groene Hart? De VVD wil geen overmatig sturende provincie maar een faciliterende provincie richting de regio's en bestuurlijke organen zoals de waterschappen in de geest van de Omgevingswet.

Mevrouw **VERMAAS** (PvdD): Voorzitter, ik hoor de heer Slettenhaar zeggen dat hij de publieksonderzoeken die zijn gedaan, niet representatief acht. Dat verbaast mij want ik lees in de stukken dat die onderzoeken voldoen aan de criteria die in sociaalwetenschappelijk onderzoek worden gesteld aan representativiteit. Ik wil graag weten waarom hij die onderzoeken niet representatief acht.

De heer **SLETTENHAAR** (VVD): Representatief en vertegenwoordigend in de zin dat je de bevolking vertegenwoordigt en je hebt een enquête zoals Maurice de Hond doet. Dan kan het wel kloppen, en is duizend, alleen dat betekent niet dat je de bevolking vertegenwoordigt. Als ik een enquête houd in een gemeente en ik stuur daarna een tweet dat daar iets is uitgekomen, betekent niet dat je daarmee een volksvertegenwoordigende functie kunt vervangen. Dus dat zijn twee verschillende dingen. Daarom dient de VVD namens een aantal partijen een motie in om een participatiebijeenkomst voor gemeenteraden en waterschappen te organiseren.

Motie 73/09-10-17

Participatiebijeenkomst gemeenteraden, waterschapsbesturen ten behoeve van de Omgevingsvisie

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 9 oktober 2017

Constaterende dat:

- *De Omgevingsvisie het toekomstige fundament is voor alle aspecten van de fysieke omgeving in de provincie Noord-Holland, in de Noord-Hollandse gemeenten;*
- *De provincie Noord-Holland hierin een grote verantwoordelijkheid heeft richting de Noord-Hollandse gemeenten en waterschappen;*
- *De lokale overheden een cruciale rol spelen in de uitvoering van de Omgevingswet;*
- *De Noord-Hollandse gemeenteraden, waterschapsbesturen tot nog toe niet actief zijn betrokken bij dit proces;*
- *PS behoefte hebben aan informatie vanuit de gemeenteraden, waterschapsbesturen.*

Van mening zijnde dat:

- *Het van belang is om de gemeenteraden, waterschapsbesturen in de voorbereidende fase te betrekken;*
- *Een open gedachtewisseling moet plaatsvinden voordat een concept-Omgevingsvisie in de commissie en de Staten wordt besproken;*
- *Een participatiebijeenkomst een goed instrument is om informatie uit de raden te verkrijgen;*
- *Deze bijeenkomst zich op drie punten dient te concentreren: vragen over de richting waarin het college de Omgevingsvisie denkt uit te werken, vragen over de toepassing en effecten van deze uitwerkingsrichting en suggesties die het college kan betrekken bij het opstellen van de concept-Omgevingsvisie.*

Besluiten:

1. *Een participatiebijeenkomst te organiseren voor gemeenteraden, waterschapsbesturen over de Omgevingsvisie voor Noord-Holland vóór behandeling van de concept-Omgevingsvisie in de commissie en de Staten;*
2. *Bij deze participatiebijeenkomsten gemeenteraden, waterschapsbesturen in delegatie in de gelegenheid te stellen hun suggesties en vragen rechtstreeks aan PS en GS kenbaar te maken;*

1445 3. Het college van GS te verzoeken om de benodigde middelen vrij te maken voor de onkosten van deze participatiebijeenkomst

en gaan over tot de orde van de dag.

Fracties VVD, PvdA, D66 en CDA

1450

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer **SLETTENHAAR** (VVD): De zeven hoofdthema's in het discussiedocument zijn:

1455 klimaatverandering, bodem/water/lucht, biodiversiteit, economische transitie, bereikbaarheid, energietransitie, mobiliteit en verstedelijking. Ik zal op geheel eigen wijze deze thema's laten terugkeren in mijn betoog. Wellicht wat ongebruikelijk voor een VVD-er, maar ik begin met duurzaamheid. Nederland staat in lijn met het ondertekende klimaatverdrag van Parijs aan de lat voor een stevige opgave als het gaat om het reduceren van CO₂-uitstoot. De VVD wil daarbij een Europees gelijk speelveld. Dus geen provinciale koppen op EU-regels als uitgangspunt. Onze
1460 uitgangspunten voor de visie zijn dat de nationale opgave wordt doorvertaald in een regionaal maatregelenpakket waarbij energiebesparing en de opwekking van duurzamere vormen van energie centraal staan. Ruimtelijk stelt de provincie wat de VVD betreft de kaders voor de realisatie van energieparken (rekening houdend met ontwikkelingen in energiewinning uit thorium, wind, zon, getijde, osmose en waterkracht. Stel geen technische vraag alstublieft.

1465

Mevrouw **ZAAL** (D66): Ik hoor u eerst zeggen dat wij vooral heel veel ruimte moeten laten aan gemeenten, dat de gemeente de bestuurslaag is waar besluiten worden genomen, dat wij ons als provincie toch wat op de achtergrond moeten stellen en vervolgens hoor ik u zeggen dat de kaders voor energie hier in de provincie moeten worden vastgesteld. Is dat niet wat tegenstrijdig?

1470

De heer **SLETTENHAAR** (VVD): Nee, u hebt niet goed geluisterd. Ik heb niet gezegd dat wij die kaders alleen vaststellen, ik heb alleen gezegd dat wij geen extra regels moeten opleggen. Dat is wat anders.

1475

Mevrouw **ZAAL** (D66): Dan ga ik hem iets specificeren. Vindt u dat wij in de toekomst richting 2050 aan gemeenten moeten overlaten welke vorm van duurzame energie zij waar moeten plaatsen of gaan wij dat als provincie bepalen?

1480

De heer **SLETTENHAAR** (VVD): Het lijkt mij dat dat eerder vanuit de regio's komt. Toch? Alleen je moet geen extra regels, dat is de kern van mijn betoog en volgens mij verschillen wij niet van mening, of u moet de regels willen opleggen aan de regio. Ik vervolg mijn betoog. De VVD wil aandacht voor nieuwe vormen van mobiliteit. Mijn collega Van Langen gaf het vorige week al aan bij de Groene Hart Perspectief. De Omgevingsvisie biedt een uitgelezen kans om de relatie tussen stad en platteland te intensiveren, de betrokkenheid tussen stad en platteland te verstevigen en
1485 tot een gedeelde visie te komen om de maatschappelijke waarden van een gebied af te wegen en veilig te stellen. Hoe gaat Noord-Holland deze kans benutten? Een optimaal aansluitend netwerk en een veilige, betere doorstroming van auto, fiets, vaarwegen en OV is daarvoor cruciaal. De

VVD wil dat de visie eveneens ruimte biedt voor nieuwe vormen van mobiliteit zoals zweeftreinen en zelfrijdende auto's. Noord-Holland wordt een proeftuin voor Smart Mobility oplossingen. De provincie Noord-Holland moet daar waar mogelijk, organisaties en instanties faciliteren die proeven willen doen met slimme verkeersoplossingen op de openbare weg. Bijvoorbeeld zoals er nu een proef draait met vrachtwagens rondom Schiphol. Wat de VVD betreft moet er niet alleen gefocust worden op wat er in de MRA gebeurt, maar ook op de rest van de provincie. Door goede mobiliteitsoplossingen te bieden kan er ook verder weg van de MRA een goed vestigingsklimaat ontstaan om daarmee de MRA ontlasten. Daartoe dien ik een motie in.

Motie 74/09-10-17

Brede bereikbaarheid Noord-Holland

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 9 oktober 2017

Constaterende dat:

- *Er een grote focus ligt op het vestigen van bedrijven en mensen in de MRA;*
- *Inwoners vaker een woning buiten de MRA zoeken.*

Overwegende dat:

West-Friesland en de Kop van Noord-Holland voldoende ruimte kunnen bieden voor wonen, werken en recreëren.

Roepen het college op om:

Bij het opstellen van de Omgevingsvisie rekening houdt met het faciliteren van voldoende mobiliteitsoplossingen tussen de MRA en de rest van Noord Holland

en gaan over tot de orde van de dag.

Fractie VVD

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer **PAPINEAU SALM** (PvdA): Ontzettend dank voor uw bijdrage over nieuwe vormen van mobiliteit, maar past het erbij dat er nog asfalt bijkomt? Is dat niet nodig in de nieuwe benadering die u kiest?

De heer **SLETTENHAAR** (VVD): Natuurlijk wel, want een zelfrijdende auto rijdt volgens mij op asfalt. Voor fietsen is ook asfalt nodig, want klinkers zijn heel duur.

De heer **PAPINEAU SALM** (PvdA): Er zijn ook andere belangen zoals een open landschap. Dan moet je goed kijken of het echt nodig is.

De heer **SLETTENHAAR** (VVD): Open landschap? Ik ga niet door het landschap rijden. Wat bedoelt u nou?

De heer **PAPINEAU SALM** (PvdA): U houdt ook een pleidooi voor een open landschap en dat betekent dat er minder ruimte is. Ik ben blij dat u nieuwe vormen van mobiliteit kiest maar wel met als consequentie dat je zo weinig mogelijk asfalt aanlegt.

1535

De heer **SLETTENHAAR** (VVD): Dat klopt natuurlijk niet. Uw eerste vraag was, op het moment dat je nieuwe vormen van mobiliteit hebt, heb je dan asfalt nodig? Mijn antwoord is ja, want waarschijnlijk gaan die ook over asfalt rijden. De tweede vraag is open landschap, maar daar ging dit niet over, maar ja, een weg door open landschap is ook een weg. Wat bedoelt u? U bedoelt dat asfalt open landschap in de weg staat? Dat is natuurlijk niet zo. Het is wonderbaarlijk hoe weinig aandacht er is voor landbouw, terwijl 61% van de grond in Noord-Holland bestaat uit landbouwgrond. Er wordt 10,5 miljard euro omgezet in de landbouw, 14% voor de Nederlandse markt, 50% voor de EU en 36% buiten de EU. De VVD wil aandacht voor visserij en voor havens, 51,8 miljoen euro omzet, 20,3 miljoen euro omzet in Den Helder, 18,2 miljoen euro omzet Den Oever, van groot belang dus voor Noord-Holland-Noord en met name Den Helder. Natuur. Hier gaat dus tussen de 20-25% van het budget van de provincie naartoe, het is dus van belang dat onze inwoners hiervan meeprofiteren. De belangrijkste aandachtspunten in de nieuwe Omgevingsvisie inzake natuur zijn wat de VVD betreft de volgende. Landschap en ondernemen gaan hand in hand. In Noord-Holland kan de agrarische sector een grote rol pakken in het onderhouden van het landschap. De visie moet opnieuw ruimte bieden voor agrarisch natuurbeheer. Ook nieuwe vormen zoals het adopteren van stukken natuur door mensen, scholen en bedrijven moeten mogelijk worden. Daardoor neemt ook het aantal vrijwilligers toe, en die zullen nodig zijn. Natuur en economie met elkaar verbinden, zoals collega Wieseahn keer op keer bepleit bij de recreatieschappen. De visie moet de inpassing van economische activiteit in het landschap faciliteren. Wij pleiten voor ruime maar duidelijke kaders waarbinnen overheden de mogelijkheden voor inwoners en ondernemers niet verder vernauwen. Mens en landschap moeten met elkaar verbonden worden. Overal experimenteerruimte en regelvrije gebieden creëren en niet alleen in het NZKG. En voor de VVD is het van belang dat we de effecten van ons beleid gaan meten. De huidige koers om de woningbouwopgave alleen binnenstedelijk te realiseren past niet in de gedachte van de Omgevingswet. De provincie zal open moeten staan voor mogelijkheden om buitenstedelijke woningbouw te realiseren. Het ligt in de verwachting dat de ladder voor duurzame verstedelijking, een instrument uit het pre-Omgevingswettijdperk, wordt afgeschaft. Ook het huidige instrument om te sturen op prognosecijfers per regio moet op de schop. Gemeenten die kunnen en willen bouwen, worden geremd door een verdeling met andere gemeenten. Uiteraard wil de VVD het open landschap van Noord-Holland niet volledig volbouwen. Belgische toestanden willen wij absoluut niet. Het is daarom belangrijk om het ja, mits-principe goed uit te werken. Een goede bereikbaarheid en leefbaarheid zijn vereisten. Naast bouwen bij OV-knooppunten moet de visie ook ruimte bieden voor bouwen bij weg- en waterknooppunten. Binnenstedelijk bouwen blijft eveneens zeer belangrijk. Transformaties van kantoorgebouwen en bedrijfsterreinen kunnen een bijdrage leveren aan het woningtekort. Daarnaast moeten oude gebouwen eenvoudiger een nieuwe bestemming kunnen krijgen, ook in het buitengebied. Zo kunnen we bestaande capaciteit beter benutten door aansluiting te vinden op veranderende behoeften. Economische ontwikkeling en welvaart voor alle Noord-Hollanders staat of valt met

1540

1545

1550

1555

1560

1565

1570

een goed vestigingsklimaat voor het bedrijfsleven en de faciliterende overheidsinstellingen
 1575 daaromheen. Dat goede vestigingsklimaat vraagt om een gunstig belastingklimaat, een goede
 bereikbaarheid maar ook afdoende en kwalitatief hoogwaardige ruimte voor ondernemerschap.
 De VVD vindt dat bij de invulling van die ruimte in de nieuwe Omgevingsvisie gemeenten daarbij
 in principe primair aan zet zijn. Belangrijk hierin is dat gemeenten zoveel mogelijk ruimte hebben
 om maatwerk toe te passen in hun regio. Maar de provincie geeft wel een aantal
 1580 randvoorwaarden mee en creëert ook zekerheid voor noodzakelijke bedrijfsvoeringen die brede
 maatschappelijke steun ontberen. De belangrijkste randvoorwaarden die de provincie stelt in de
 nieuwe Omgevingsvisie ten aanzien van het vestigingsklimaat, zijn wat de VVD betreft de
 volgende. Geen wildgroei meer van bedrijventerreinen. De provincie coördineert een kwalitatief
 en kwantitatief goede spreiding van bedrijventerreinen en stimuleert daarbij goed beheer. De
 1585 provincie bewaakt dat er afdoende ruimte is en blijft voor zware en chemische industrie, het gaat
 hierbij immers om het behoud van tienduizenden banen. Daarbij houdt zij uiteraard rekening met
 het belang van een goede leefbaarheid. Ruimte voor het Noord-Hollandse maritieme cluster van
 zowel zee- als binnenhavens moet op peil gehouden worden. Goed verkoopbare of in gebruik
 zijnde (natte) bedrijventerreinen opgeven ten behoeve van woningbouw is onwenselijk en wordt
 1590 door de provincie voorkomen. Er is veel zorg over leegstand van winkels in kleinere kernen. De
 VVD vindt het aan gemeenten en ondernemers om het winkelaanbod in lijn te brengen met de
 lokale vraag.

Mevrouw **STRENS** (D66): Ik ben een beetje in verwarring, want aan het begin van uw betoog
 1595 begon u over dat wij vooral een faciliterende overheid moeten zijn als provincie. Op een eerdere
 vraag van collega Zaal gaf u als reactie, als een regio het bijvoorbeeld wil, die mogen regels
 stellen, maar nu hoor ik u zeggen dat als het gaat om bedrijventerreinen, de provincie
 randvoorwaarden moet stellen. Ik begrijp niet goed wie wat doet in uw ogen.

De heer **SLETTENHAAR** (VVD): Ik begrijp dat het voor u misschien verwarrend is, maar wij
 1600 hebben een aantal basiskaders meegegeven waar de provincie inderdaad de regie voert. Dat is
 beperkt. Wij hebben ook gezegd, daar bovenop moet je geen andere regels stellen die
 bovenprovinciaal zijn. Maar ik denk dat ik duidelijk ben geweest waar de provincie – dat lees ik
 gewoon voor – wel en niet kaderstellend is. Noemt u specifiek wat u niet begrijpt.

Mevrouw **STRENS** (D66): Ik begrijp goed dat u zegt dat wij wel gaan over de bedrijventerreinen en
 1605 de plaats van duurzame energie is aan de regio, helder.

De heer **SLETTENHAAR** (VVD): Dat heb ik niet gezegd, dat zijn uw woorden. De provincie helpt
 1610 met het in kaart brengen van het regionale aanbod en biedt waar nodig, ruimte voor de
 ontwikkeling van centraler gelegen winkelgebieden. En natuurlijk glasvezel is cruciaal voor de
 toekomst van Noord-Holland. Er moet een structuur komen voor ondergrondse bedrading, de
 provincie moet hier een actieve rol in opnemen. Digitalisering heeft een steeds grotere impact op
 ruimte. Er komen fysieke datacenters, er is minder kantoorruimte nodig en meer flexplekken, wat
 1615 weer leidt tot minder verkeer. De provincie moet hierin haar verantwoordelijkheid oppakken. Er
 zijn in het verleden goede afspraken gemaakt over het creëren van een balans tussen de

ontwikkeling van Schiphol, hinder, leefomgeving en ruimte rond Schiphol. Toch kunnen we onze ogen niet sluiten voor innovatieve veranderingen in de luchtvaart. Voor de toekomst betekent dit dat wij moeten kijken hoe deze innovatie kan worden ingezet voor ruimte voor Schiphol als
1620 mainport met oog voor de gemaakte afspraken. Cultuur en recreatie. Met het oog op de nieuwe Omgevingsvisie vraagt de VVD dan ook de volgende regionale kaders voor het behoud en de ontwikkeling van afdoende culturele en recreatieve ontspanningsmogelijkheden.

Mevrouw **JELLEMA** (PvdA): Nog even terug over Schiphol. U refereert aan gemaakte afspraken,
1625 maar waar refereert u dan precies aan?

De heer **SLETTENHAAR** (VVD): Op dit moment gelden afspraken rondom Schiphol en je ziet dat er ontwikkelingen zijn richting de toekomst. Wij denken dat het goed is dat aan die afspraken wordt vastgehouden maar je moet wel blijven nadenken over hoe dat zou kunnen in de toekomst,
1630 bijvoorbeeld door meer ruimte te bieden aan Schiphol of meer toe te staan waar het gaat om woningbouw, waar dat nu niet kan.

Mevrouw **JELLEMA** (PvdA): Maar u bent zich bewust van de 500.000 vliegbewegingen en geen een meer tot 2021?
1635

De heer **SLETTENHAAR** (VVD): Daarom zeg ik dat je moet blijven nadenken. Wij hebben goede afspraken gemaakt, maar op het moment dat er economische ontwikkelingen zijn en meer behoefte aan woningbouw, dat je de zaak niet op slot gooit. Ik vind het goed dat u het daarmee eens bent, want zo vinden wij elkaar.
1640

Mevrouw **JELLEMA** (PvdA): Ik wil graag precies uit uw mond horen of daarna voor u de sluizen open mogen of niet.

De heer **SLETTENHAAR** (VVD): Dat is een beetje de zaak overdrijven. Ik heb gezegd, je moet nadenken over als er economische ontwikkelingen zijn of er is vraag naar woningbouw, dat je de zaak niet op slot zet en er is een verschil tussen niet op slot zetten en de sluizen opengooien. Ik begrijp dat u graag dingen zwartwit maakt, maar dat zijn ze wat mij betreft niet.
1645

Mevrouw **JELLEMA** (PvdA): Ik hoor u graag nuanceren.
1650

De heer **SLETTENHAAR** (VVD): Dat doe ik graag. Ik ben heel genuanceerd. Toegankelijk en goed onderhouden kunsthistorisch erfgoed vergroot de leefbaarheid en ook de economische kansen van de Noord-Hollanders. Er moet een duidelijke scheiding zijn tussen natuur- en recreatiegebied zodat er afdoende ruimte gecreëerd kan worden voor recreatief ondernemerschap, evenementen
1655 en festivals door de hele provincie. Behoud van beschermde natuurgebieden met een grotere mate van toegankelijkheid voor bezoekers. Actief monumenten- en erfgoedbeleid waarbij behoud van monumentale panden inclusief industrieel erfgoed, en Unesco werelderfgoed zoals de Stelling van Amsterdam en de Beemster vooropstaan. Tenslotte nog een extra, maar laatste thema, bestuur. De verantwoordelijkheid zo dicht mogelijk bij de burger leggen. De wijze van

1660 besturen is namelijk doorslaggevend voor de uitvoering van de Omgevingswet. Een van de vier verbeterdoelen die in de wet geformuleerd zijn, luidt dan ook: 'De bestuurlijke afwegingsruimte voor de fysieke leefomgeving vergroten.' Daarom dienen wij een motie in samen met het CDA over de kruimelgevallenregeling voor gemeenten bij haar ruimtelijke taken. Laten we dus ook die ruimte inbouwen in deze visie en het lef hebben om de consequenties van minder regels te
1665 accepteren en nieuwe ontwikkelingen toe te laten. Loslaten is moeilijk maar het leidt tot een gezondere relatie. De VVD ziet uit naar de conceptvisie en heeft er vertrouwen in dat dit een helder en bondig document wordt. Het credo wat de VVD daarbij graag wil meegeven aan het college van GS, is ruimte, vertrouwen en lef!

1670 **Motie 76/09-10-17**

Kruimelgevallenregeling

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 9 oktober 2017.

1675 *Constaterende dat:*

- *De provinciale Omgevingsvisie en Omgevingsverordening het toekomstige fundament vormen voor de fysieke leefomgeving in de Noord-Hollandse gemeenten;*
- *Vertrouwen in de lokale overheden een uitgangspunt is van de Omgevingswet;*
- *De 'kruimelgevallenregeling' in de Omgevingswet vervalt wat betreft de kleine*
1680 *buitenplanse flexibiliteit van gemeenten;*
- *Gemeenten daardoor meer ruimte krijgen om te differentiëren in de regels voor de bebouwde kom en voor het buitengebied.*

Van mening zijnde dat:

1685 *Het goed is als beslissingen over kleine buitenplanse afwijkingen aan gemeenten wordt overgelaten.*

Spreken uit dat:

PS streven om in de provinciale Omgevingsvisie ruimte te geven aan de regio's en gemeenten en daarom in de Omgevingsverordening voor Noord-Holland geen aanvullende regels op nemen die
1690 *gemeenten onnodig beperken in haar ruimtelijke taken*

en gaan over tot de orde van de dag.

Fracties VVD, CDA

1695

Motie 75/09-10-17

Duurzaam landschappelijk Noord-Holland

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 9 oktober 2017

1700

Constaterende dat:

Een goede landschapskwaliteit zowel tussen als binnen de verschillende regio's van cruciaal belang is en windparken veel weerstand oproepen.

1705 *Overwegende dat:*

- *De druk op de landschappelijke waarde zal toenemen vanwege de verduurzamingsopgave;*
- *De ruimtelijke afweging het draagvlak voor de energietransitie moet ondersteunen;*
- *De technologische ontwikkelingen voortschrijden.*

1710

Verzoeken het college:

- *In het koersdocument ten behoeve van het opstellen van de Omgevingsvisie te onderzoeken dat windparken bij voorkeur op industrieterreinen worden geplaatst;*
- *Dat draagvlak bij bewoners uitgangspunt is bij windparken, omdat deze grote impact hebben op de landschapskwaliteit*

1715

en gaan over tot de orde van de dag.

Fractie VVD, CDA

1720 De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer **VAN DER SLUIJS** (PVV): Voorzitter. De heer Slettenhaar wil graag dat windparken op industrieterreinen komen. Begrijp ik het goed dat dat voor de volgende Statenperiode geldt? Dus u wilt nog meer windparken in Noord-Holland?

1725

De heer **SLETTENHAAR** (VVD): Absoluut niet, maar gezien de opgave die ik aan het begin van mijn betoog uiteen heb gezet, denk ik dat de verwachting is dat er ruimtelijk beslag gelegd wordt door de energietransitie en dan is het goed om te kijken waar dat het beste kan plaatsvinden. Vandaar deze motie. Het vertrekpunt is het coalitieakkoord in deze bestuursperiode, dus dat staat op geen enkele manier ter discussie, dus dit gaat over de periode erna. Deze discussie gaat ook over een langere periode dan alleen deze bestuursperiode.

1730

De heer **VAN DER SLUIJS** (PVV): Een beetje verwarrend, want alle windparken zijn nu al toegewezen aan een bepaalde plaats. De VVD wil niet meer windparken, maar toch dienen ze een motie in om windparken straks op industriegebieden te plaatsen.

1735

De heer **SLETTENHAAR** (VVD): Het is verwarrend voor u, maar het probleem is dat u niet begrijpt dat er uiteindelijk keuzes gemaakt moeten worden en dat het dan verstandig is om die keuze zo te maken dat er zo weinig mogelijk overlast is en zoveel mogelijk draagvlak. Ik heb andere partijen ook horen zeggen dat het beter is om dit op industrieterreinen te doen wat soms nu niet kan, dus ik denk dat er draagvlak is voor deze motie.

1740

Mevrouw **DE GROOT** (SP): De SP heeft in de vorige periode steeds gepleit voor windparken op industriegebieden, nu ook weer, maar de VVD heeft telkens goedgekeurd dat de windparken niet

1745 gebouwd worden op industrieterreinen, maar in grote open landelijke gebieden en soms zelfs nog op een afstand korter dan 600 m van woningen. Ik ben wel heel benieuwd hoe u nu die draai heeft gemaakt.

De heer **SLETTENHAAR** (VVD): Zoals ik aan het begin van mijn betoog zei, is het zo dat wij deze
1750 bestuursperiode een aantal afspraken hebben gemaakt en daar houden wij ons aan, maar nu gaat het over de periode daarna en dan is het verstandig om vooruit te denken om als er vanuit de energietransitie een grote opgave komt, waar dat het beste kan plaatsvinden. Draagvlak vinden wij heel erg belangrijk en u schraagt eigenlijk wat ik net tegen de PVV heb gezegd. Een aantal partijen in de Staten vindt het verstandig om dat op industrieterreinen te doen, de VVD denkt dus
1755 vooruit over de periode hierna. Vandaar dat wij deze motie hebben ingediend, samen met het CDA.

Mevrouw **DE GROOT** (SP): De SP had liever gehad dat u vooraf dat inzicht gehad had, dus voor deze periode, want dan was het allemaal niet zo ver gekomen.

1760 De heer **SLETTENHAAR** (VVD): Gewone mensen zouden zeggen dat lievere koekjes niet gebakken zouden worden, maar ik ben blij dat u deze motie ook ondersteunt.

Mevrouw **DE GROOT** (SP): Dat gaan wij nog zien.

1765 De heer **SLETTENHAAR** (VVD): We gaan het zien.

Mevrouw **ZAAL** (D66): Wij hebben voor deze periode een maximum van 685,5 MW afgesproken en dat hebben wij ingevuld met projecten. Betekent deze motie dat u in de volgende periode
1770 bereid bent om extra te doen dan 685,5 MW of nu al?

De heer **SLETTENHAAR** (VVD): Die laatste vraag is natuurlijk raar, want wij hebben afspraken in het coalitieakkoord. Ik neem aan dat u ook uw eigen moties daarop beoordeelt, dat doen wij ook. Dit gaat over hoe je omgaat met ruimtelijke ordening en waar je bepaalde zaken wel en liever niet
1775 doet.

Motie 77/09-10-17

Ruimte voor grootschalige landbouw

1780 *Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 9 oktober 2017*

Concluderende dat:

- *De agrarische sector essentieel is voor de Noord-Hollandse economie;*
 - *Verduurzaming en innovatie in de landbouw nodig zijn om deze toekomstbestendig te maken.*
- 1785

Overwegende dat:

- *Schaalvergroting vaak nodig is om investeringen in verduurzaming mogelijk te maken;*
- *Schaalvergroting tevens ruimte biedt om innovaties door te voeren;*
- 1790 - *Het agrarische bedrijf daarbij verantwoordelijk is voor een goede ruimtelijke onderbouwing.*

Roepen het college op om:

- 1795 *Bij het opstellen van de provinciale Omgevingsvisie schaalvergroting en innovatie in de landbouw te faciliteren*

en gaan over tot de orde van de dag.

Fractie VVD

- 1800 Mevrouw **VERMAAS** (PvdD): Ik hoor u zeggen dat u graag meer megastallen wilt in Noord-Holland?

De heer **SLETTENHAAR** (VVD): Ik heb het woord megastallen niet gebruikt.

- 1805 Mevrouw **VERMAAS** (PvdD): Grootschalige landbouw, u weet, vanaf zoveel dieren, u kent dat aantal waarschijnlijk ook wel. Dan spreken wij van megastallen en u zegt, laten wij vooral groter en nog meer megastallen, kippenstallen en varkensstallen in onze provincie toestaan, dus dan komen wij uit op megastallen.

- 1810 De heer **SLETTENHAAR** (VVD): Ik heb iemand van de SP net horen spreken over jeukend taalgebruik. Ik heb gezegd dat wij innovatie moeten stimuleren en ervoor moeten zorgen dat bedrijven voldoende omvang hebben om dat te kunnen betalen. Ja, dus megastallen laat ik voor uw rekening.

- 1815 De **VOORZITTER**: De ingediende moties maken onderdeel uit van de beraadslagingen.

- Mevrouw **HAAGSMA** (CDA): U hebt aan het begin een ordevoorstel gedaan, u heeft vervolgens een motie ingediend, ook namens onze partij, en die gaat over de bijeenkomst die wij willen organiseren, maar wij gaan de motie niet in stemming brengen. Ik zit te zoeken met u, wat gaan
1820 wij met de motie doen rondom die bijeenkomst, want die wordt niet in stemming gebracht.

- De **VOORZITTER**: Daar moeten wij even verstandig naar kijken. U wilt realiseren dat er zo'n bijeenkomst komt en daar mag niet pas half november over besloten worden. Daar komt vast een verstandige toezegging van het college van GS over. Ik ga maar even door want ik wil de eerste
1825 ronde het liefst afmaken en ik heb begrepen dat er dan behoefte bestaat aan een iets langere schorsing, om dat dan aan elkaar te knopen. Dat lijkt mij qua orde het verstandigst.

- De heer **KRAMER** (GL): Voorzitter. Onze complimenten voor de wijze waarop inwoners en stakeholders en experts in deze koersfase zijn betrokken. Het was een zorgvuldig proces dat
1830 relevante informatie heeft opgeleverd, die wij graag gebruiken voor ons eigen vergezicht. Daarin

hebben we bewust aansluiting gezocht bij de inbreng van onze inwoners, betrokken organisaties en ook bij de visie van de andere fracties. Als het aan GL ligt, zoeken we naar een nieuw evenwicht waarin de kwaliteit van leven van huidige en toekomstige generaties centraal staat. Daarom richten wij ons op een gezonde, groene en duurzame leefomgeving met behoud van

1835 natuur en landschap. Dat werken wij als volgt uit. Noord-Holland is en blijft een prachtige provincie, een ideale plek om te wonen, te werken en te verblijven. De volksgezondheid is leidend voor de beslissingen die het leefmilieu betreffen. De kwaliteit van bodem, water en lucht voldoet aan de hoogste normen. Het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is in de provincie voltooid en omvat een robuust ecosysteem met een sterk herstelde biodiversiteit in het landelijk gebied

1840 en in de steden. Platteland en stad zijn ecologisch met elkaar verbonden via groene scheggen (Amsterdam) en groen gerande wegen en wateren. In de provincie is waterbeheer op basis van ‘functie volgt peil’ de nieuwe norm. Het inklinken van de veenweidegebieden is daardoor een halt toegeroepen. De boeren in die gebieden zijn succesvol overgestapt op nieuwe mengvormen van landbouw, natuurbeheer en (water)recreatie. De landbouw en (melk)veehouderij zijn volledig

1845 natuur-inclusief en toekomstbestendig. De landbouwsector bestaat voornamelijk uit kleine en middelgrote boeren die biologisch dan wel vergaand duurzaam produceren. De duurzame voedselproductie is ook stevig verankerd in de steden. Noord-Holland loopt voorop in haar strijd tegen opwarming van de aarde en neemt het voortouw in de klimaatadaptatie en de energietransitie. Er wordt geen energie verspild, alleen maar duurzaam opgewekt en het gebruik

1850 is in balans met de productie. Bij de energietransitie worden de mogelijkheden van gebouwen en industriële en infrastructurele knooppunten ten volle benut, maar ook de locaties op het platteland waar energie opwekkende voorzieningen landschappelijk kunnen worden ingepast (energielandschappen). Ik ben er door het verhaal van PARK langzaam van overtuigd geraakt dat daar iets meer mogelijk is dan nu. Windmolens horen de komende decennia bij het

1855 landschapsbeeld, maar respecteren de bijzondere landschappen. Burgers en bezoekers van stad en platteland kunnen genieten van de natuur en de karakteristieke Noord-Hollandse landschappen en wateren. Sport en recreatie koesteren de natuur en respecteren de leefbaarheid van onze inwoners. De burgers van Noord-Holland wonen in een aantrekkelijke groene leefomgeving, zowel op het platteland als in de stad, waarbij de geluidsoverlast en uitstoot van

1860 (ultra)fijnstof aanzienlijk is teruggedrongen. De dorpen en steden zijn hitte- en waterbestendig en de zogenaamde groene architectuur heeft een hoge vlucht genomen. Steden en dorpen worden van elkaar gescheiden door natuur, landschap en groene bufferzones. Door groene overgangen en verbindingen kennen de dorpen en steden geen harde visuele contouren. In de woningbehoefte wordt voorzien door duurzame verdichtingsbouw in bestaand stedelijk gebied –

1865 ondanks de formules van het Rijk daarover – met inachtneming van beschermd erfgoed en beschermde stads- en dorpsgezichten. Met name de openbaar vervoersknooppunten lenen zich voor deze bouwvorm. De bijzondere landschappen waaronder het kustlandschap, worden zoveel mogelijk gevrijwaard van nieuwe bebouwing. Bouwen buiten bestaand stedelijk gebied is alleen toegestaan als alle geschikt bevonden verdichtingslocaties – met name richting VVD – zijn benut

1870 en alleen op plekken waar geen sprake is van aantasting van natuurwaarden en van de beeldkwaliteit van het (open) landschap. De vervoersmodaliteiten zijn verschoven van autogebruik naar OV en fietsgebruik. Heel Noord-Holland is per openbaar vervoer goed en comfortabel bereikbaar en de Amsterdamse metro reikt tot ver in de Metropoolregio. Veel woon-

- 1875 werkverkeer maakt gebruik van de (elektrische) fiets en de daarvoor bestemde snelle, knelpunt-vrije fietsroutes. En door goed internet in de hele provincie is thuiswerken makkelijker en de spits minder druk. De economie speelt in op de vele transitie-opgaven en is ook zelf in transitie: op weg naar een circulaire economie. Dit creëert nieuwe en duurzame werkgelegenheid. Deze schets van onze provincie in 2050 is vertaald in een integrale richtinggevende motie die wij hierbij indienen. We gaan graag in gesprek met andere partijen om te komen tot een tekst die kan
- 1880 rekenen op steun van een meerderheid van PS van Noord-Holland.

Motie 78/09-10-17

Richtinggevend kader Koersdocument 2050

- 1885 *Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 9 oktober 2017*

Constateernde dat:

- *Koers 2050 kaders geeft voor de in 2018 vast te stellen Omgevingsvisie 2050;*
- *PS richting willen geven aan Koers 2050 voordat dit document door GS wordt opgesteld.*

1890

Overwegende dat:

- *Uit de bijdragen van de Statenfracties blijkt dat er sprake is van veel gedeelde ambities;*
- *Een integrale motie nodig is om die ambities in onderlinge samenhang op schrift te zetten en daar uitspraken over te kunnen doen.*

1895

Besluiten het volgende richtinggevende kader vast te stellen:

1. *De kwaliteit van leven vormt het centrale uitgangspunt voor de ambities van de provincie Noord-Holland. We zetten in op een gezonde, groene en duurzame leefomgeving, waarin de natuur en de karakteristieke Noord-Hollandse landschappen worden gerespecteerd;*
2. *In 2050 of zoveel eerder als nodig, voldoet de provincie aan de volgende ambities:*

1900

Klimaatverandering en klimaatadaptatie

- *De provincie heeft door sterke terugdringing van uitstoot van CO2 en andere schadelijke stoffen, naar vermogen bijgedragen aan beperking van de opwarming van de aarde tot 1.5 graad;*
- *Steden, dorpen en platteland zijn hitte- en waterbestendig.*

1905

Energietransitie

- *Alle huishoudens en bedrijven draaien op duurzame energie. Het energieverbruik is sterk afgenomen ten opzichte van het gebruik in 2017.*
- *De in de provincie opgewekte hernieuwbare energie is toereikend om aan de lokale energievraag te kunnen voldoen.*

1910

Bodem-, water- en luchtkwaliteit

- 1915
- *De luchtkwaliteit voldoet aan de normen van de World Health Organization (WHO) en de waterkwaliteit aan de Kaderrichtlijn Water (KRW). De uitstoot van (ultra)fijn stof en de geluidsoverlast van Schiphol zijn meetbaar afgenomen ten opzichte van 2017;*
 - *De stikstofdepositie is sterk gereduceerd.*
- 1920 *Natuur, biodiversiteit en landschap*
- *Het provinciale Natuurnetwerk Nederland is ruimschoots gerealiseerd. Er is sprake van een robuust ecosysteem dat verbonden is met de stedelijke ecologie. De biodiversiteit is sterk verbeterd. De weidevogelgebieden en het omringende vlakke landschap hebben daar effectief aan bijgedragen;*
- 1925
- *De landschappelijk waardevolle veenweidegebieden (Laag Holland, Groene Hart) zijn op orde. De bodemdaling is gestopt;*
 - *Het kustlandschap (strand, duinen, binnenduinrand) biedt tenminste dezelfde ruimte aan natuur en natuurbeleving als in 2017. De natuur en de kenmerkende weidsheid en stilte in het kustgebied (en elders) worden niet wezenlijk verstoord door recreatie, sport en spel.*
- 1930
- *De bebouwingsgraad is niet toegenomen;*
 - *De steden zijn groen: stadsparken en groene scheggen (Amsterdam) worden gekoesterd, versteende tuinen zijn 'vergroend' en bij nieuwbouw is 'groene architectuur' dominant.*
 - *Natuurwaarden en karakteristieke landschappen worden beschermd, mede aan de hand van beschreven natuurwaarden en in kaart gebrachte beeldkwaliteit;*
- 1935
- *De landschappen en wateren worden mede gebruikt voor recreatieve doeleinden, passend bij de maat en schaal van de afzonderlijke gebieden. Natuur en leefbaarheid gaan voor economisch profijt.*
- Landbouw*
- 1940
- *De landbouw en (melk)veehouderij zijn volledig natuur-inclusief en daarmee toekomstbestendig;*
 - *De landbouwsector bestaat voornamelijk uit kleine en middelgrote boeren die biologisch dan wel vergaand duurzaam produceren;*
 - *In de veenweidegebieden is de landbouwfunctie verdwenen of heeft deze zich aangepast aan het voor de veenweiden noodzakelijke waterpeil;*
- 1945
- *Naast de zorg voor een duurzame voedselproductie, vervullen de boeren samen met de terrein beherende organisaties, een belangrijke functie in bescherming van het landschap, natuur en milieu en aanvullend een rol in de (water)recreatie;*
 - *Duurzame landbouw en voedselproductie hoort ook bij het DNA van de steden.*
- 1950
- Verstedelijking*
- *De woningbehoefte wordt selectief geacommodeerd via verdichtingsbouw op geschikte locaties binnen bestaand stedelijk gebied (met name bij OV-knooppunten). Het open landschap en de bufferzones zorgen voor een ruimtelijke scheiding tussen stad en platteland. Goed ingepaste duurzame energievoorzieningen gelden niet als verstedelijking;*
- 1955

- Voor bouwen buiten bestaand stedelijk gebied is alleen ruimte als er geen verdichtingslocaties meer beschikbaar zijn en de functie en beeldkwaliteit van het (open) landschap niet worden aangetast;
- 1960 - Nieuwe woningen en bedrijfs- en kantoorgebouwen zijn duurzaam: 'nul-energie bouw', dubbel grondgebruik, e.d.

Mobiliteit

- De vervoersmodaliteiten zijn verschoven van autogebruik naar OV en fietsgebruik. De Amsterdamse metro is doorgetrokken tot ver in de metropoolregio. Schoon goederenvervoer over water is sterk toegenomen. De wegen worden gebruikt door emissievrije auto's (elektrisch of waterstof);
- 1965 - Er is een goed onderhouden provinciaal Netwerk Fiets, bestaande uit snelle, knelpuntvrije fietsroutes voor het woon- werkverkeer en talrijke secundaire en recreatieve fietsroutes meanderend door ons groene landschap.
- 1970

Economische transitie

- Door consequent hergebruik van grondstoffen en materialen is de traditionele economie omgezet in een overwegend circulaire economie. Alle productieprocessen voldoen aan de in 2050 geldende standaards voor duurzaam produceren.
- 1975 - De werkgelegenheid is door de transitie-opgaven en innovatiedrang gegroeid.

Dragen GS op:

- Dit richtinggevende kader als uitgangspunt te hanteren voor het op te stellen Koersdocument
- 1980 2050

en gaan over tot de orde van de dag.

Fractie GL

- 1985 De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

- 1990 Mevrouw **HAAGSMA** (CDA): Voorzitter. Vandaag wil het CDA beginnen met stil te staan bij de bedoeling van de Omgevingswet. In tweede termijn willen wij pas verder gaan op de inhoud en de keuzes die daarvoor gemaakt kunnen worden. Tijdens veel bijeenkomsten in de provincie hing de belofte in de lucht van alles wordt nieuw en we gaan het allemaal anders doen. Laten wij helder zijn. De eerste gedachte klopt niet helemaal en om de tweede gedachte gestalte te geven, is er nog heel veel nodig. Veel kaders blijven overeind staan zoals de landelijke kaders van natuur- en waterveiligheid. Veel taken die de provincie uitvoert, blijft zij uitvoeren, maar we gaan het inderdaad wel anders doen. In de uitgangspunten voor de nationale Omgevingsvisie lezen we het volgende. Met de komst van de Omgevingswet worden maatschappelijke opgaven bij voorkeur op het meest decentrale niveau neergelegd. Zo dicht mogelijk bij burgers en bedrijven. De besturingsfilosofie van de Omgevingswet is gebaseerd op vertrouwen waarbij het gevoel van gezamenlijke verantwoordelijkheid voor opgaven en gedeeld eigenaarschap van groot belang is voor het opstellen van de Omgevingsvisie. Dit betekent dat vanuit de inhoud bekeken moet
- 1995

- 2000 worden hoe en met wie wij de opgaven gaan realiseren. Wij voelen ons als CDA heel senang bij deze uitgangspunten, maar dit vraagt een flinke inzet en daar willen wij graag op inzoomen. Het CDA wil graag in debat met onze collega-Statenvolledigheidsleden over vertrouwen en loslaten. Wat wordt er precies bedoeld met decentraal, tenzij? Waarvoor dient de fysieke leefomgeving? Ik rond elk blokje af met een vraag aan de andere woordvoerders waarover wij met elkaar het debat kunnen
- 2005 voeren en volgens het CDA zouden moeten voeren, alvorens over te gaan op onze eigen vergezichten. Want eigenlijk zit daar de crux, wiens vergezichten worden leidend en in welke mate durven wij als provincie – en ik zeg nadrukkelijk tegen GS – om los te laten? Allereerst, loslaten en vertrouwen. Deze woorden zijn gemakkelijk uitgesproken maar zo lastig om uit te voeren. Ik heb van de heer Slettenhaar begrepen dat je relatie daar veel beter van wordt. Wij
- 2010 hebben op bestuurlijk niveau ten opzichte van gemeenten en waterschappen alles zo dicht geregeld dat de vraag misschien bijna onnatuurlijk aanvoelt. We hoeven de vraag immers nooit te stellen, alles ligt al vast in regels en regelingen en toch wordt dit nu van ons gevraagd. Hoe groot is ons vertrouwen en hoe ver durven wij te gaan met loslaten? Eerder hebben wij als CDA deze vertrouwensvraag op tafel gelegd, maar wij hebben hem niet helemaal met elkaar doorgeakkerd.
- 2015 Dus wat het CDA betreft hadden wij eerst moeten kijken naar wat wij niet meer doen en ook de vraag moeten stellen in hoeverre wij echt het vertrouwen bij de regio willen neerleggen. In hoeverre zijn wij bereid om eerst te kijken naar wat wij niet meer regelen in plaats van aanvullend beleid, visie en regels neer te leggen. Daarvoor hebben wij een motie.

- 2020 **Motie 79/09-10-17**
Schrappen van regels

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 9 oktober 2017

- 2025 *Constaterende dat:*
- *De sturingsfilosofie van de nieuwe Omgevingswet is gebaseerd op vertrouwen;*
 - *De nieuwe Omgevingswet een aanzienlijke inhoudelijke reductie van regels, wetten en regelingen op het terrein van de fysieke leefomgeving betekent.*
- 2030 *Overwegende dat:*
Ook voor de provinciale Omgevingsvisie vertrouwen het uitgangspunt moet zijn, wat niet strookt met een grote hoeveelheid aan regels en bepalingen.
- Roepen GS op om:*
- 2035 *Bij het schrijven van de concept-Omgevingsvisie en Omgevingsverordening de volgende vuistregel te hanteren: waar een tot nu toe nog niet bestaande bepaling of regel genoemd wordt, er ook een bepaling of regeling uit het huidige beleid geschrapt wordt, deze regel komt dan niet meer terug en gaan over tot de orde van de dag.*
- 2040 *Fractie CDA*

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

2045 Mevrouw **HAAGSMA** (CDA): U merkt het, wij gaan een beetje buiten onze eigen normale contouren denken. Daarom willen wij ook nog een motie indienen om GS of onszelf op te dragen om een of twee pilot gebieden aan te wijzen.

Motie 80/09-10-17

Experimenteerruimte

2050

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 9 oktober 2017

Concluderende dat:

- 2055 - *In de "Opgaven voor de Nationale Omgevingsvisie" van het Ministerie van I&M staat beschreven dat "adaptief, gebieds- en opgavegericht werken ruimte vraagt in beleid en in wet- en regelgeving voor maatwerk, experimenten en prikkels voor samenwerking.";*
- *We voor vele uitdagingen staan, waarvan het duurzamer maken van Nederland een hele belangrijke is;*
- 2060 - *In de Startnotitie Omgevingsvisie 2050 wordt aangegeven dat "een switch van een lineaire naar een circulaire economie vragen met zich meebrengt om op een andere manier naar vergunningverlening te kijken en heeft experimenteerruimte nodig heeft om zichzelf te bewijzen".*

Overwegende dat:

- 2065 - *De mogelijkheid om experimenten te kunnen doen die niet passen binnen het geldende beleid soms nodig is om innovatieve ideeën te doen slagen;*
- *De mogelijkheid om te experimenteren past in de geest van de Omgevingsvisie.*

Verzoeken het College van GS:

2070 *In de concept-Omgevingsvisie een of twee pilotgebieden aan te wijzen waar de mogelijkheid tot experimenteren ten behoeve van het verduurzamen en andere ambities en doelstellingen van onze provincie mogelijk is*

en gaan over tot de orde van de dag.

2075

Fractie CDA, VVD

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

2080 Mevrouw **STRENS** (D66): U wekt een beetje de indruk dat het vooral gaat om minder regels. Ik ben benieuwd, wat zijn volgens jullie – behalve de kruimelgevallenregeling die wij net hebben zien langskomen – zaken waar wij mee moeten stoppen en loslaten?

2085 Mevrouw **HAAGSMA** (CDA): Daar hebben wij nog niet precies de contouren voor neergezet, al is de kruimelregeling daar wel vast een opmaat voor. Dat is al heel lastig in deze Staten, dus ik ben heel benieuwd over hoe wij op die manier gaan stemmen. Wij zullen daar zeker verder over

nadenken, maar voordat je gaat nadenken over welke regels je kunt schrappen, zullen wij als PS eerst met elkaar de vraag moeten beantwoorden in hoeverre durven wij vertrouwen en los te laten. Als u het CDA-verkiezingsprogramma leest – en dat heeft u vast ooit heel goed gelezen – dan weet u vast dat wij een aantal dingen willen loslaten, zoals bij wonen. Zo zijn er verschillende onderwerpen, maar het vraagt van ons om vertrouwen te hebben en los te laten. Dus ik leg de vraag eerst bij u neer. U hoeft niet bang te zijn dat wij niet concrete voorbeelden kunnen noemen.

Mevrouw **STRENS** (D66): Als het aan D66 ligt, dan hebben wij regels om iets te bereiken en denken wij graag eerst na waarvoor wij die regels hebben voordat wij met elkaar bepalen waar wij geen regels voor moeten hebben.

Mevrouw **HAAGSMA** (CDA): Daar komen wij zo meteen op terug en dat heet dan het aanmerkelijk belang. Dat wordt nog een interessante discussie. Ons tweede punt gaat over ‘decentraal, tenzij’, ofwel de regio aan zet. De Omgevingswet gaat uit van gelijkwaardigheid van bestuursorganen waarbij het uitgangspunt is dat de gemeente in beginsel het meest geschikte niveau is als het gaat om ontwikkelingen die passen bij de aard en schaal van gemeenten. Dit verzin ik niet zelf, het is niet mijn interpretatie van wetteksten, maar dit stond in een memo van de provinciale ambtenaren. Omwille van de gelijkwaardigheid wil het CDA terughoudend zijn om onze visie op Noord-Holland voor 2050 op tafel te leggen, want is dat in eerste instantie wel aan ons? Moeten wij niet eerst een cruciale vraag stellen in navolging van mijn eerste punt? In hoeverre durven wij beleid maken aan de regio over te laten? Om vervolgens te kijken wanneer de provincie in beeld komt en hoe. Onze tweede vraag aan u en onszelf is dan ook, in hoeverre geven wij ruimte aan gemeenten zoals in de wet van ons wordt gevraagd? Het CDA vindt dat het vertrouwen bij samenwerkende gemeenten en de regio gelegd moet worden. Als zij het met elkaar eens zijn, moeten wij durven loslaten. Ik denk aan de RAP's waarin zij de ruimte krijgen, als zij met elkaar van mening zijn dat ergens woningen van groot belang zijn voor de maatschappelijke doelstelling in de regio, wie zijn wij dan nog als provincie? Op het moment dat de regio's aan zet zijn, zullen er verschillen gaan ontstaan tussen de regio's. Nu zult u zeggen, dat is nu niet anders. Wij hebben prachtige en zeer verschillende regio's en dat beaam ik. Wij zijn een provincie van regio's waar wij trots op mogen zijn, maar elke regio moet op dit moment wel werken met dezelfde Haarlemse blauwdruk. Elke regio heeft een ander karakter en daarom zullen er andere dominante verhaallijnen van waarde zijn. De ene regio zal aangeven dat er vooral gewerkt moet worden, maar de andere regio wil misschien inzetten op gezond en veilig. Wij hebben om die reden een motie.

Motie 81/09-10-17

Ruimte voor regionale verschillen

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 9 oktober 2017

Constateernde dat:

- *In de "Opgaven voor de Omgevingsvisie" staat beschreven dat "adaptief, gebieds- en opgevegericht werken ruimte vraagt in beleid en in wet- en regelgeving voor maatwerk, experimenten en prikkels voor samenwerking."*;
- *De provincie Noord-Holland negen regio's kent die allemaal een geheel eigen karakter hebben en daarom ook geheel eigen kansen en uitdagingen kennen.*

Overwegende dat:

- *Het in bepaalde gevallen van belang kan zijn dat de provincie kaders stelt richting gemeenten en bij uitwassen een stok achter de deur heeft;*
- *Dat het feit dat de opgaven van verschillende regio's in de provincie zeer verschillend van aard zijn, met zich meebrengt dat de ene regio soms andere kaders en 'stokken achter de deur' nodig heeft dan andere regio's.*

Verzoeken GS:

in de concept-Omgevingsvisie de regio's te beschrijven aan de hand van door de regio gemaakte Omgevingsvisies (en waar die er niet zijn, er actief op te sturen dat deze ontwikkeld worden) en vandaaruit per regio te bekijken welke provinciale kaders en regels op het gebied van klimaatverandering, bodem/water/lucht, biodiversiteit, economische transitie, energietransitie, mobiliteit en verstedelijking er nodig zijn

en gaan over tot de orde van de dag.

Fractie CDA, VVD

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen. De heer Struben kan niet interromperen want hij staat niet op de lijst.

De heer **STRUBEN** (D66): Ik dacht dat iedereen mag interromperen.

Mevrouw **JELLEMA** (PvdA): Voorzitter. U had het over regionale verschillen maar wij hebben het natuurlijk ook over een bepaalde grens waar je niet doorheen mag zakken. Bij de Wmo zien wij dat er grote verschillen zijn tussen verschillende gemeenten en dat wordt niet altijd gewaardeerd door de burger. Hoe ziet u deze visie in het licht van het gelijkheidsbeginsel en een ondergrens waar wij niet onderdoor mogen gaan?

Mevrouw **HAAGSMA** (CDA): Ik denk allereerst dat de SP blij mag zijn dat de PvdA nu wel ingaat op sociaal beleid. Als u de vraag stelt aan het CDA, het CDA zegt, je moet het primaat bij de samenleving durven neerleggen. Decentraliseren vraagt wat van ons, dat is eng, loslaten en vertrouwen is soms eng en dat gaat leiden tot verschillen, dat klopt. Tegelijkertijd, in de Wmo zie je een bodem, dan kun je aangeven als Rijksoverheid, daar hebben wij nog een rol en dat zouden wij in de provincie dan aanmerkelijk belang noemen. Daar kom ik zo meteen op terug. Maar je moet het wel kunnen beargumenteren. Vooraf al zeggen, er moet een soort van gelijkheid zijn, past niet bij de verschillen die in onze regio's bestaan.

Mevrouw **JELLEMA** (PvdA): Voorzitter. Dat snap ik maar er moet ook een gelijkheid zijn dat iedereen bijvoorbeeld gezonde lucht moet kunnen inademen. Daar doel ik op met een grens waar wij niet onderdoor mogen gaan.

2175 Mevrouw **HAAGSMA** (CDA): Er is altijd landelijke regelgeving en andere regels die overal blijven bestaan. Ook nu zijn er delen in onze provincie waar het gezonder is om de lucht in te ademen dan in andere regio's. Het zou ook prettig zijn als daar verschillend beleid op van toepassing zou kunnen zijn.

2180 De heer **TIJSSENS** (D66): Voorzitter. Beluisterend het betoog eerst van de VVD die heel erg kijkt naar gemeenten. U hebt elkaar gevonden in het bedwingen van het regelmonster, om het maar even zo te zeggen, maar vervolgens gaat u in uw betoog in op de regio's en die hebben geen gemeenteraad. Er bestaat wel een regioraad, maar dat is niet het mandaat zoals de volksvertegenwoordiging hier in PS of gemeenteraad een duidelijk besluit kan neerleggen. Kijkt u
2185 uiteindelijk niet toch naar ons als provincie om dat integrale beleid op een goede manier vorm te geven?

Mevrouw **HAAGSMA** (CDA): Wat ik van de heer Tijssens kan waarderen is dat hij zo ontzettend goed luistert, want hij heeft inderdaad een verschil gehoord tussen de VVD en het CDA, want wij
2190 willen niet zomaar alles neerleggen bij de gemeenten. Kijk eens naar het voorbeeld van de RAP's waarin zij met elkaar in gesprek gaan en daarmee zeggen, ze zijn een bepaalde regio. Wij kunnen nadenken over welke regio's dat zouden zijn, voor verschillende onderwerpen kunnen de regio's van verschillende grootte zijn, die uitdaging zien wij ook, maar wij moeten durven loslaten. En als gemeenten het met elkaar eens zijn in regioverband, dan durven wij als CDA los te laten. Het
2195 CDA vindt dat het vertrouwen bij samenwerkende gemeenten voor de regio gelegd moet worden en als zij het met elkaar eens zijn, moeten wij durven loslaten. Het CDA snapt ook dat wij niet alles kunnen overlaten aan de regio en daarmee kom ik terug op mevrouw Jellema. Want deze Omgevingsvisie vraagt van ons dat wij het goed beargumenteren als we wel regels stellen of ingrijpen. Er moet voordat wij een regel stellen, een aanmerkelijk provinciaal belang zijn. Dus
2200 onze derde vraag aan u en ook aan onszelf is, durven wij terug te treden en alleen bij een aanmerkelijk provinciaal belang in te grijpen? Om deze discussie handen en voeten te geven, dienen wij een motie in.

Motie 82/09-10-17

2205 Aanmerkelijk provinciaal belang

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 9 oktober 2017

Constateernde dat:

2210 *Uitgangspunt van de Omgevingswet is dat taken en bevoegdheden worden overgelaten aan gemeentelijke bestuursorganen; decentraal, tenzij*

Overwegende dat:

2215 *De provincie vanuit het uitgangspunt 'decentraal tenzij' terughoudend met het opstellen van regels om moet gaan en alleen regels zou moeten stellen wanneer er een aanmerkelijk provinciaal belang in het geding is.*

Roepen GS op om bij het schrijven van de concept-Omgevingsvisie

- 2220 *- Bij elke regel die opgesteld wordt, aan te geven welk aanmerkelijk provinciaal belang in het geding is en waarom het dus nodig is dat de provincie deze regel stelt;*
- In deze motivatie op te nemen waarom het betreffende provinciale belang niet doelmatig en doeltreffend door de gemeentelijke besturen kan worden behartigd*

en gaan over tot de orde van de dag.

2225 *Fractie CDA*

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

2230 Mevrouw **HAAGSMA** (CDA): En tenslotte, volgens het CDA is de fysieke leefomgeving er om daarmee maatschappelijke functies en doelstellingen te vervullen. Ook dat verzinnen wij niet zelf maar dat komt letterlijk uit het memo. Ik zou zeggen aan alle Statenleden, lees dat goed. En voordat wij spreken over hoe onze fysieke leefomgeving eruitziet, is het belangrijk om allereerst vast te stellen wat voor ons doel en middel is. Ik wil die vraag bij u neerleggen. Ik neem alvast

2235 een voorschot door aan te geven dat wij als CDA in onze tweede termijn uitgebreider zullen ingaan op de maatschappelijke doelstellingen van onze provincie en in de regio's. Het CDA kijkt uit naar een mooie discussie.

2240 Mevrouw **VERMAAS** (PvdD): Voorzitter, dit is een debat naar ons hart. Een debat waarin we verder kijken dan onze eigen kortetermijnbelangen en ons richten op de toekomst van onze mooie provincie. De Omgevingswet noodzaakt ons om onderwerpen als klimaat, ecologie, landbouw, economie, energie, mobiliteit en wonen in samenhang te bespreken en ons te richten op de behoeften van de generaties die na ons komen. De PvdD ziet deze opgave niet als een lastig of ingewikkeld karwei, maar als een logische en noodzakelijke taak van de politiek. Regeren is immers vooruitzien, en bij voorkeur verder dan vier jaar. Maar hoe doe je dat, een integrale visie

2245 op de toekomst ontwerpen? Willen we het huidige beleid voortzetten, de 'business as usual' route, of moeten we toch kiezen voor een radicale koerswijziging? De PvdD en ook een groot aantal andere partijen in deze Staten zoals we al hebben kunnen horen, pleit voor dat laatste. Het bewijs stapelt zich op dat onze huidige manier van leven simpelweg onhoudbaar is en we de planeet en dus onszelf onherstelbare schade toebrengen. Economische groei was lange tijd de

2250 heilige graal van onze samenleving, maar het is naïef om te blijven geloven in economische groei in een wereld die ecologische grenzen kent. De dag waarop we de natuurlijke grondstoffencapaciteit van de aarde overschrijden, Earth Overshoot Day, viel in 1980 op 14 december. Dat was de dag waarop alle grondstoffen voor dat jaar op waren. Dit jaar hebben we op 2 augustus alles al opgebruikt. Tenzij we in 2050 dus andere planeten hebben gevonden om

2255 te koloniseren, zullen we onze manier van leven drastisch bij moeten stellen. Ook in Noord-Holland. Gelukkig is dit geen nieuws en vinden ook de inwoners van Noord-Holland schone lucht,

het tegengaan van klimaatverandering en een duurzame voedselproductie vele malen belangrijker dan economische ontwikkelingen als de groei van Schiphol of het aanleggen van nog meer wegen, zo blijkt uit het representatieve publieksonderzoek dat ten behoeve van het opstellen van de Omgevingsvisie is uitgevoerd. Wellicht is dat de reden dat de VVD deze onderzoeken niet zo leuk vindt. De PvdD pleit dus voor een Omgevingsvisie waarin de kwaliteit van de leefomgeving op de eerste plaats komt. Wij pleiten voor landbouw die bijdraagt aan het versterken van de biodiversiteit in plaats van het aantasten daarvan, en voor het investeren in natuur en het volledig en zo snel mogelijk afmaken van de ecologische hoofdstructuur. Door het beschermen van onze lucht-, water- en bodemkwaliteit te verankeren in de Omgevingsvisie zullen wij de generaties die na ons komen, een provincie nalaten waar het gezond en veilig wonen is en waar de landbouw, de grootste grondgebruiker in onze provincie, een duurzaam toekomstperspectief heeft. Met het oog op de groeiende wereldbevolking en het grote beslag dat de bio-industrie op het milieu legt, zal dit bovendien een veel meer plantaardige landbouw moeten zijn. Maar dat vinden wij niet alleen, de Omgevingswet dwingt ons om de bescherming van ons leefmilieu te prioriteren. Uitgangspunten in de wet als het voorzorgsbeginsel, het beginsel dat de vervuiler betaalt, het beginsel dat milieuvervuiling aan de bron dient te worden bestreden en het beginsel van preventief handelen zullen dus ook in onze Omgevingsvisie centraal moeten staan. Om deze beginselen en het centraal stellen van duurzaamheid te verankeren in onze Omgevingsvisie hebben wij ook enkele moties voorbereid. Ik begin met een motie over de omgevingswaarden die ik noemde, dus de kwaliteit van de lucht, geluid, water en bodem moet verankerd worden in de Omgevingsvisie.

Motie 90/09-10-17

Omgevingswaarden

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 9 oktober 2017

Constaterende dat:

- *Er na het vaststellen van de Omgevingsvisie ook een Omgevingsverordening moet worden opgesteld (Omgevingswet art. 2.6);*
- *Er in de Omgevingsverordening omgevingswaarden kunnen worden opgenomen;*
- *Gemeente, provincie en Rijk omgevingswaarden kunnen vaststellen omtrent alle objectiveerbare onderdelen van de fysieke leefomgeving (Omgevingswet art. 2.12).*

Overwegende dat:

- *Een goede bescherming van de leefomgeving noodzakelijk is om de generaties die na ons komen, de mogelijkheid te bieden ook in hun behoeften te voorzien;*
- *Een goede bescherming van de leefomgeving bijdraagt aan de gezondheid van de inwoners van Noord-Holland;*
- *Noord-Hollanders in het publieksonderzoek hebben aangegeven het 'verbeteren van de luchtkwaliteit', 'zorgen voor een gezonde voedselproductie', 'zorgen voor een schone bodem' en 'verbeteren van de kwaliteit van het zwem- en drinkwater' van zeer groot belang te vinden en deze opgaven te verkiezen boven economische doelen;*

- 2300 - Ook geluidsoverlast tot grote hinder leidt bij omwonenden.

Gehoord de discussie, verzoeken het college van GS om:

- *In de Omgevingsverordening omgevingswaarden op te nemen, in ieder geval voor lucht, water, bodem en geluid;*
- 2305 - *Bij het vaststellen van deze waarden de normen van de WHO voor luchtkwaliteit en geluid en de KRW voor waterkwaliteit als uitgangspunt te nemen;*
- *Te streven naar realisatie van deze normen uiterlijk per 2050*

en gaan over tot de orde van de dag.

- 2310 *Fracties PvdD, CU/SGP, ONH, 50plus*

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

Motie 89/09-10-17

- 2315 Vervuiler betaalt

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 9 oktober 2017

Constaterende dat:

- 2320 *In de Omgevingswet (art. 3.3) het Europese milieubeginsel dat de ‘vervuiler betaalt’ is opgenomen.*

Overwegende dat:

- 2325 - *Milieuverontreiniging langdurige effecten heeft en leidt tot hoge kosten op korte en lange termijn;*
- *Het beginsel dat de ‘vervuiler betaalt’ betekent dat de kosten die zijn verbonden aan (het beperken van) milieuschade, worden gedragen door hen die er verantwoordelijk voor zijn.*

Gehoord de discussie, verzoeken het college van GS:

- 2330 *in de Omgevingsvisie op te nemen dat bij al het beleid het uitgangspunt geldt: “de vervuiler betaalt”*

en gaan over tot de orde van de dag.

Fractie PvdD

- 2335

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

Motie 88/09-10-17

Bomen voor klimaat

- 2340

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 9 oktober 2017

Constaterende dat:

- 2345 - *Het Nederlandse bosareaal tussen 2013 en 2017 netto met ongeveer 5.400 ha is afgenomen;*
- *Bomen middels CO2-opslag een flinke bijdrage kunnen leveren aan het verminderen van klimaatverandering;*
- *Mensen die in het groen wonen, blijer en gelukkiger zijn en minder snel ziek worden.*

2350 Overwegende dat:

- *Nederland wereldkampioen biodiversiteitsverlies is: nog maar 15 procent van de oorspronkelijke biodiversiteit is aanwezig, tegenover 70 procent wereldwijd;*
- *Bomen en bossen bijdragen aan het in stand houden of vergroten van biodiversiteit;*
- 2355 - *De bevolking bos aanmerkt als een van de meest gewaardeerde landschappen om in te recreëren.*

Gehoord de discussie, verzoeken het college van GS om:

in de Koers NH2050 de kansen voor klimaatbossen met locaties in beeld te brengen

2360 *en gaan over tot de orde van de dag.*

Fractie PvdD, ONH

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

2365 **Motie 87/09-10-17**

Geen nieuwe uitleglocaties

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 9 oktober 2017

2370 Constaterende dat:

- *Aan de toekomstige vraag naar woningen voldaan kan worden middels transformatie van leegstaand vastgoed, verduurzaming van de bestaande woningvoorraad en binnenstedelijke (her)ontwikkeling, aangevuld met kleinschalige nieuwbouwlocaties in stad en regio;*
- 2375 - *Nieuwe uitleglocaties onherroepelijk ten koste gaan van natuur en groene ruimte.*

Overwegende dat:

- *De Metropoolregio Amsterdam aangeeft dat veel intensiever, hoogstedelijker en duurzamer in de stad kan worden gebouwd;*
- 2380 - *Noord-Holland naast Amsterdam nog vele andere stedelijke kernen kent waar woningen gebouwd kunnen worden, en Nederland naast Noord-Holland nog vele andere provincies kent met vele andere steden waar woningen gebouwd kunnen worden;*
- *De woningvraag zich steeds meer concentreert in stedelijke gebieden;*

- 2385 - *Natuur en groene ruimte de luchtkwaliteit verbeteren, opwarming van de aarde vertragen, de achteruitgang van biodiversiteit tegengaan en bijdragen aan de leefkwaliteit.*

Van mening dat:

- 2390 - *We geen vierkante meter natuur kunnen missen;*
 - *Een 'zero tolerance' beleid ten aanzien van aantasting van de groene ruimte moet gelden;*
 - *Het uitvoeren van transformaties en creatieve woonvormen beter kan: benut meer oude kantoren, winkels, scholen en zorggebouwen, creëer woonboothavens, caravanparken en grote zones voor tiny houses.*

- 2395 *Gehoord de discussie, verzoeken het college van GS:
 Geen nieuwe uitleglocaties aan te wijzen*

en gaan over tot de orde van de dag.

Fractie PvdD

2400

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer **PAPINEAU SALM** (PvdA): U zegt geen uitleglocaties voor woningbouw. Maar waar moeten dan wel de woningen komen voor mensen die in de Randstad willen wonen?

2405

Mevrouw **VERMAAS** (PvdD): Volgens mij zitten wij wat dat betreft op dezelfde lijn als de PvdA. Wij zijn ervoor om meer binnenstedelijk te gaan bouwen en leegstaande gebouwen om te bouwen tot woningbouw, om de hoogte in te gaan, et cetera.

- 2410 De heer **PAPINEAU SALM** (PvdA): Denkt u dat daarmee alle woningen kunnen worden gebouwd?

Mevrouw **VERMAAS** (PvdD): Ja, hoor.

Motie 86/09-10-17

- 2415 **Natuurinclusieve landbouw als standaard**

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 9 oktober 2017

Constateerende dat:

- 2420 *In de Omgevingswet (art. 3.3) vier Europese milieubeginselen zijn opgenomen, te weten het voorzorgsbeginsel, het beginsel dat de vervuiler betaalt, het beginsel dat milieuvervuiling aan de bron dient te worden bestreden en het beginsel van preventief handelen.*

Overwegende dat:

- 2425 - *Het Planbureau voor de Leefomgeving constateert dat "In de afgelopen jaren de milieudruk van de landbouw op de natuur en het oppervlaktewater niet wezenlijk [is]*

veranderd. De uitstoot van ammoniak, de verontreiniging van het oppervlaktewater en de milieubelasting door gewasbeschermingsmiddelen blijven zo hoog dat de doelen voor de natuur- en waterkwaliteit nauwelijks dichterbij komen”;

- 2430 - *De bovenstaande bepalingen uit de Omgevingswet nopen tot een drastische verduurzaming van de landbouw;*
- *Natuurinclusieve landbouw (i.e. landbouw met een lage milieudruk en een positief effect op de biodiversiteit) goed aansluit bij deze gevraagde verduurzaming;*
- 2435 - *Noord-Hollanders in het publieksonderzoek hebben aangegeven het ‘verbeteren van de luchtkwaliteit’, ‘zorgen voor een gezonde voedselproductie’, ‘zorgen voor een schone bodem’ en ‘verbeteren van de kwaliteit van het zwem — en drinkwater’ van zeer groot belang te vinden en deze opgaven te verkiezen boven economische doelen.*

Gehoord de discussie, verzoeken het college van GS om:

- 2440 *In de Omgevingsvisie tot doel te stellen dat de landbouw in 2050 in Noord-Holland natuurinclusief is*

en gaan over tot de orde van de dag.

Fractie PvdD

2445

Motie 85/09-10-17

Groei Schiphol van de baan

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 9 oktober 2017

2450

Constaterende dat:

In de Omgevingswet (art. 3.3) vier Europese milieubeginselen zijn opgenomen, te weten het voorzorgsbeginsel, het beginsel dat de vervuiler betaalt, het beginsel dat milieuvervuiling aan de bron dient te worden bestreden en het beginsel van preventief handelen;

2455

Overwegende dat:

- *Na 2020 het maximum aantal vluchten van 500.000 mogelijk wordt bijgesteld en verhoogd;*
- *Meer vluchten ook meer gehinderden en meer luchtvervuiling veroorzaakt;*
- 2460 - *Noord-Hollanders in het publieksonderzoek hebben aangegeven het ‘verbeteren van de luchtkwaliteit’ van zeer groot belang te vinden en deze opgaven te verkiezen boven economische doelen, waaronder meer vluchten op Schiphol;*
- *Noord-Hollanders in het publieksonderzoek hebben aangegeven geen groei van Schiphol te willen.*

2465

Gehoord de discussie, verzoeken het college van GS om:

in de Omgevingsvisie de wens van de inwoners van Noord-Holland ten aanzien van de groei van Schiphol te respecteren

2470 *en gaan over tot de orde van de dag.*

Fractie PvdD

Motie 83/09-10-17

Eiwittransitie: minder beesten, meer bonen

2475

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 9 oktober 2017

Constaterende dat:

- 2480
 - *In de Omgevingswet (art. 3.3) vier Europese milieubeginselen zijn opgenomen, te weten het voorzorgsbeginsel, het beginsel dat de vervuiler betaalt, het beginsel dat milieuvervuiling aan de bron dient te worden bestreden en het beginsel van preventief handelen;*
 - *Volgens het klimaatakkoord van Parijs opwarming van de aarde beperkt dient te worden tot 1,5 tot maximaal 2 graden Celsius;*
 - 2485
 - *In Nederland de vlees- en melkindustrie verantwoordelijk voor 40% van zoetwatergebruik, en wereldwijd een enorme bron van watervervuiling is;*
 - *Nederland niet alleen kwetsbaar is voor de gevolgen van klimaatverandering, maar door voedselproductie en -consumptie ook bijdraagt aan de klimaatproblematiek, waarbij de productie en consumptie van dierlijke producten een belangrijke plaats inneemt;*
 - 2490
 - *De mondiale veeteelt verantwoordelijk is voor bijna 15 procent van alle aan menselijk gedrag gerelateerde broeikasgassen;*
 - *11 procent van de totale hoeveelheid broeikasgassen die Nederland uitstoot (lachgas, methaan en koolstofdioxide) afkomstig is uit de veeteelt;*
 - *De productie van dierlijke eiwitten een aanmerkelijk groter beslag legt op het*
 - 2495
 - landbouwareaal en de milieuruimte dan de productie van plantaardige eiwitten;*
 - *Volgens zowel de Gezondheidsraad als het Planbureau voor de Leefomgeving en de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid het eten van minder dierlijke producten en meer groente en fruit goed is voor zowel de gezondheid als voor de duurzaamheid;*
 - *Het Ministerie van Economische Zaken, samen met ondernemers verenigd in de Green*
 - 2500
 - Protein Alliance, een convenant heeft getekend waarin wordt gesteld dat tegen 2025 50% van de eiwitconsumptie plantaardig moet zijn om zo ons voedselsysteem te verduurzamen en Nederland op dit gebied koploper te maken;*
 - *Minstens twee van de huidige coalitiepartijen in de provincie Noord-Holland volgens hun verkiezingsprogramma's willen inzetten op duurzame voedselproductie en minder*
 - 2505
 - productie van vlees;*
 - *Noord-Holland als kennis- en landbouweconomie een belangrijke rol kan vervullen in de verduurzaming van ons voedselsysteem.*

Overwegende dat:

- 2510
 - *Het onwaarschijnlijk is dat we de Parijsdoelen halen zonder een flinke vermindering van de consumptie van vlees- en melkproducten;*

- *Beduidende besparingen van emissies van broeikasgassen kunnen worden behaald met de vermindering van melk- en vleesconsumptie;*
 - *Het halveren van consumptie en productie van eiwitten tot 25 - 40% minder emissies van broeikasgassen en 40% minder emissies van stikstof leidt;*
 - *Volgens onderzoek het halveren van consumptie en productie van dierlijke eiwitten ervoor zorgt dat 23% minder landbouwgrond per persoon nodig is, waardoor land beschikbaar kan komen voor andere toepassingen als duurzame energie;*
 - *Door in te zetten op de productie en consumptie van minder dierlijke en meer plantaardige eiwitten, een vijfde tot een derde van het verwachte verlies aan biodiversiteit in 2050 kan worden vermeden;*
 - *Door in te zetten op productie en consumptie van minder dierlijke en meer plantaardige eiwitten zouden de kosten van het klimaatbeleid om de Parijs-doelstellingen te halen, lager uitvallen;*
 - *Volgens onderzoek het consumeren van minder dierlijke eiwitten noodzakelijk is om de groeiende wereldbevolking te voorzien van voedsel;*
 - *Onderzoek laat zien dat via plantaardige eiwitten meer oplossingen gecreëerd kunnen worden om het hoofd te bieden aan de toenemende voedselbehoefte in de wereld, dan via de minder efficiënte productie van dierlijke eiwitten;*
 - *Er economische kansen liggen op het gebied van innovatie, teelt en verwerking van plantaardig eiwit tot voor consumenten aantrekkelijke producten;*
 - *Ondernemers verenigd in de Green Protein Alliance bewijzen dat er een brede afzetmarkt is voor plantaardige producten;*
 - *De vraag naar plantaardige eiwitproducten groeit;*
 - *De Nederlandse landbouw zich moet concentreren op het produceren van kwalitatief hoogwaardig voedsel met aandacht voor milieu, dierenwelzijn en natuur om internationaal concurrerend te blijven;*
 - *In de provincie Gelderland de PvdD, CU/SGP, D66, GL, PvdA, SP, 50plus en het CDA de ambitie al zijn aangegaan om in 2020 koploper te zijn op het gebied van plantaardige eiwitten;*
 - *Er in Noord-Holland veel kansen liggen voor het produceren van plantaardige eiwitten in gebieden waar intensieve veeteelt door bodemdaling minder wenselijk is en hoge maatschappelijke kosten met zich meebrengt, zoals in de veenweidegebieden.*
- 2545 *Gehoord de discussie, roepen het college van GS op:*
In de Omgevingsvisie tot doel te stellen in 2050 in Noord-Holland de consumptie en productie van dierlijke eiwitten minstens te halveren en de productie en consumptie van equivalenten van plantaardige oorsprong in de provincie te stimuleren
- 2550 *en gaan over tot de orde van de dag.*
Fractie PvdD

Motie 84/09-10-17

Einde aan de vee-industrie

2555

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 9 oktober 2017

Constateerende dat:

- *In de Omgevingswet (art. 3.3) vier Europese milieubeginselen zijn opgenomen, te weten*
2560 *het voorzorgsbeginsel, het beginsel dat de vervuiler betaalt, het beginsel dat*
milieuvervuiling aan de bron dient te worden bestreden en het beginsel van preventief
handelen;
- *In Parijs een klimaatakkoord is gesloten waarin landen hebben afgesproken de*
opwarming van de Aarde binnen 1.5 tot 2 graden Celsius te houden;
- 2565 - *De Europese Unie (EU) erkent dat landbouwdieren wezens met gevoel zijn, in staat om*
pijn, angst en plezier te ervaren.

Overwegende dat:

- *De bovenstaande bepalingen uit de Omgevingswet en het Parijs-akkoord nopen tot een*
2570 *drastische verduurzaming van de landbouw;*
- *Recente onderzoeken laten zien dat het onwaarschijnlijk is dat we de Parijs-doelen halen*
zonder een flinke vermindering van de consumptie van vlees- en melkproducten;
- *De vee-industrie negatieve effecten heeft op water-, bodem- en luchtkwaliteit;*
- *Wetenschappers laten zien dat in Nederland de vee-industrie verantwoordelijk is voor 40%*
2575 *van zoetwatergebruik en wereldwijd een enorme bron van watervervuiling is, terwijl ruim*
2,1 miljard mensen wereldwijd thuis geen toegang tot schoon drinkwater hebben;
- *De vee-industrie negatieve effecten heeft op de volksgezondheid;*
- *De vee-industrie negatieve effecten heeft op dierenwelzijn;*
- *De vee-industrie bijdraagt aan klimaatverandering;*
- 2580 - *De vee-industrie voor verspilling van grondstoffen zorgt;*
- *De vee-industrie een belangrijke oorzaak is van de afname van biodiversiteit;*
- *Nu de Nederlandse burgers – via alle directe en indirecte subsidies die de vee-industrie*
ontvangt van de provincie – moeten betalen voor de vervuiling en andere
maatschappelijke kosten die de vee-industrie met zich meebrengt;
- 2585 - *De Nederlandse landbouw zich moet concentreren op het produceren van kwalitatief*
hoogwaardig voedsel met aandacht voor milieu, dierenwelzijn en natuur om
internationaal concurrerend te blijven;
- *Het huidige systeem van concurreren op kostprijs geen perspectief biedt voor de sector en*
daarvoor de productieomstandigheden in een druk bevolkt land als Nederland zich niet
2590 *lenen.*

Van mening zijn dat:

- *Wij zoveel dieren in de vee-industrie houden dat er geen milieu-, natuur- of*
dierenwelzijnsmaatregel is opgewassen tegen alle problemen die dit met zich meebrengt;
- 2595 - *Vee-industrie, volksgezondheid, duurzaamheid en dierenwelzijn niet samengaan.*

Gehoord de discussie, verzoeken het college van GS om:

- *In de Omgevingsvisie tot doel te stellen dat de vee-industrie zo snel mogelijk wordt afgeschaft en dat wordt geïnvesteerd in een diervriendelijk, transparant en duurzaam voedselsysteem;*
- *In de Omgevingsvisie tot doel te stellen dat daar waar dieren worden gehouden, het recht van de dieren op natuurlijk gedrag gerespecteerd moet worden;*
- *In de Omgevingsvisie op te nemen dat er een einde komt aan alle directe en indirecte subsidies die de vee-industrie ontvangt van de provincie*

en gaan over tot de orde van de dag.

Fractie PvdD

De **VOORZITTER**: De moties maken onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer **KLEIN** (CU/SGP): Voorzitter. Vandaag spreken wij over de toekomst van Noord-Holland. Een provincie die ons als provinciale politici aan het hart gaat en burgers ook, al zullen die zich wellicht meer identificeren met hun eigen regio dan hun provincie. Daarom is het belangrijk bij het nadenken over de toekomst recht te doen aan de diversiteit van Noord-Holland. Diversiteit in mensen, jong en oud, wonend op het platteland of in de stad, werkend met het hoofd of met de handen, hier geboren en getogen of pas later gekomen. Noord-Holland moet een thuis zijn voor iedereen. Diversiteit kent Noord-Holland ook in z'n landschappen en de economische activiteiten in de regio's. Om deze diversiteit mee te nemen vindt mijn fractie het belangrijk om verder in gesprek te gaan met gemeenteraden en colleges van de gemeenten in onze provincie over het toekomstbeeld. Wij hadden een voorstel om daar iets voor te organiseren, maar daarvoor is al een prachtige motie ingediend, dus dat voorstel ondersteunen wij van harte. Het college van GS heeft voor een heel goede voorbereiding van dit debat gezorgd. De Verkenningen, de resultaten van de publiekscampagne en het discussiedocument met drie verhaallijnen vormen een zeer goede basis om met elkaar te spreken over de richting die we als provincie in willen gaan. Wij willen het college van GS danken voor deze goede voorbereiding. Uit de publiekscampagne is ons opgevallen dat Noord-Hollanders niet alleen divers zijn, maar het ook over veel dingen eens zijn. Uit het eerste panelonderzoek bleek dat het thema "Gezonde leefomgeving" met stip op nummer 1 stond bij de thema's die inwoners belangrijk vonden. Op de hypothetische vraag een verhaallijn te kiezen, koos maar liefst 58% van de respondenten voor een "Gezond en veilig Noord-Holland". Hoewel ons niet gevraagd wordt om een keuze tussen een van de drie verhaallijnen, denken wij wel dat het van belang is om dit signaal mee te nemen. We hebben daarom een motie voorbereid.

Motie 91/09-10-17

Betrekken uitkomsten publiekscampagne

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 9 oktober 2017

Overwegende dat:

- *Uit het eerste panelonderzoek bleek dat "Gezonde leefomgeving" met stip op 1 stond;*
- *De drie verhaallijnen zijn uitgewerkt in het document "Op weg naar koers NH 2050";*

- Deze verhaallijnen middels de publiekscampagne getoetst zijn aan de visie van de inwoners;
- 58% van de bevolking koos voor "Gezond en Veilig NH";
- 23% van de bevolking koos voor "Karakteristiek NH";
- 2645 - 19% van de inwoners koos voor "Economisch Duurzaam NH".

Verzoeken GS:

- In de uitwerking van de Omgevingsvisie zich er rekenschap van te geven dat een ruime meerderheid van de inwoners de waarden die het uitgangspunt zijn voor "Gezond en Veilig Noord-Holland" belangrijk vindt*
- 2650

en gaan over tot de orde van de dag.

Fractie CU/SGP

- 2655 De heer **KLEIN** (CU/SGP): Dan wordt ons gevraagd zelf ook richtinggevende uitspraken te doen over de toekomst van Noord-Holland, en het college onderscheidt daarbij zeven thema's. Wij zullen deze thema's nu doorlopen. Economische transitie. Binnen het thema "economische transitie" wijst een eerste richtingaanwijzer die wij willen plaatsen naar een "economie in balans". De economie is belangrijk, want economische ontwikkeling kan een bijdrage leveren aan het
- 2660 welzijn van mensen. Echter, deze ontwikkelingen kunnen verschillende consequenties hebben voor de leefbaarheid, milieu, natuur of sociale omstandigheden. Het is noodzakelijk dat wij de economie omvormen naar een economie die niet alleen bijdraagt aan financiële winst, maar streeft naar maximale maatschappelijke winst. Er zijn daarom innovaties gewenst die deze waarden versterken en de overheid kan voorwaarden en ruimte kan scheppen voor deze
- 2665 gewenste ontwikkelingen. Daarover een motie.

Motie 98/09-10-17

Economie in balans

- 2670 *Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 9 oktober 2017*

Overwegende dat:

- *Economische ontwikkeling een bijdrage kan leveren aan het welzijn van mensen;*
- *Economische ontwikkelingen verschillende consequenties kunnen hebben voor de*
- 2675 *leefbaarheid, milieu, natuur of sociale omstandigheden;*
- *Innovaties gewenst zijn die deze waarden versterken;*
- *De overheid voorwaarden en ruimte kan scheppen voor gewenste ontwikkelingen.*

Verzoeken GS in de uitwerking van de Omgevingsvisie mee te nemen dat:

- 2680
- *Innovaties die leefbaarheid, milieu, natuur of sociale omstandigheden versterken gestimuleerd moet worden;*
 - *Economische groei en ontwikkeling mogelijk zijn als dit tegelijkertijd een verbetering van bovenstaande waarden inhoudt*

2685 *en gaan over tot de orde van de dag.*
Fractie CU/SGP

Een tweede richting die wij willen aangeven gaat over landbouw. Onze provincie heeft veel verschillende regio's met eigen karakteristieken en het landschap wordt voor een groot deel
2690 onderhouden door boeren. Er is echter een grote maatschappelijke druk op boeren die hen duwen richting verdergaande schaalvergroting in de landbouw. Deze schaalvergroting brengt in bepaalde gebieden een aantasting van het landschap en natuurwaarden met zich mee. Wij vinden dat boeren ondersteund moeten worden bij een bedrijfsvoering die geen negatieve effecten heeft op de natuur en dat we hen moeten ondersteunen in hun onderhoudstaak van het landschap.

2695
Motie 97/09-10-17
Landbouw op schaal

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 9 oktober 2017

2700
Overwegende dat:

- *Onze provincie veel verschillende regio's met eigen karakteristieken kent;*
- *Het landschap voor een groot deel wordt onderhouden door boeren;*
- *Er een maatschappelijke druk is richting verdergaande schaalvergroting in de landbouw;*
- 2705 - *Deze schaalvergroting in bepaalde gebieden een aantasting van het landschap en natuurwaarden met zich mee brengt;*
- *Boeren ondersteund moeten worden in hun onderhoudstaak van het landschap.*

Verzoeken GS:

2710 *In de uitwerking van de Omgevingsvisie onderscheid te maken tussen gebieden waar agrariërs gestimuleerd worden om kleinschalig en extensief te boeren en gebieden waar grootschaligere industriële landbouw mogelijk is*

en gaan over tot de orde van de dag.
2715 *Fractie CU/SGP*

Een belangrijke werkgever in Noord-Holland is de luchthaven. Tegelijkertijd ondervinden veel inwoners hinder van Schiphol vanwege de geluidsproductie van vliegtuigen, uitstoot en vervuiling. Bovendien beperkt de luchthaven de mogelijkheid tot woningbouw in de regio. Wij
2720 denken dat met inzet van innovatieve maatregelen deze nadelige gevolgen teruggedrongen kunnen worden. Als de overheid duidelijke regels en grenzen stelt, geeft dat ondernemers duidelijkheid en kan dat de innovatie stimuleren.

Motie 96/09-10-17
2725 Groei Schiphol binnen grenzen

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 9 oktober 2017

Overwegende dat:

- 2730
 - *Veel inwoners hinder ondervinden van Schiphol vanwege geluidsproductie, uitstoot en vervuiling;*
 - *Met inzet van innovatieve maatregelen deze nadelige gevolgen teruggedrongen kunnen worden;*
 - *Duidelijke regels van de overheid innovatie kunnen stimuleren;*
- 2735
 - *Schiphol een van de belangrijkste economische dragers van de provincie is.*

Verzoeken GS in de uitwerking van de Omgevingsvisie op te nemen dat:

- *De geluidsproductie, uitstoot en vervuiling veroorzaakt door Schiphol niet verder mag toenemen;*
- 2740
 - *Binnen deze voorwaarden groei van Schiphol mogelijk is*

en gaan over tot de orde van de dag.

Fractie CU/SGP

- 2745 Een tweede thema is de energietransitie. Dit is een enorme maatschappelijke opgave waarvoor de gezamenlijke provincies verantwoordelijkheid hebben genomen. Noord-Holland kan een grote bijdrage leveren aan het opwekken van hernieuwbare energie. Echter, de ruimtelijke impact van hernieuwbare energieopwekking kan groot zijn. Dit mag geen reden zijn om de ambitie laag te stellen, maar is wel een aanleiding om zorgvuldig na te denken over de plaatsen waar dit gewenst
- 2750 is. Er zijn volgens de fractie van de CU/SGP veel mogelijkheden voor energieopwekking. Te denken valt aan windmolens in het Noordzeekanaalgebied, geothermie in glastuinbouwgebieden, zonnepanelen en/of windmolens in de Haarlemmermeer en de Wieringermeer, en een strook water van enkele honderden meters breed langs de Afsluitdijk of de noordkant van de Houtribdijk ten behoeve van zonnepanelen op water (450 Ha), windenergie of waterturbines.

2755

Motie 95/09-10-17

Energiegebieden

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 9 oktober 2017

2760

Overwegende dat:

- *De energietransitie een enorme maatschappelijke opgave is waarvoor de gezamenlijke provincies verantwoordelijkheid hebben genomen;*
- *Noord-Holland een grote bijdrage kan leveren aan het opwekken van hernieuwbare energie;*
- 2765
 - *De ruimtelijke impact van hernieuwbare energieopwekking groot kan zijn;*
 - *Dit geen reden is om de ambitie laag te stellen, maar wel om zorgvuldig na te denken over de plaatsen waar dit gewenst is;*
 - *Er veel mogelijkheden zijn voor energieopwekking; te denken valt aan windmolens in*

2770 *het Noordzeekanaalgebied, zonnepanelen en/of windmolens in de Haarlemmermeer en de Wieringermeer, en een strook water van enkele honderden meters breed langs de Afsluitdijk of de noordkant van de Houtribdijk ten behoeve van zonnepanelen op water, windenergie of waterturbines.*

2775 *Verzoeken GS:
In de uitwerking van de Omgevingsvisie in overleg met de betreffende gemeenten een aantal gebieden ten behoeve van de grootschalige opwek van hernieuwbare energie aan te wijzen*

en gaan over tot de orde van de dag.

2780 *Fractie CU/SGP*

En, zeg ik richting het CDA, misschien is dit wel in lijn met jullie voorstel om dat experimenteergebieden te noemen en is dat een heel goed middel. Het derde thema is Mobiliteit en het vierde is Verstedelijking. Deze thema's hangen nauw met elkaar samen. Met de groei van het aantal inwoners zal ook de behoefte aan mobiliteit toenemen. Het is belangrijk dat we proberen woonruimte te creëren in de buurt van werk en andersom. De energietransitie van woningen biedt enorme kansen op werk, ook in regio's waar de werkgelegenheid op dit moment lager is. We zullen woningbouw en openbaar vervoer goed op elkaar moeten afstemmen. Goed OV en goede fietsinfrastructuur vindt mijn fractie erg belangrijk. De beschikbaarheid van hoogwaardig openbaar vervoer heeft over het algemeen een positief effect heeft op de leefbaarheid. De fiets is een gezond en milieuvriendelijk vervoersmiddel en het ruimtebeslag en de kosten van fietsinfrastructuur is relatief beperkt.

Motie 94/09-10-17

2795 **Mobiliteit**

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 9 oktober 2017

Overwegende dat:

- 2800
- *De fiets een gezond en milieuvriendelijk vervoersmiddel is;*
 - *Het ruimtebeslag en de kosten van fietsinfrastructuur relatief beperkt is;*
 - *De beschikbaarheid van goed en hoogwaardig openbaar vervoer over het algemeen een positief effect heeft op de leefbaarheid.*

2805 *Verzoeken GS:
In de uitwerking van de Omgevingsvisie met betrekking tot mobiliteit prioriteit te geven aan het openbaar vervoer en fietsvoorzieningen*

en gaan over tot de orde van de dag.

2810 *Fractie CU/SGP*

Een andere belangrijk element rondom woningbouw en verstedelijking is flexibele woningbouw. Er ligt immers een grote opgave om in de toekomst te voldoen aan de verwachte vraag naar woonruimte. Meer flexibele woonruimte heeft een positief effect op de doorstroming van de
2815 woningmarkt en het duurzaam gebruik van woningen. Het flexibel gebruik van gebouwen en transformatie vraagt echter wel om aanpassing van de regelgeving. We zien ook dat er een steeds grotere behoefte is aan woonruimte voor kleine en eenpersoonshuishoudens, waaronder seniorenwoningen. Er vindt tegelijkertijd veel innovatie plaats rondom nieuwe woonvormen, zoals “tiny houses” en woongemeenschappen. Kleine woningen zijn vaak energetisch gunstig en
2820 flexibel en hebben een klein ruimtebeslag. Flexibele en kleine woningen kunnen een goede bijdrage leveren aan de verdichting van bestaand stedelijk gebied in zowel de MRA regio als het landelijk gebied, zonder dat dit grote negatieve gevolgen heeft voor het open gebied.

Motie 93/09-10-17

2825 Flexibele woningbouw

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 9 oktober 2017

Overwegende dat:

- 2830
 - *Er een grote opgave ligt om in de toekomst te voldoen aan de verwachte vraag naar woonruimte;*
 - *Flexibele woonruimte een positief effect heeft op de doorstroming van de woningmarkt en het duurzaam gebruik van woningen;*
 - *Er een steeds grotere behoefte is aan woonruimte voor kleine en*
- 2835
 - eenpersoonshuishoudens, waaronder seniorenwoningen;*
 - *Er veel innovatie plaatsvindt rondom nieuwe woonvormen, zoals “tiny houses” en woongemeenschappen;*
 - *Kleine woningen vaak energetisch gunstig en flexibel zijn en een klein ruimtebeslag hebben;*
- 2840
 - *Flexibele en kleine woningen een goede bijdrage kunnen leveren aan de verdichting van bestaand stedelijk gebied in zowel de MRA-regio als het landelijk gebied, zonder dat dit grote negatieve gevolgen heeft voor het open gebied;*
 - *Het flexibel gebruik van gebouwen en transformatie om andere regelgeving vraagt.*
- 2845
 - Verzoeken GS in de uitwerking van de Omgevingsvisie aandacht te hebben voor:*
 - *Flexibele en nieuwe woonvormen als instrument om aan de woonruimtebehoefte te voldoen;*
 - *De aanpassing van de regelgeving die flexibel gebruik en transformatie van gebouwen mogelijk maakt*

2850

en gaan over tot de orde van de dag.

Fractie CU/SGP

Energietransitie is een belangrijk onderdeel van de aanpak die noodzakelijk is om de
2855 voortgaande klimaatverandering te stoppen. Echter, het is niet voldoende en ook zeker niet de
enige mogelijkheid. Een ander belangrijk onderdeel is het besparen van energie. Mijn fractie is
van mening dat dit grote aandacht moet krijgen in de Omgevingsvisie. Mensen thuis hebben veel
kansen, maar ook een verantwoordelijkheid. Het zou goed zijn om in de Omgevingsvisie op te
nemen dat inwoners waar mogelijk voorzien in de opwekking van eigen energie. Om in de gaten
2860 te houden in hoeverre wij op koers blijven richting het doel om in 2050 klimaatneutraal te zijn, is
het belangrijk dit te monitoren. In deze Statenperiode wordt de stand van zaken rond het
tegengaan van klimaatverandering regelmatig getoetst middels de “CO2-Monitor voor Noord-
Holland”. Deze monitoring ook na deze Statenperiode van evident belang blijft om het doel
“energieneutraal in 2050” te halen. Wij willen daarom voorstellen om in de Omgevingsvisie op te
2865 nemen dat we de Klimaatmonitoring voortzetten.

Motie 92/09-10-17

Klimaatverandering

2870 *Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 9 oktober 2017*

Overwegende dat:

- *In deze Statenperiode regelmatig de stand van zaken rond het tegengaan van klimaatverandering getoetst wordt middels de “CO2-Monitor voor Noord-Holland”;*
- 2875 - *Deze monitoring ook na deze Statenperiode van evident belang blijft om het doel “energieneutraal in 2050” te halen.*

Verzoeken GS:

2880 *In de uitwerking van de Omgevingsvisie ervoor zorg te dragen dat in het koersdocument opgenomen wordt dat de huidige evaluatie van het effect van beleid op de klimaatverandering voortgezet wordt als sturingsinstrument om de klimaatdoelstellingen in 2050 te realiseren*

en gaan over tot de orde van de dag.

Fractie CU/SGP

2885

Met betrekking tot het thema “bodem, lucht en waterkwaliteit” vinden wij het belangrijk dat we normen laten aansluiten op de gezondheidsnormen die door experts zoals de WHO zijn gesteld. Het zal niet van de een op de andere dag mogelijk zijn om aan deze normen te voldoen, maar wij vinden dat we de ambitie wel moeten hebben. Wij hebben daarom de motie over de
2890 omgevingswaarden van de PvdD onderschreven, waarin die ambitie wordt gesteld. Tenslotte het thema “Natuur en biodiversiteit”. Rondom dit onderwerp zijn grote stappen noodzakelijk. De landbouw zou natuurinclusief moeten zijn, zoals ook door de PvdA en de PvdD is aangegeven, zodat er geen negatieve neveneffecten zijn op de natuurwaarden of de biodiversiteit. Wij ondersteunen daarom de ambitie om de realisatie van het NNN op te nemen in de
2895 Omgevingsvisie, zoals ook is verwoord in een motie van de PvdD. Tevens is het stoppen van de veenbodemdaling van groot belang. We hebben daarom mede de motie ingediend waarin GS

worden opgeroepen de ambitie op te nemen om verdere bodemdaling in veenweidegebieden te stoppen en waar mogelijk te herstellen. Ik ben aan het eind gekomen van mijn betoog. Ik wil de andere sprekers tot nu toe bedanken voor hun inspirerende bijdrage. Ik zie uit naar de verdere
2900 bespreking van de voorstellen die zijn gedaan, in de goede hoop op een breed gedragen visie op de toekomst van Noord-Holland.

De **VOORZITTER**: De moties maken onderdeel uit van de beraadslagingen. Het is nu 15.50 uur. Er moet zo hier en daar nog wel overleg plaatsvinden. Als wij schorsen tot 16.30 uur, is dat
2905 voldoende? Ja? Dan gaan wij schorsen tot 16.30 uur. Ik heropen de vergadering en het woord is aan gedeputeerde Geldhof.

Gedeputeerde **GELDHOF**: Voorzitter. Fijn dat wij vandaag dit debat hebben met elkaar. Het is een belangrijk document, het staat ook in ons coalitieakkoord, dat wij in deze periode een
2910 Omgevingsvisie voor 2050 gaan opstellen. Wij zijn er al een tijd mee bezig, ik heb veel complimenten gehoord van u, maar die komen toe aan het team dat hier met heel veel passie en energie aan werkt om met overheden, de politiek, kennisinstellingen en vooral met de samenleving werkt aan een Omgevingsvisie 2050 waar u zich allen in kunt vinden. Het is vandaag een rijke oogst geweest, ik tel zelf 41 moties. Dat toont ook uw betrokkenheid bij dit onderwerp.
2915 Ik heb vooral veel gehoord dat u eigenlijk best heel erg trots bent op het Noord-Holland dat wij nu hebben. De een wil dit wat beter en de ander dat, maar de trots straalt er wel vanaf. Ik denk dat dat terecht is. Wij hebben een mooie en fijne provincie voor het wonen, werken en recreëren. Ik heb ook gehoord dat het landschap zeer gewaardeerd wordt en dat er aandacht is voor de ruimtelijke doorwerking van de energietransitie voor de toekomstige wijze waarop wij dat
2920 moeten gaan vormgeven. Met de verhaallijnen Karakteristiek Noord-Holland, Economisch en Duurzaam en Gezond en Veilig hebben wij denk ik, ook u geïnspireerd om met veel van deze moties te komen en daarmee richting te geven aan de verdere uitwerking van het koersdocument. Een aantal moties gaat over het proces, een aantal gaat in op het echte toekomstbeeld van de provincie Noord-Holland NH 2050 en een aantal gaat in op de uitvoering.
2925 Langs die drie punten proces, het toekomstbeeld en de uitvoering, zullen wij ook de beantwoording voor u voorbereiden. Voor een motie lijkt het mij verstandig dat ik nu al aan u meegeef wat het antwoord daarop is, dat is motie 73 en wellicht zal die vandaag toch al in stemming gebracht kunnen worden, want die gaat over de consultatie die u zou willen doen met de samenleving op basis van het document. Die zouden wij met een positief advies aan u willen
2930 voorleggen en ook qua periode dat u dat doet, nadat u in december de koersdocumenten met elkaar hebt vastgesteld, dat u dat teruglegt in de samenleving en iedereen die u daarbij zou willen betrekken en dat medio februari, hebben wij nog wat gemist, klopt het. U heeft zelf geformuleerd wat u daar wilt gaan doen en dat het uiteraard is voordat het concept-Omgevingsvisie verder in behandeling komt en daarna ook ter visie zal worden gelegd.

2935

De heer **SLETTENHAAR** (VVD): Voorzitter. Het zou al voldoende zijn als u gewoon toezegt dat te gaan doen. Dan hoeft het niet in stemming, een toezegging is voldoende. Het was al voorgesteld door de voorzitter, het is van belang dat dat zo vroeg mogelijk gebeurt als u in staat bent om te organiseren.

2940

De **VOORZITTER**: Als de gedeputeerde nou gewoon toezegt dat een dergelijke bijeenkomst langs de lijnen zoals die zijn aangegeven, zal worden georganiseerd, is dat de meest simpele oplossing.

2945

Gedeputeerde **GELDHOF**: Uitstekend, het antwoord is ja. Tot slot kan ik u dan zeggen dat de QuickScan van de moties die tot nu toe zijn ingediend – ik weet niet wat er in tweede termijn nog gaat komen – dan zou het haalbaar moeten zijn om voor 6 november het preadvies voor GS ter besluitvorming aan u voor te leggen, zodat wij op koers blijven om het koersdocument in december hier door uw Staten te kunnen laten vaststellen.

2950

De **VOORZITTER**: Dan zijn wij aangeland bij de tweede termijn van de Staten.

Tweede termijn.

2955

De heer **VAN DER SLUIJS** (PVV): Voorzitter. Wat mij vandaag duidelijk is geworden, is dat het woord ‘duurzaam’ een diepgeworteld woord is in deze Staten, maar dat de kennis over het klimaat schrikbarend is. Zou ik een euro krijgen voor het aantal keren dat het woord hier is gevallen, dan zou ik een mooie snelle elektrische fiets kunnen kopen om over de mooie fietspaden van Noord-Holland te kunnen rijden. Overigens is de PVV niet tegen fietspaden,

2960

integendeel zelfs. Wij zijn voor goede mobiliteit en een goed openbaar vervoer in het algemeen. Wij vragen ons echter wel af of al die accu's na een x-aantal keren opladen niet een enorme milieubelasting zullen gaan geven. Er is veel gezegd over recreatie, openbaar vervoer, mobiliteit, water, leefbaarheid en leefomgeving. Veel van deze punten zullen wij ondersteunen. Ik kreeg net de vraag van mevrouw De Meij over de motie over planschade. Wij zijn bezig het dictum aan te passen en aan te geven dat die termijnen aan elkaar dienen te worden gekoppeld. Zodra die motie hier is, onderteken ik hem en dan wordt die aangepast, als u dat goed vindt. Dat is de motie over planschade.

2965

De **VOORZITTER**: Als mevrouw De Meij dat nou straks in haar termijn meeneemt.

2970

De heer **VAN DER SLUIJS** (PVV): Dan wordt het dictum: “Zo snel mogelijk al dan niet in IPO-verband een lobby te starten bij het Ministerie van Economische Zaken om de genoemde termijn voor het kunnen indienen van aanvragen voor het tegemoetkomen in planschade door windturbines of andere overlast gevende objecten op zijn minst te verlengen en te koppelen aan een termijn voor een verleende bouwvergunning”, zodat beide termijnen gelijk zijn. Je kunt namelijk niet iemand verplichten te bouwen en als iemand vijf jaar wacht met bouwen, dan is er voor de omgeving geen mogelijkheid meer voor planschade. Dat vind ik niet terecht, dus die wil ik aan elkaar koppelen.

2975

2980

De **VOORZITTER**: U trekt de oorspronkelijke motie 59 in?

De heer **VAN DER SLUIJS** (PVV): Die trekken wij dan in en dan krijgt u deze van mij.

Motie 99/09-10-17

2985 Lobby gelijke termijnen vergunning en planschade

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 9 oktober 2017

Constaterende dat:

- 2990
- *Gedupeerden aanvragen voor tegemoetkoming in planschade door windmolens of andere overlast gevende objecten kunnen indienen tot vijf jaar nadat het inpassingsplan onherroepelijk is geworden;*
 - *Bouwvergunningen voor windmolens of andere overlast gevende objecten vaak een veel langere looptijd hebben dan vijf jaar.*

2995

Overwegende dat:

- *Het zeer onwenselijk is dat gedupeerden geen tegemoetkoming in planschade kunnen aanvragen als een windmolen of ander overlast gevend object na de genoemde termijn van vijf jaar wordt geplaatst;*
- 3000
- *Deze opmerkelijke gang van zaken zich bijvoorbeeld heeft afgespeeld in Nieuwe Niedorp, waar een solitaire windturbine bijna anderhalf decennium nadat de bouwvergunning was afgegeven, is geplaatst.*

Roepen het college op om:

- 3005
- Zo snel mogelijk al dan niet in IPO-verband, een lobby te starten bij het Ministerie van Economische Zaken om de genoemde termijn voor het kunnen indienen van aanvragen voor tegemoetkoming in planschade door windturbines of andere overlast gevende objecten op zijn minst te verlengen en te koppelen aan een termijn voor een verleende bouwvergunning*

3010 *en gaan over tot de orde van de dag.*

Fractie PVV

De heer **PAPINEAU SALM** (PvdA): Voorzitter. Wij vinden het een goede bijdrage van verschillende partijen en wij zien een bepaalde overeenstemming over waar wij naartoe willen met elkaar in Noord-Holland. Dat stemt ons heel positief. Het belang van de inwoners en de diversiteit van inwoners, dat wij daar rekening mee moeten houden. Het belang van landschappen en aandacht voor het klimaat. Iedereen vult dit op zijn eigen manier in, maar wij zijn positief over de gemeenschappelijke lijn die er bij veel partijen in zit. Veel partijen zijn nog zoekende, welke kant moet het op en hoe gaan wij dat dan doen? Voor ons geldt als leidraad het behoud van het landschap, duurzaamheid, energietransitie en een gezonde leefomgeving voor iedereen in onze provincie. Wij hebben de vraag gekregen waarom wij geen moties hebben ingediend. Wij zien onze algemene bijdrage als een motie waarbij wij ervan uitgaan dat GS erop gaan reageren in hun voordracht in november. Wij vonden het niet nodig om dat uit te splitsen, vandaar dat wij geen moties hebben ingediend. Er zijn goede moties van andere partijen, maar wij gaan ervan uit dat

3015

3020

3025

GS ook op ons verhaal gaan reageren in november. Wij zijn blij verrast door de opstelling van de

VVD die Parijs omarmt, fantastisch, en allerlei leuke dingen wil doen voor de fiets. Wij zijn positief over de windmolens in het Westelijk Havengebied, maar ik denk dat wij moeten kijken of wij daar niet eerder mee kunnen beginnen ter voorbereiding op de periode na onze periode of moeten wij wachten tot wij heel ver zijn. Wij kunnen nu niet gaan besluiten, maar wel dat wij
3030 tijdig gaan beginnen met de voorbereidingen, anders duurt het weer een jaar voor de procedure. Wij zijn positief over de Smart Mobility en aandacht voor de fiets. Natuurlijk moet je daar asfalt voor aanleggen, maar veel minder dan voor de vijfbaans-A1 die nu wordt aangelegd. Dat is iets meer dan een goed fietspad. De VVD heeft het over schaalvergroting van de landbouw, dat vind ik een beetje tegenstrijdig, want onder welke voorwaarden wilt u die schaalvergroting? Dat kan
3035 alleen maar ten koste gaan van landschap, natuur, water en omgeving. Hoe denkt u dat voor elkaar te gaan krijgen? U hoeft dat nu niet te beantwoorden maar misschien een andere keer. De PVV stelde een vraag over de CO2-uitstoot. Dat is 2% van Nederland door de bodemdaling die plaatsvindt in het laagveengebied. Dat is een behoorlijk aantal van de 25 of 30% die wij moeten behalen. Dat kost ons 22 miljard euro om die bodemdaling tegen te gaan. Het levert 2% bijdrage
3040 aan de CO2 en die heb je niet meer als je het gaat aanpakken en je hoeft ook geen 22 miljard euro uit te geven aan het behoud van het veengebied zoals wij dat nu doen.

De heer **VAN DER SLUIJS** (PVV): Dus u bedoelt 2% van wat er nu aan CO2 in de lucht zit?

3045 De heer **PAPINEAU SALM** (PvdA): Ja.

De heer **VAN DER SLUIJS** (PVV): Dus 2% van 450 miljoenste deeltje vindt u erg veel. Ik vind het te verwaarlozen.

3050 De heer **PAPINEAU SALM** (PvdA): Het gaat om de bijdrage van CO2-uitstoot en dat willen wij met zijn allen terugdringen en 2% is een enorme grote opgave, maar daar worden wij het niet met elkaar over eens. D66 vindt de regioverschillen heel belangrijk. Ik wil niet zeggen dat de regio's het helemaal voor het zeggen krijgen, maar benadruk de overeenstemming dat het beleid dat je gaat maken, niet voor iedere regio hetzelfde is. Wij zijn blij dat wij samen nadenken over de
3055 provinciale landschappen. GL heeft een uitstekend verhaal, maar moeilijk om nu op te reageren omdat het heel lang was, maar zoals ik in het begin zei, er zit enorm veel overeenstemming bij wat de PvdA wil. Het CDA heeft een verrassende bijdrage, het loslaten en vertrouwen hebben. Ik vind het een boeiende discussie, wij moeten alleen zoeken naar de vorm waarin wij de discussie kunnen voeren. Dat zal hier niet zo gemakkelijk gaan. In ieder geval zou ik bij de
3060 participatiebijeenkomst die wij hebben met gemeenteraden en waterschappen dit willen meenemen en nagaan welke ruimte zij willen en eventueel in commissieverband bespreken. Ik ga helemaal niet met u mee dat wij alles moeten loslaten, anders kunnen wij net zo goed een motie aannemen om de provincie op te heffen en dat is denk ik, niet uw bedoeling.

3065 Mevrouw **HAAGSMA** (CDA): Daar kom ik op het einde van mijn betoog nog op terug, maar dan moet de heer Remkes even opletten, denk ik. Ik ga ook op uw uitnodiging in om dat in commissieverband te bespreken, maar wilt u dan allemaal wel vooraf en ook aan ons zelf de vraag stellen in hoeverre wij durven los te laten en te vertrouwen? Pas dan kunnen wij gaan kijken

hoe wij dat vorm gaan geven. Alleen maar zeggen, ik denk niet dat wij alles kunnen loslaten, dat
3070 heb ik niet betoogd. Ik leg de vraag bij u.

De heer **PAPINEAU SALM** (PvdA): Ik wil zeker dingen loslaten, maar heb ook een algemeen
belang om te zorgen voor een goede waterhuishouding, dat onze inwoners veilig zijn en droge
voeten houden. Dat wil ik niet overlaten aan iedere gemeente individueel. Het is goed als
3075 gemeenten bepaalde dingen zelf willen regelen, dan moeten wij dat gewoon doen. Het is goed
om de discussie aan te gaan en het is goed dat u het aankaart. U had de motie “stok achter de
deur”. Dat vond ik een beetje tegenstrijdig met het loslaten van dingen. Misschien kunt u even
toelichten wat daar de bedoeling van was. De CU/SGP heeft veel overeenkomsten en ik ben blij
dat u nadenkt over Schiphol op een andere manier dan in de huidige tijd. We zullen kijken hoe wij
3080 daar samen verder in kunnen komen.

Mevrouw **DE GROOT** (SP): Voorzitter. Ik heb een ongelofelijke partij ook hele lange moties gezien
die ik graag thuis nog wil bestuderen. Ik wil nu niet op alles ingaan, maar graag wel op een ander
moment. Waar ik vooral nu op in zou willen gaan, is motie 75 van CDA/VVD en die gaat over
3085 windparken. Wat ik van u begrepen heb, is dat u voortaan in de toekomst windparken alleen op
industrieterreinen wilt of misschien wel in een heel nabije toekomst. Dat snap ik niet zo goed,
want wij hebben nu de mensen in Zwaagdijk-Oost opgezadeld met een windpark dat te dicht bij
hun woningen ligt, wat hen veel overlast oplevert. De SP heeft destijds een voorstel gedaan, zelfs
een motie ingediend, om dat windpark in het Westelijk Havengebied te plaatsen. Hoe gaat u dat
3090 uitleggen aan die mensen in Zwaagdijk-Oost? Misschien hebben zij wel op u gestemd, dat zou
kunnen. Wij vinden het een hele kwalijke zaak dat u destijds geen rekening gehouden heeft met
de motie van de SP en dat u nu met een soort schaamlapje komt. Die mensen zitten er nu toch al
mee opgezadeld en nu wordt er gezegd dat het voortaan in een industriegebied moet terwijl er
plenty industriegebieden in Noord-Holland zijn waar windmolens zouden kunnen komen, ook
3095 toen.

De heer **SLETTENHAAR** (VVD): Als u de motie gelezen heeft, dan ziet u dat er ook staat
‘onderzoeken’. Wij moeten natuurlijk wel kijken of het kan. Heeft u dat gezien?

3100 Mevrouw **DE GROOT** (SP): Dat had u toen ook kunnen onderzoeken. Dat hebt u gewoon
nagelaten, zullen we maar zeggen. Jammer voor die mensen. Wij willen het ook hebben over de
schaalvergroting van de landbouw en wij kunnen ons de opmerkingen van de heer Papineau Salm
heel goed voorstellen en ons daarin vinden. Hoe gaat u dat doen, schaalvergroting in de
landbouw? Wij willen leuke akkerranden zodat er weer meer beestjes kunnen leven, wij willen dat
3105 het land niet te zwaar belast wordt, vooral in de veengebieden, dat we kleinere koetjes nemen of
misschien helemaal geen koetjes meer en allerlei teelten gaan voorstellen. Wij willen kortom van
alles, maar schaalvergroting in de landbouw heeft wat ons betreft niet zo’n goed effect op het
milieu en dergelijke. Beter voor de landbouw zou zijn als wij deze schaal houden of zoals die is
of misschien nog wat kleiner maken en meer innovatie in landbouwbedrijven zouden toestaan,
3110 zoals een zorgboerderij. Er zijn allerlei dingen mogelijk.

Mevrouw **VAN LANGEN** (VVD): Wat wij hiermee beogen is dat als je je duurzaam wilt ontwikkelen, dan denk ik bijvoorbeeld aan bedrijven in de bloembollensector, daar zie je dat die schaalvergroting helemaal niet gepaard hoeft te gaan met extra milieubelasting. Dat men juist duurzamer de bollen kan telen omdat er gesloten watersystemen zijn. Datzelfde zie je in de kassen. Die schaalvergroting hou je niet tegen, maar je kunt daar wel – en daar is de provincie goed bezig met de Greenport – zorgen dat die schaalvergroting ook gepaard gaat met ontwikkelingen op het gebied van duurzaamheid. Die ontwikkelruimte moet er wel zijn. Dus kleinschalig is niet altijd beter, het gaat ons om verduurzaming van de gehele sector en inspelen op de ontwikkelingen die toch al gaande zijn.

Mevrouw **DE GROOT** (SP): Dan snap ik niet waarom u niet gesproken heeft over verduurzaming van de hele sector en dat afhankelijk maken van de schaalvergroting. Dan nog even ingaan op het CDA want dat willen ze heel erg graag, over loslaten en vertrouwen. Dat vinden wij een beetje moeilijk. Wij stellen u vaak vragen over ontwikkelingen in gemeenten waarvan je denkt, is de Noord-Hollander daar wel bij gebaat? Hebben gemeenten niet te veel de touwtjes in handen door allerlei dingen toe te staan die wij normaal gesproken niet zouden willen toestaan? Ik weet niet of de SP wel zo gelukkig is met dat loslaten en vertrouwen. Ik denk dat wij onze controlerende rol graag willen behouden. Wat ik heel erg jammer vind, is dat er niet overzien wordt dat alle ontwikkelingen ook hun invloed hebben op andere ontwikkelingen. Dus als wij de welvaart laten toenemen, dat wij dan vooral denken aan bedrijven en dergelijke, maar niet denken aan de mensen die het wat minder breed hebben of minder een stem hebben en hoe die daarop moeten reageren.

Mevrouw **STRENS** (D66): Voorzitter. Een mooi debat vanmiddag en goed om vanuit de verschillende fracties hun visie te horen hoe Noord-Holland er wat hen betreft in 2050 uit ziet. Met dank aan de SP hebben wij ook weer wat mooi jeukjargon geleerd vandaag. D66 heeft veel overeenkomsten gehoord in de bijdragen. Wij zijn een prachtige provincie met veel regionale diversiteit. Ook wij hebben aangegeven ruimte te willen voor lokale uitwerking van provinciale opgaven. Het zal een gezamenlijke zoektocht worden op welk niveau wij wat willen gaan regelen en met hoeveel regels wij toe kunnen. Wat D66 betreft, zijn regels er omdat het moet om onze provinciale belangen te borgen, niet omdat het kan. Ook ten aanzien van de invulling van onze ambities voor een duurzame en aantrekkelijke en bereikbare provincie heb ik veel overeenkomsten gehoord. Ook wij zijn blij dat er een brede meerderheid – ook bij de VVD – lijkt te zijn om mee te denken over een ruimtelijke inpassing van duurzame energie. Ook de waarde van ons landschap, zowel voor de concurrentiepositie als voor onze gezondheid, is uitgebreid ter sprake gekomen. Toplandschappen met unieke kwaliteiten zoals in het Kwaliteitsbeeld 2050 zijn geschetst, willen wij behouden. Qua mobiliteit lijkt iedereen ook in te zien dat innovaties kansen bieden voor schoon en duurzaam vervoer en dat ruimtelijke spreiding van functies invloed heeft op het mobiliteitsgedrag van onze inwoners. Wat ons betreft, is het een mooie opbrengst van een goed debat en wij kijken uit naar het vervolg.

Mevrouw **DE MEIJ** (50plus): Voorzitter. Er zijn veel moties ingediend die wij kunnen steunen. Wij willen alle fracties hartelijk bedanken voor hun inbreng vandaag. Wij hopen wel dat op 6

3155 november zowel de coalitie als oppositie tot elkaar kunnen komen om tot gezamenlijke moties en draagvlak te komen. Ik zou nog even willen verduidelijken de motie van de PVV over de lobby richting planschade te koppelen aan een termijn voor een af te geven bouwvergunning. Die kunnen wij steunen, want nu hangt er aan een bouwvergunning die is afgegeven, geen termijn. Ik heb een aantal moties waar ik even iets over wil zeggen. Er is een motie van het CDA en de VVD
3160 over 'te onderzoeken dat windparken bij voorkeur op industrieterreinen worden geplaatst'. Ik ben het helemaal met de SP eens dat ik het wel enigszins hypocriet vind dat nadat je eerst allerlei mensen opzadelt met windmolens waar zij 20, 30 jaar tegenaan zitten te kijken, zij nu ineens met een totaal andere draai komen. Waar ben je als politieke partij met je idealen? Ik heb mijnheer Slettenhaar vandaag een aantal keren horen zeggen, ja, het was het coalitieakkoord. Wij
3165 hebben nu eenmaal afspraken gemaakt tot over anderhalf jaar, daar hebben wij ons aan te houden. Ik denk dan, waar ben je dan daarvoor? Zo'n totale ommezwaai komt bij mij heel vreemd over, maar wel fijn dat zij het doen. De VVD en CDA hebben een motie Kruimelgevallenregeling en die gaan wij absoluut steunen, dat vind ik een hele goede. Het komt ook een beetje overeen met het CDA die meer vertrouwen aan gemeenten wil geven. Het CDA en de VVD hebben ook een
3170 motie die over experimenteerruimte gaat. Op zich vind ik die sympathiek, maar waar moet je die koppelen aan een fysiek gebied, waar zogenaamd alles mag plaatsvinden? Waarom mag dat niet ergens zijn een experiment zonder dat je daar een fysiek gebied voor aanwijst, een of twee pilotgebieden. Ik kan mij voorstellen dat het op een gegeven moment een speeltuin wordt waar alles mag, zoals zonnepanelen die van 1,5 naar 2 meter zijn veranderd. Wij krijgen straks nog de
3175 zonnepanelen aan de rand, die komt binnenkort in de commissie RWW, die gaan wij ook nog bespreken, maar dat vind ik niet wenselijk. Motie ruimte voor regionale verschillen. Wij begrijpen dat het CDA dit zegt, maar wij denken dat willekeur daarmee op de loer ligt als je negen regio's gaat beschrijven en je gaat daar allemaal verschillende regels op loslaten. Ik ben het met de PvdA eens dat je dat niet zou moeten doen.

3180

De heer **SLETTENHAAR** (VVD): Voorzitter. Ik sluit mij aan bij de vorige sprekers dat wij een mooie opbrengst hebben. Misschien spreek ik voor mijn beurt, want gedeputeerde Geldhof gaat daar een briljant product van maken. De verwachtingen zijn zeer hoog gespannen.

3185 De **VOORZITTER**: Het college gaat er een briljant product van maken.

De heer **SLETTENHAAR** (VVD): U heeft gelijk, het college gaat daar een briljant product van maken. De verwachtingen zijn zeer hoog gespannen. Ik denk dat het goed is dat wij met elkaar hebben afgesproken dat er een impactanalyse komt en dat ook het betrekken van gemeenten op
3190 korte termijn gebeurt. Daar is de VVD erg tevreden over. Om even in te gaan op de opmerkingen die door collega's zijn gemaakt en te beginnen met Wind op land. Wat belangrijk is, is dat je niet alleen maar getuigenispolitiek bedrijft en zegt wat je niet wil, maar ook rekening houdt met ontwikkelingen die er komen en zorgen dat je daarop anticipeert. Door de VVD is er in het verleden vooral geanticipeerd op het ruimtelijk inpassen van windenergie en daardoor zijn er
3195 allerlei dingen voorkomen. Natuurlijk is niet iedereen tevreden, maar er is voorkomen dat er overal windmolens komen. Daar zijn regels voor en dat is goed en heel belangrijk geweest. Wij zetten weer een nieuwe stap.

3200 Mevrouw **DE GROOT** (SP): Voorzitter. De VVD zegt dat zij nu gaan anticiperen en dat zij dat in het verleden ook hebben gedaan, maar wat ik niet begrijp is dat u in het verleden zo'n korte termijnvisie had dat u het nodig vond om windmolenparken neer te zetten op een afstand van 500 meter van mensen in piepkleine dorpjes en u wist natuurlijk wat daar op zou komen.

3205 De heer **SLETTENHAAR** (VVD): Ik ben het daar niet mee eens. Ik denk juist dat de provincie Noord-Holland een voorbeeld is met een enorme vooruitziende blik waar het gaat over Wind op land. Ik kom ook nog weleens in andere provincies en wij hebben juist een beleid waarop er op een hele goede manier is nagedacht over wat allemaal niet kan en in andere provincies is dat veel minder het geval. Dus ik ben daar heel erg trots op en vind het goed dat deze coalitie dat voor
3210 elkaar heeft gekregen. Nu kijken wij vooruit helemaal naar 2050, waar ook technologische ontwikkelingen een rol spelen, daar kom ik zo op terug, en dan is het goed dat wij weer vooruit kijken en niet alleen maar terug.

Mevrouw **DE GROOT** (SP): Ik geef onmiddellijk toe dat het in Drenthe met die drie windmolenparken op een rijtje ook heel erg is. U zegt nu dat u een vooruitziende blik heeft, ik
3215 heb dat allemaal zo bedacht samen met mijn coalitiegenoten en dan toch presteert u het om in een dorpje met anderhalve man en een paardenkop een enorm windmolenpark neer te zetten op minder dan 600 meter afstand van de mensen. U weet hoe de mensen daartegen geageerd hebben.

3220 De **VOORZITTER**: Uw vraag is helder.

De heer **SLETTENHAAR** (VVD): U blijft ingaan op één voorbeeld. Ik heb gezegd dat wij en dat wordt ook door andere partijen geprezen maar dat is voor de VVD geen nieuws, wel de energietransitie ondersteunen, maar ook rekening houden met de ruimtelijke inpassing. Daar
3225 horen keuzes bij en die zijn niet altijd leuk, maar die maken wij wel en dat betekent dat wij voortdurend opnieuw de afweging maken om dingen zo zorgvuldig mogelijk te doen. Dat geldt over de hele linie, de VVD rekent op technologische ontwikkelingen. Wij zijn vooruitgangsoptimisten en technologische ontwikkelingen gaan hand in hand met verduurzaming. Vandaar dat wij ook optimistisch zijn over hoe wij verder kunnen met niet alleen
3230 de energietransitie, maar wij hebben ook een aantal andere voorbeelden genoemd wat betreft grootschaligheid. Wij denken dat dat elkaar kan ondersteunen. Tot slot, het loslaten hebben wij genoemd net als het CDA, maar loslaten betekent niet dat je helemaal niets meer doet, want dan heb je geen verstandhouding of relatie meer. Je geeft vertrouwen, maar zaken waar in het verleden is gebleken dat zij niet zo goed zijn gegaan – ik heb zojuist windmolens genoemd, maar
3235 ik noem vooral bedrijventerreinen – dan ga je kijken hoe je met elkaar een kader schept. Wij zorgen dat wij de verantwoordelijkheid zo laag mogelijk leggen, decentraal tenzij en daarmee proberen om de democratische gang op een zo laag mogelijk niveau te leggen. Soms ligt het op regionaal niveau en dan wordt het iets ingewikkelder, maar dan is het nog steeds de vertegenwoordigende democratie

3240

Mevrouw **VERMAAS** (PvdD): Ik wil nog graag een vraag stellen voordat de heer Slettenhaar zijn betoog afrondt. U heeft in uw eerste termijn voor een aantal zaken gepleit die behoorlijk vervuילend zijn. U heeft gezegd meer megastallen, groei van Schiphol en ik hoorde ook iets over meer wegen. Bent u op de hoogte van het principe uit de Omgevingswet 'de vervuiler betaalt'?

3245

De heer **SLETTENHAAR** (VVD): Ik heb het in eerste instantie niet over beprijzen gehad. U hebt mij wel horen zeggen dat wij heel erg geloven in technologische ontwikkelingen. Het gaat niet om die 500.000, het gaat om de hoeveelheid overlast en lawaai. Het gaat er niet over of mensen wel of niet met de auto kunnen, want wij vinden dat dat moet kunnen. Het gaat erom hoe vervuילend zijn die auto's. U noemde nog een voorbeeld. Het gaat er dus om dat wij vertrouwen hebben in technologische ontwikkelingen en dat die ontwikkelingen ervoor gaan zorgen dat er minder vervuiling is. Dus wat u zegt is onjuist, de VVD pleit niet voor meer vervuiling, wij pleiten juist voor duurzaamheid.

3250

3255 Mevrouw **VERMAAS** (PvdD): Dus ten eerste wilt u dat principe uit de wet niet toepassen, dat begrijp ik, en u zegt ook, laten wij maar lekker meer gaan vervuilen en laten wij hopen dat er ooit misschien een technologische ontwikkeling komt die daar misschien – maar wij weten het niet – een einde aan kan maken.

3260 De heer **SLETTENHAAR** (VVD): U blijft hopen en wij weten. De conclusie die u trekt is geheel voor uw eigen rekening.

De heer **KRAMER** (GL): Voorzitter. Vandaag blijkt maar weer hoe belangrijk het is als je een beetje loskomt van je dagelijkse rol en dat wij hier allen nadenken over hoe de provincie eruit moet zien in 2050. Vorige sprekers hebben het al gezegd dat een heleboel partijen een vrij hoog ambitieniveau hebben neergelegd met punten waarin wij ons als GL kunnen herkennen in ieder geval. Ik zou zelfs durven concluderen dat het mogelijk moet zijn om tot een gemeenschappelijk richtinggevend document te komen. Dat brengt mij op het punt waarom wij als enige partij een soort kaderstellende motie hebben gemaakt. Als je allemaal verschillende moties indient waarvan de ene wordt aangenomen en de andere niet, dan leidt dat uiteindelijk toch wel een beetje tot een lappendeken en daarmee is niets gezegd over de kwaliteit van de afzonderlijke moties. Misschien gaan wij er ook wel een aantal ondertekenen als dat nog kan. Uiteindelijk leg je daarmee het hele pakket bij GS neer met de boodschap: brei er maar wat van. De kwaliteit van sommige moties varieert ook, los van een waardeoordeel daarover, in de zin van dat de ene wel richtinggevend is en de ander wat minder. Mijn oproep is toch om de partijen die dat zien zitten, die datzelfde gevoel hebben als ik, wij kunnen een verschuiving teweegbrengen als wij hier proberen met elkaar te vinden met een aantal partijen, om daar dan ook aan mee te werken. Wat ons betreft is onze motie daarbij een vertrekpunt, maar er staan punten in waarvan ik op voorhand weet dat die zo niet zullen blijven staan, want dat is een kwestie van overleg. Ik wil stilstaan bij het punt, laten wij alles zo laag mogelijk neerleggen waar het betreft de feitelijke bevoegdheden.

3265

3270

3275

3280

De heer **TIJSSENS** (D66): Voorzitter. Ik ging bij het begin van het betoog heel enthousiast rechtop zitten, maar toen dacht ik, als uw motie, de motie van GL, nou het draagvlak moet opleveren om
3285 hier in de Staten aan dat gezamenlijke document te gaan werken, had u dan niet wat minder uw partijprogramma in de motie moeten zetten en wat meer de algemeen heersende opvatting?

De heer **KRAMER** (GL): Prikkelende vraag. Het partijprogramma heb ik als ik heel eerlijk ben, er totaal niet bij gehad, maar u bedoelt het natuurlijk overdrachtelijk. Ik meen wel degelijk een wat
3290 progressievere meerderheid te bespeuren op het gebied van duurzaamheid, circulaire economie, noem alle begrippen maar op. Er zitten formuleringen bij die wat scherp zijn, maar ik ga er dus nogmaals vanuit dat wij niet alles zullen handhaven wat daarin staat, dus wij tonen ons ook bereid om stapjes terug te zetten. Uiteraard zullen wij het wel beoordelen op of dat een
3295 verschuiving teweegbrengt in standpunten waar het betreft de toekomst van onze provincie. Als dat niet het geval zou zijn, dan is de hele exercitie niet gelukt. Mij gaat het erom dat daar waar die overeenstemmingen liggen – en die liggen er natuurlijk bij D66, PvdA, PvdD, SP – liggen de overeenkomsten wat mij betreft wat meer voor de hand dan bijvoorbeeld richting VVD. Dus nogmaals deze oproep. Dan kom ik bij het punt, laat zo veel mogelijk beslissingen genomen worden door de gemeenten en de regio's. Dat klinkt heel aardig, uiteraard moeten wij bij een
3300 Omgevingsvisie al die partijen betrekken en dat er nu nog een rondje wordt gemaakt, vind ik uitstekend, maar uiteindelijk hebben wij gewoon onze rol als Staten te vervullen. Het is niet zo dat met de decentralisatie van het Rijk de provincie minder belangrijk is geworden, dat haar verantwoordelijkheden zijn verminderd, dat haar regie en coördinerende rol is verminderd. Ik zou zeggen, integendeel, ondanks de verschuivingen die richting gemeenten hebben plaatsgevonden.
3305

De heer **SLETTENHAAR** (VVD): Ik vroeg mij af of u het dan voldoende vond wat er tot nu toe is gebeurd. Het gaat niet alleen maar over de verduidelijking van wie er baas is, maar ook om het ophalen van kennis bij de regionale vertegenwoordiging.

De heer **KRAMER** (GL): Het is goed dat u dat onderscheid maakt, want ik had het eigenlijk over wie beslist uiteindelijk waarover en hoe is dat belegd. En er is gewoon een systeem. Als het gaat om het ophalen, betrekken bij, dan neem ik mijn petje af – en daar ben ik mijn verhaal ook mee begonnen – voor de manier waarop het team van ambtenaren onder leiding van de gedeputeerde dat heeft opgepakt. De motie wordt niet in stemming gebracht omdat hij gewoon wordt
3315 overgenomen, maar anders zouden wij hem gesteund hebben, niet om daarmee te zeggen dat het proces tot op heden niet goed is verlopen, maar omdat ik er geen enkel bezwaar tegen heb om als wij straks zo'n koersdocument hebben, voordat wij een stap verder zetten daarover te praten. Overleg is altijd zinvol. Het kan zijn dat wij net een verkeerde afweging hebben gemaakt, dan kun je corrigeren. Overigens was dat ook het geval geweest als men gewoon schriftelijk met
3320 zienswijzen had gereageerd, want dat nemen wij ook altijd serieus, maar ik heb geen enkel probleem met die nieuwe ronde.

De heer **SLETTENHAAR** (VVD): Is het niet zo dat u de verantwoordelijkheid heeft om juist actief op te halen bij die regio's omdat dat in de Omgevingswet ook zo belangrijk is?
3325

De heer **KRAMER** (GL): Ja, natuurlijk en dat ben ik volmondig met u eens. Mijn stelling is dat dat gebeurd is. Er zijn diverse vergaderingen geweest met gemeenten.

De heer **SLETTENHAAR** (VVD): Op ambtelijk niveau.

3330

De heer **KRAMER** (GL): En politiek niveau.

De heer **SLETTENHAAR** (VVD): Niet bij alle gemeenteraden. Dat is echt niet zo.

3335

De heer **KRAMER** (GL): Gemeenteraadsleden konden er gewoon bijzitten. Van mijn eigen partij heb ik bij diverse bijeenkomsten partijgenoten uit diverse gemeenteraden ontmoet. Niet iedereen is op die mogelijkheid ingegaan.

3340

De heer **SLETTENHAAR** (VVD): Dan zou u die motie die nu overgenomen is, overbodig hebben gevonden en dat vond u niet.

De heer **KRAMER** (GL): Nee, want dat komt terug bij de vertaling van het koersdocument.

3345

De **VOORZITTER**: Ik denk dat het verstandig is om aan deze onderlinge gedachtewisseling maar een eind te maken.

3350

De heer **KRAMER** (GL): Dat lijkt mij een goed idee. Ik was bij het punt van regionale besluitvorming. Gemeenten hebben een specifieke bevoegdheid, maar de afspraken die op regioniveau genomen worden, blijven democratisch een beperkte regeling. Ik kan mij heel goed voorstellen dat ook daar de provincie een coördinerende rol pakt, maar mij gaat het er vooral om dat als die pleidooien voor deregulering ook maar enigszins beogen om een verschuiving teweeg te brengen waarbij de provincie zich onbelangrijk of onbelangrijker maakt, dan zou ik daartegen zijn. Wij hebben bij wet onze verantwoordelijkheden, taken en bevoegdheden en die oefenen wij uit in een nieuwe constellatie. Dat dat een cultuurshift teweegbrengt, daar zijn wij ons van bewust, maar in wezen gaat het erom dat wij onze verantwoordelijkheid nemen en niet duiken.

3355

3360

Mevrouw **HAAGSMA** (CDA): Voorzitter. Niet voor niets hebben wij in de eerste termijn lang stilgestaan bij de intentie van de nieuwe wet op de vorming van de Omgevingsvisie hier ook in Noord-Holland, waarmee wij aan de slag gaan. Even over dat vertrouwen. Ik dank de VVD wederom voor het relatieadvies en als antwoord op de PvdA om het nog een keer in commissieverband met elkaar door te nemen, ook wij hebben niet gezegd wat wij alles los moeten laten. Wij vinden wel dat wij veel beargumenteerder moeten nadenken en ook moeten kunnen uitleggen aan de gemeenten wanneer het een aanmerkelijk provinciaal belang is. Die plicht hebben wij, want wij zullen met onze gelijkwaardige partners in crime, de

3365

gemeenteraadsleden en waterschapbestuurders, gewoon een nieuwe Omgevingsvisie vorm moeten geven. Daarom ook heel fijn dat die bijeenkomst wordt georganiseerd. Ik heb een aantal keren het voorbeeld van bedrijventerreinen voorbij horen komen als een slecht voorbeeld. Ja, er gaat weleens wat mis, maar als ik nadenk over Plabeka 3.0, dan zijn het de gemeenten geweest

- die juist de provincie hebben gevraagd om mee te denken en zijn er wel hectaren
3370 bedrijventerreinen geschrapt omdat gemeenten met de provincie wilden samenwerken om het
beter te maken. Volgens mij is dat een mooie voorloper op wat wij hier gaan doen. Zoals beloofd,
ook het CDA zou ingaan op de maatschappelijke doelen die wij in de provincie willen bereiken en
hoe kan onze fysieke leefomgeving daar ondersteunend aan zijn.
- 3375 De heer **PAPINEAU SALM** (PvdA): Een verhelderende vraag over de regio's. Wij zijn bezig om de
gemeenschappelijke regelingen af te schaffen, daar heeft niemand belang bij, van de algemene
besturen. Hoe zit het daar dan bij het democratische gehalte? Van gemeenteraden ben ik volledig
met u eens, maar u wilt ook bevoegdheden leggen bij de regio's. Maar hoe ziet u dat dan voor de
gemeenteraden?
- 3380 Mevrouw **HAAGSMA** (CDA): Dat zie je op een heel natuurlijke wijze al gebeuren. Je ziet dat
verschillende regio's hun eigen Omgevingsvisie al hebben vormgegeven. Dat voelt aan als hele
natuurlijke regio's. Volgens mij moeten wij niet te veel vanuit hier, Haarlem, willen bepalen, maar
er zijn al hele duidelijke regio's die zelf aan de slag gaan en samenwerken en dat is juist een
3385 samenwerkingsverband van gemeenteraadsleden. Het is niet aan mij om de democratische
legitimiteit van de lokale democratie te beoordelen, dat is aan lokale gemeenteraadsleden en
volgens mij kunnen ze dat heel goed zelf. Zoals beloofd, hoe ziet het CDA de provincie? Wij zien
een provincie van sterke regio's waarbij stad en het platteland een organisch geheel vormen, die
elkaar bieden wat de ander niet heeft, waar de stedeling, de dorpling, de agrariër, de scholier en
3390 de forens kijken waar zij elkaar kunnen versterken en daar dragen wij als dienstbare provincie
aan bij. Onze agrariërs zijn de beheerder en dragers van het buitengebied en moeten hier in de
toekomst de ruimte voor blijven krijgen. Ze leveren ons voedsel, maar ook biedt het platteland
recreatiemogelijkheden en natuur met te midden daarvan een kloppend hart die de omliggende
gebieden voorzieningen biedt zoals cultuur. De leefbaarheid van de een draagt bij aan de
3395 leefbaarheid van de ander. Met elkaars sterke punten geven wij de ander de ruimte. Onze
energievoorziening zal verder decentraliseren en dat betekent niet dat op elke plek dezelfde
hoeveelheid in dezelfde vorm kan worden opgewekt. Wij durven elkaar hierin aan te vullen.
Erkenning van de lasten en beloofd worden door het delen van de lusten. Belangrijk daarbij is
om te kijken hoe men zich kan verplaatsen van A naar B. Bereikbaarheid moet niet gaan over
3400 autowegen, spoor- of buslijnen, maar moet altijd integraal worden bekeken waarbij OV-
knelpunten erg belangrijk zijn. Onze infrastructuur dient het vervoer en niet alleen de middelen.
Dat klinkt cryptisch maar de tijd zal ons inhalen en mensen zullen zichzelf anders gaan
vervoeren. U kent inmiddels ons initiatief voor de deelauto en aanbesteding is nu juridisch niet
mogelijk want het staat niet in de Personenvervoerswet. Dat is toch de wereld op zijn kop.
- 3405 Daarom een motie.

Motie 100/09-10-17

Integraal beoordelen van bereikbaarheid

- 3410 *Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 9 oktober 2017*

Constaterende dat:

De provincie grote uitdagingen kent in de bereikbaarheid.

3415 *Overwegende dat:*

- *Vervoersvraagstukken niet langer gaan over alleen autowegen, spoorlijnen, of buslijnen, maar vooral antwoord moeten bieden op een vraag naar mobiliteit;*
- *Het provinciale budget voor bijna de helft wordt uitgegeven aan bereikbaarheid;*
- *De provincie juridisch gezien alleen aanbestedingen kan doen voor traditioneel busvervoer.*

3420

Roepen GS op:

In de concept-Omgevingsvisie vraagstukken op het gebied van bereikbaarheid integraal te bekijken en te experimenteren met nieuwe wijzen van vervoer, waarbij oog is voor een optimale combinatie van middelen

3425

en gaan over tot de orde van de dag.

Fractie CDA

3430 De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

Mevrouw **HAAGSMA** (CDA): Een provincie waarin gewerkt wordt, verdient ook groene longen. Wij zijn daarom zuinig op onze natuur, maar verliezen niet uit het oog dat wij niet stil kunnen gaan staan. Natuur vraagt om onderhoud en voordat wij kunnen onderhouden, moet er gewerkt worden. Wij kiezen voor een provincie die werkt, maar dat bestaat niet alleen maar uit banen maar ook uit de samenleving die werkt. Voor de leefbaarheid in onze provincie zijn woningen mogelijk en niet alleen in de MRA, want elke regio verdient het om een groeiregio te zijn. De provincie moet daarom beschikbare locaties de ruimte geven voor woningbouw, want alleen binnenstedelijk bouwen kan niet en is ook vaak duurder. Wij dienen daarom de volgende motie in.

3435

3440

Motie 101/09-10-17

Beschikbare woninglocaties daadwerkelijk ontwikkelen

3445 *Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 9 oktober 2017*

Constaterende dat:

- *De bouw van meer woningen door de alsmaar groeiende vraag een van de belangrijkste vraagstukken is in de komende decennia;*
- *In de meeste regio's de beschikbare woningbouwlocaties in kaart gebracht zijn.*

3450

Overwegende dat:

- Gemeenten momenteel door de provincie worden aangemoedigd 'de spade in de grond te steken' voor het bouwen van woningen op binnenstedelijke locaties, maar dit niet altijd
3455 genoeg blijkt te zijn om een locatie daadwerkelijk te ontwikkelen;
- Het daadwerkelijk bouwrijp maken van beschikbare woningbouwlocaties in de praktijk
niet makkelijk is en vaak niet zo snel gaat als wenselijk zou zijn, bijvoorbeeld vanwege de
capaciteit bij gemeenten voor ruimtelijke ordening, gronduitgifte, vergunningverlening en
de werken in de openbare ruimte en het ontbreken van financiële middelen om de
3460 grondexploitatie van de locatie te betalen;
- De provincie in zijn geheel erbij gebaat is dat er meer woningen gebouwd worden en de
provincie meer zou kunnen doen om gemeenten hierbij te helpen.

Roepen GS op:

3465 *In de concept-Omgevingsvisie de rol van de provincie op het gebied van woningbouw zo vorm te
geven dat zij dienstbaar is aan gemeenten en regio's en hen waar nodig bij de bouw van
woningen zowel in ruimtelijke ordening, beleidsinhoudelijk als financieel actief te ondersteunen,
zodat er op beschikbare locaties daadwerkelijk tijdig goede woningen kunnen worden gebouwd
en opgeleverd*

3470

en gaan over tot de orde van de dag.

Fractie CDA

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

3475

Mevrouw **HAAGSMA** (CDA): Want waar mensen samenleven, ontstaan mooie dingen, culturele
infrastructuren en zorgzame verbanden en daar willen wij als CDA zuinig op zijn. Voor dit alles
hebben wij de mooie regio's nodig en wij willen hen de ruimte geven als dienstbare provincie die
hen wil bijstaan met expertise en koppelingen maakt tussen economische en creatieve impulsen
3480 die binnen en tussen regio's kunnen ontstaan. De provincie versterkt de regio op gebieden waar
zij zelf hebben aangegeven deze belangrijk te vinden en hanteren regels die op de specifieke
regio geënt zijn. Het is niet aan de provincie om zowel op ruimtelijk als economische gebied vast
te stellen hoe een bepaalde regio eruit moet gaan zien. Het provinciale beleid is zeker niet een
veelheid aan regels die mooie initiatieven in de weg staat. Er moet ruimte zijn om te
3485 experimenteren en daarom ook onze motie in de eerste termijn met de VVD. Regels mogen het
eigen beleid niet in de weg staan wat soms nu nog wel gebeurt, want mooie plannen kunnen niet
omdat er net op die ene plek een aardkundig monument ligt. Ik denk maar even aan de
verduurzaming van een recreatiepark op Texel en daarom hebben wij als CDA een beetje de
stoute schoenen aangetrokken en gedacht, jongens, we kijken eens wat verder weg, daarom de
3490 volgende motie.

Motie 102/09-10-17

Een vraag mogen stellen om provinciale doelstellingen te behalen

3495 *Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 9 oktober 2017*

Constaterende dat:

- *Initiatiefnemers voor plannen op het gebied van klimaatverandering, bodem/water/lucht, biodiversiteit, economische transitie, energietransitie, mobiliteit en verstedelijking in het huidige beleid regelmatig tegen een bepaalde provinciale regel aanlopen, waardoor hun initiatief geen doorgang kan vinden;*
- *Voorbeelden hiervan zijn mooie bouwplannen die tegen de belemmering van een aardkundig monument oplopen of duurzaamheidsinvesteringen die tegen de beperking van een aardkundig monument oplopen of de beperking om te bouwen op voormalige kassen.*

Overwegende dat:

- *Provinciale doelstellingen en regels elkaar niet in de weg moeten zitten en er ruimte moet zijn om niet aan een regel te voldoen als er met het plan een provinciaal beleidsdoel wordt gehaald;*
- *Dit past bij de kernpunten van de Omgevingswet, namelijk integraliteit, bestuurlijke afwegingsruimte en flexibiliteit.*

Roepen GS op:

- Om in de concept-Omgevingsvisie ruimte te scheppen voor de mogelijkheid om gemotiveerd van een regel af te wijken en een ontheffing te verlenen van een provinciale regel als daarmee een provinciale doelstelling behaald kan worden*

en gaan over tot de orde van de dag.

Fractie CDA

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

- De heer **TIJSSENS** (D66): Ik vroeg me af, een Omgevingsvisie leidt tot een omgevingsverordening. De politiek is verantwoordelijk voor die belangenafweging. Daar zitten wij hier voor. Op het moment dat de regio niet bestuurd wordt door een volksvertegenwoordiging – dat zijn de individuele gemeenten – dan zal het allemaal wel goed gaan en dan vindt men elkaar wel als er eensluidendheid is. Wij zijn een fantastische kustregio dus wij willen toerisme, maar het kan ook zijn dat er in de regio een belangenconflict ontstaat en dan komen wij toch weer in beeld. Ik heb het idee dat u ons instrumentarium wilt verzwakken als u invulling gaat geven aan dat vertrouwensverhaal wat ik ook graag heb, want D66 vertrouwt ook op de kracht van mensen, maar er zijn ook belangenconflicten en hoe gaat u dat dan aanpakken.

- Mevrouw **HAAGSMA** (CDA): Ik vind het mooi dat D66 aangeeft dat zij eerst het vertrouwen aan de regio geeft en er pas ingaat op het moment dat zij er niet uitkomen. Ik dank de heer Tijssens voor die ondersteuning.

De heer **TIJSSENS** (D66): Dat heb ik natuurlijk niet gezegd. Dus wij willen graag samen met de gemeenten in regio's komen tot die bovenliggende visie, maar als niemand die bovenliggende visie wil bewaken, propageren, dan verzandt het.

Mevrouw **HAAGSMA** (CDA): Daarin gaat de heer Tijssens toch weer voorbij aan de sturingsfilosofie van deze wet, dat wij als gelijkwaardige partners samen beleid vorm geven. Hoe wij dat precies gaan doen, daar zijn wij ook nog helemaal niet over uit, maar wij durven wel met elkaar die sturingsfilosofie te hanteren want wij zullen wel moeten. Het is ons door het Rijk opgelegd, er is een meerderheid voor deze Omgevingswet in de Eerste en Tweede kamer, dus het is nu aan ons om te kijken hoe wij dat vertrouwen gestalte geven en hoe wij dan omgaan met mogelijke belangenafwegingen.

De heer **PAPINEAU SALM** (PvdA): U zegt dat wij een dienstbare provincie moeten worden, dat vind ik heel aardig maar u hebt ook een ambitie op het gebied van landbouw. Als er nou een regio is die de ambitie van landbouw niet waarmaakt, wat doet u dan als provincie?

Mevrouw **HAAGSMA** (CDA): Ik kan me voorstellen dat de regio Amsterdam hele andere ambities heeft wat betreft landbouw dan de regio West-Friesland.

De heer **PAPINEAU SALM** (PvdA): Dat is natuurlijk heel flauw. Als die iets anders gaan kiezen, wat doet u dan?

Mevrouw **HAAGSMA** (CDA): Helemaal niet flauw. Als West-Friesland massaal zegt wij hoeven geen landbouw vorm te geven, dan is dat de afweging van die regio, maar in West-Friesland wonen hele verstandige mensen die ook allemaal willen eten. Toch nog even ingaand op de PvdA, want u vroeg mij naar de motie 'stok achter de deur'. Wij zullen nog even kijken naar de bewoordingen in die motie. De bedoeling is in ieder geval wel om ruimte te geven aan de regio – daar is hij weer – en geen Haarlemse blauwdrukken. Ik haal ook even uw partijgenoot aan in de Kamer en die gaf ook aan dat er meer ruimte moet komen voor afweging en maatwerk. Er komt meer verantwoordelijkheid te liggen bij initiatiefnemers zelf en bij de lokale overheid en ingrijpen door provincies zou alleen nodig moeten zijn als gemeenten er niet zelf uitkomen. Ik wil nog even ingaan op wat de SP en 50plus hebben gezegd over windmolens. Het voorbeeld van Westfrisia wordt wederom aangehaald en dat snap ik ook wel, alleen de regels voor Westfrisia waren al de overgangsregels van de periode daarvoor. Wij zijn vandaag gevraagd – en het was een heel lastig debat om het uit te leggen – niet de regels van de huidige coalitie maar van de regels daarvoor. Dan worden wij op het moment dat wij worden gevraagd vooruit te kijken, geconfronteerd met iets dat eerder is geweest en ik snap het heel erg goed, maar tegelijkertijd worden wij op dit moment gevraagd om enkele regels van nu mogelijkterwijs los te laten en dan te kijken hoe wij het wel willen invullen.

Mevrouw **DE GROOT** (SP): Voorzitter. Wij hebben destijds voorgesteld om dat Windpark Westfrisia in te ruilen voor het Westelijk Havengebied. Dat was mogelijk geweest en ik denk dat ondernemers zich daar ook wel hadden willen vestigen en hadden de mensen die nu in

Zwaagdijk-Oost wonen, dan niet die hele batterij windmolens voor hun neus gekregen. Ik begrijp echt met de beste wil van de wereld niet dat u dat destijds niet hebt aanvaard dat u dat ook in het Westelijk Havengebied had kunnen doen.

3585 Mevrouw **HAAGSMA** (CDA): Het CDA heeft er voortdurend voor gepleit om waar het mogelijk was de windmolens in het Westelijk Havengebied te plaatsen, maar wat u nu voorstelt was juridisch gezien niet mogelijk en dan waren én de windmolens geplaatst en wij hadden nog een keer een boete gekregen als provincie. Dit zijn praatjes die niet mogelijk zijn. Wij zijn gevraagd om dat te beoordelen, dat hebben wij naar eer en geweten gedaan. Nu worden wij gevraagd als er dan toch
3590 mogelijk nog windmolens bijkomen, waar moeten die dan komen? Dan zeggen wij dat wij ze zoveel mogelijk in het industriegebied willen plaatsen. U zou dat kunnen omarmen en met ons verder vooruit kunnen kijken. Ik ben dan eigenlijk verbaasd door uw opstelling.

Mevrouw **DE GROOT** (SP): Wij hebben u voorgesteld om in overleg te treden over het Westelijk
3595 Havengebied in plaats van dat windpark Westfrisia. Ik begrijp niet waarom u erop ingegaan bent en of wij uw motie gaan ondersteunen is nog maar de vraag.

Mevrouw **HAAGSMA** (CDA): Wij zijn er zeer zeker op ingegaan en wij hebben er naar eer en geweten naar gekeken, maar zoals ik al zei, het was juridisch niet mogelijk, het waren regels uit
3600 het verleden en ook al hadden wij het geprobeerd, dan waren de molens er alsnog neergezet met een boete. Ik kon niet uitleggen aan de burgers van Noord-Holland en Zwaagdijk dat de molens er alsnog zouden komen en dat wij dan ook nog eens een keer een boete zouden moeten betalen. Als ik nu word gevraagd naar de toekomst te kijken, dan hoop ik dat u met ons meekijkt en een verstandige afweging wilt maken. U hoort het goed, ik ga afsluiten. Wij hebben eigenlijk
3605 geen idee hoe de provincie er precies uit ziet in 2050 en of deze bestuurlijke laag nog wel bestaat. Niemand heeft het vandaag gezegd want wellicht hebben wij dan weer een Rijkscommissie Remkes II. Wij hopen daarop. Maar bovenal willen wij dienstbaar blijven aan onze mooie regio's en de leefbaarheid in onze provincie vergroten.

Mevrouw **VERMAAS** (PvdD): Voorzitter, wat hebben we een mooi debat gevoerd, ook een debat
3610 waarbij wij echt naar de toekomst hebben gekeken en waar wij verder hebben gekeken dan het coalitieakkoord en dat belooft wat voor de toekomst van onze provincie, want op een drietal partijen na is iedereen het erover eens dat de toekomst van Noord-Holland vooral duurzaam moet zijn. De PVV zei het al, het woord duurzaam is vaak gevallen in het debat. Een Noord-Holland waarin schone lucht, water en bodem centraal staan, dat staat toekomstige generaties te
3615 wachten en dat is goed nieuws. Twee partijen gaan echter liever stug door met de business as usual route. Gewoon doen alsof er niets aan de hand is en stug doorgaan met het bouwen van megastallen, de kop in het zand steken en alle wetenschappelijk bewijs negeren dat aantoon dat de schaalvergroting in de landbouw de bodem-, lucht- en waterkwaliteit aantast. De motie van de VVD voor meer ruimte voor grootschalige landbouw of zoals de VVD toegaf, voor meer
3620 megastallen, is niet te rijmen met een wens om te verduurzamen en zou dan ook niet op de steun van alle partijen die vóór lucht-, water- en bodemkwaliteit hebben gepleit, moeten kunnen rekenen, zoals ook collega Papineau Salm van de PvdA al aangaf. En wie denkt dat zoveel mogelijk regionaal opstellen van regelgeving ertoe leidt dat het klimaatakkoord van Parijs wordt

3625 gerealiseerd, gelooft in sprookjes. Juist overkoepelende regelgeving is nodig om dergelijke grote opgaven succesvol ten uitvoer te brengen. Het grootste deel van de Staten is het dus eens over het respecteren van de ecologische grenzen van de Aarde en dat die grenzen het uitgangspunt vormen voor economische ontwikkeling. Dat is goed nieuws voor de inwoners die zich daarvoor hebben uitgesproken in de publieksonderzoeken en voor de toekomstige generaties die onze mooie provincie zullen bevolken.

3630 De heer **KLEIN** (CU/SGP): Voorzitter. Ook ik heb genoten van dit debat. Ik wil alle collega's danken voor het open debat, voor de vergezichten die zij hebben neergelegd. Ik heb visie gehoord zonder dat iemand de oogarts heeft genoemd en dat is op zich al winst. Ik herken veel in de verschillende bijdragen en ik zie overeenstemming op een heel aantal vlakken. Zo is mij duidelijk geworden dat er een groot draagvlak is voor de energietransitie en specifiek de
3635 windmolens in het industriële havengebied. Ik had het vorige week in mijn bijdrage al voorspeld, maar ik had natuurlijk niet gedacht dat het al zo snel bewaarheid zou worden. Er is ook breed draagvlak voor het stimuleren van innovatie. Mijn fractie hoopt dat die ingezet kan worden om maatschappelijke winst te realiseren. Het zorgen voor ons landschap en de natuur is ook voor veel partijen belangrijk, daar zijn wij blij mee. Wij zullen de waardevolle onderdelen van ons
3640 landschap moeten bewaren en natuur en biodiversiteit zullen versterkt moeten worden en de landbouw is daarbij essentieel. Niet tegen maar samen met agrariërs, maar wel op een toekomstbestendige manier. Innovatie en natuurinclusiviteit moeten hand in hand gaan. Eenzijdige focus op grootschalige landbouw is daar natuurlijk niet het juiste middel voor – zeg ik tegen de VVD – maar duurzame grootschalige landbouw kan in bepaalde gebieden zeker een deel
3645 van de oplossing zijn. Het is ook helder geworden dat er geen draagvlak meer is voor het rücksichtslos aanleggen van nieuw asphalt. Wij kennen de ontwikkelingen van mobiliteit in de toekomst niet, zoals door meerdere partijen is aangegeven, maar dat wij willen inzetten op effectieve mobiliteit met een zo'n klein mogelijke impact op de ruimte, is duidelijk geworden. Dan de hamvraag van het CDA, durven wij los te laten. Mevrouw Haagsma, ruimte geven en
3650 grenzen stellen moet samen opgaan. Dat geldt in de opvoeding en voor ons als provincie. Het lijkt mij heel goed om daar in de commissie eens over door te praten. Ruimte geven aan kruimelgevallen of experimenteerruimte bieden is prima, maar laten wij als provincie staan voor bovenplaatselijke belangen en een mooie visie voor 2050 neerzetten.

3655 **4. Sluiting**

De **VOORZITTER**: Ik heb niet de indruk dat het college nog de behoefte heeft om te reageren. De gedeputeerde schudt nee. Het voorstel ligt er om de stemming over de ingediende moties uit te stellen en op dit ogenblik aan te houden. De laatste moties van het CDA moeten nog worden
3660 verspreid en die schijnen op dit ogenblik in productie te zijn. U kunt daar nog even op wachten. Er staat vanaf 18.00 uur in het nieuwe deel een Indische maaltijd gereed. Onze volgende vergadering zal plaatsvinden op 6 november. Volgens mij hebben de Staten zich vandaag van hun beste kant laten zien. Wel thuis.

3665 ***